

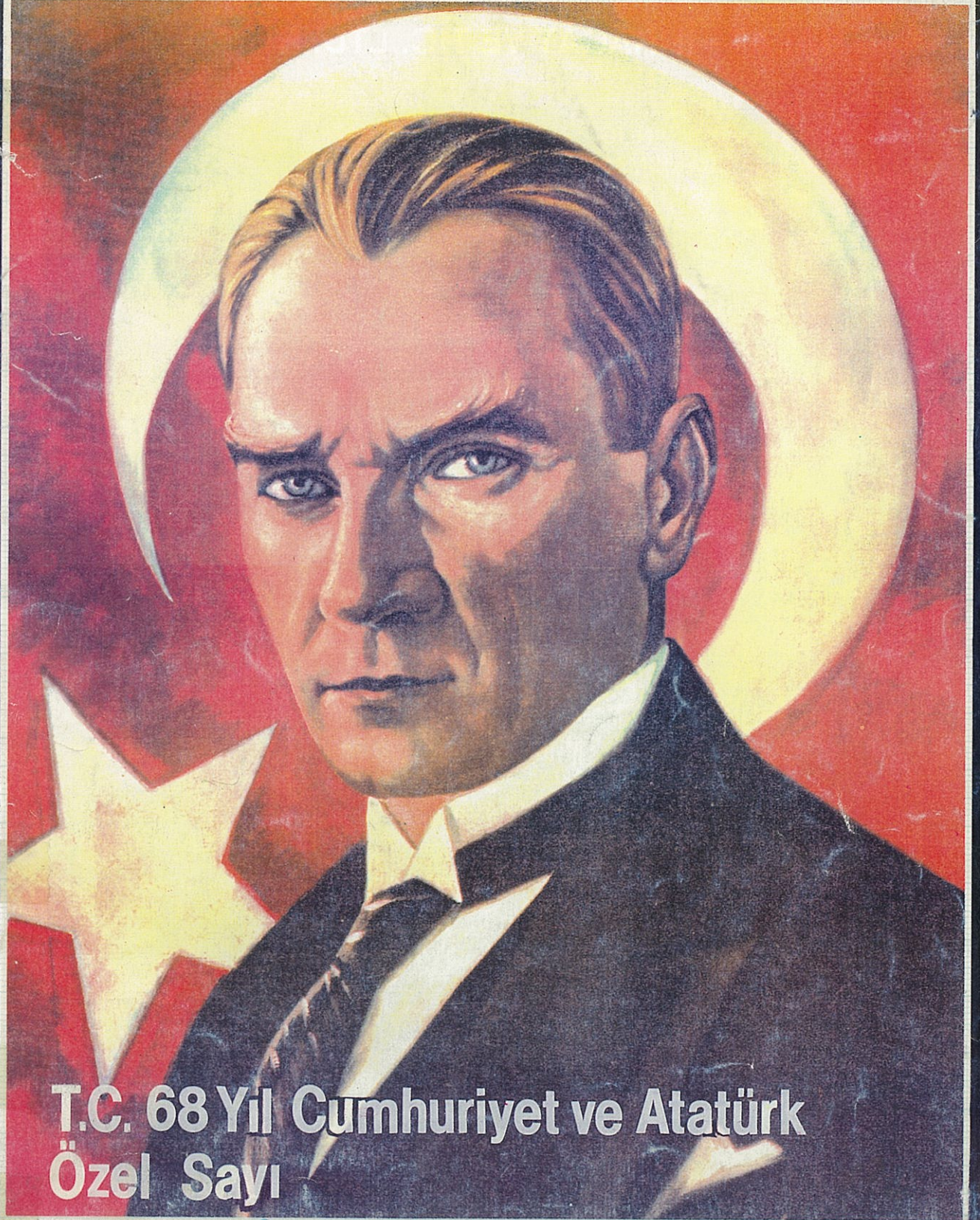

TÜRKİYE

ATATÜRK

DERGİSİ

Cumhuriyet Fazilet, Atatürkçülük, Milli yükseliştir. (1681-1938)

T.C. 68 Yıl Cumhuriyet ve Atatürk
Özel Sayı

SETRANS

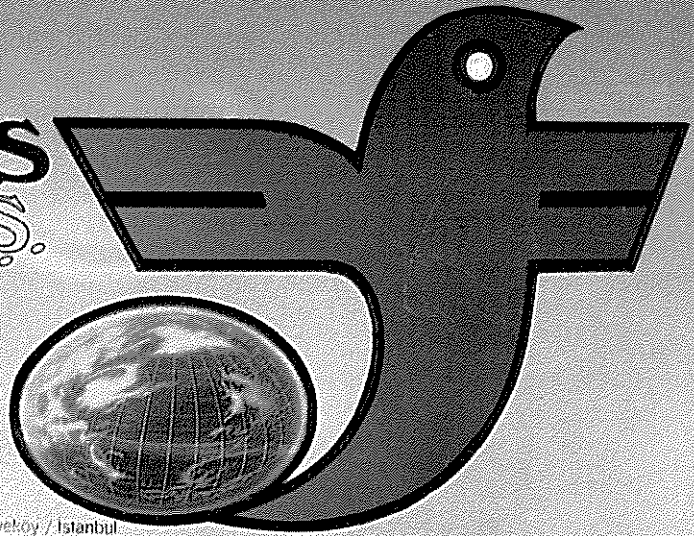
uluslararası taşımacılık

İTHALAT – İHRACAT VE TİC. LTD. ŞTİ.

- ✓ İTHALAT DANIŞMANLIĞI
- ✓ İHRACAT DANIŞMANLIĞI
- ✓ NAKLİYE DANIŞMANLIĞI
- ✓ AET-ABD-İSVEÇ-KANADA-TEXTİL KOTA DANIŞMANLIĞI
- ✓ GÜMRÜK HİZMETLERİ
- ✓ KAMBIYO HİZMETLERİ
- ✓ SİGORTA HİZMETLERİ

TÜRKİYE'DEN DÜNYANIN HER YERİNE HAVA KARGO TAŞIMACILIĞI
DÜNYANIN HER YERİNDE KARGONUZU TAKİP VE SONUÇLANDIRMA
DÜNYANIN HER YERİNDE ÖZEL KARGO ÜCRETLERİ UYGULAMASI

SETRANS
Dış Tic. A.Ş.

MERKEZ: Selahattin Pınar cad. No: 4 Kat: 5 Mecidiyeköy / İstanbul

Tel: 166 60 20-166 10 02-166 10 22-172 95 56 Fax: 166 47 09

ŞUBE: Hava yolu Nakliyeciler binası P.K. 50 No: 18 Atalürk Hava Limanı Yeşilköy / İstanbul Tel: 573 30 83-574 55 02

ŞUBE: Halkalı İstasyon cad. Özgürhan No: 14/14 Kanarya / İstanbul

EY TÜRK GENÇLİĞİ

Birinci vazifen, Türk İstiklalini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegane temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir

gün istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkanı ve şeraitine düşünmeyeceksin. Bu imkan ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin herköşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde iktidara sahip olanlar, gaflet, dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini, müstevililerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, Fakr-ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen; Türk İstiklal ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

K. Atatürk

İSTİKLAL MARŞI

*Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak,
O benimdir, o benim milletiminidir ancak.*

*Bastığın yerleri «toprak!» diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsanda, bu cennet vatanı.*

*Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, hakka tapan, milletimin istiklâl!*

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmazki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsında hüda,
Etmesin beni tek vatanımdan dünyada cüdâ.*

*Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.*

*Ruhumun senden, ilahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahram eli.
Bu ezanlar-ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.*

*Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! nasıl böyle bir imanı boğar,
«Medeniyet!» dediğin tek dişi kalmış canavar.*

*O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, ilahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.*

*Arkadaş! yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana vaad ettiği günler hakkın...
Kimbilir, belki yarın, belki yarından da yakın.*

*Dalgalar serde şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, hak'ka tapan, milletimin İSTİKLÂL!*

Milli Kùltür Dergisi
İmtiyaz Sahibi ve Başyazarı
TAHSİN UFUK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yük. Müh. SİNAN ORAK

Tanıtım ve Genel Yayın Müdürü
Dr. Müh. İBRAHİM İLHAN ATADENİZ

Müessese Müdürü
Yük. Müh. SERVET EKİCİ

Teknik Sekreter ve Editör
Dr. AHMET BAŞARAN

Danışman ve Halkla İlişkiler Müdürü
Gazeteci-Yazar ZAFER GÖNYA

Ressam
MURAT HEPER

Kapak Kompozisyonu
Şan Grafik Çağaloğlu-İstanbul
Tel: 522 87 79-511 71 08

BASIN-YAYIM ve Genel Dağıtım Yeri
Galatasaray Yeni Çarşı Cad.No: 59/2
TEL:149 51 66 Beyoğlu-İST.

Baskı Dizgi
UFUK MATBAACILIK
ÇAĞALOĞLU-İSTANBUL

Türk Basınındaki Yayın Hayatımız
Yıl: 10 Sayı: 133
T.C. 68. Yılı Münasebetiyle
ATATÜRK VE CUMHURİYET ÖZEL SAYI
(1991-1992) Abone Şartları
Yıllık Nesriyatı Abone Bedeli 1.000.000 TL.
Kitap İlaveli Yıllık Abone Bedeli 500.000 TL.
Yıllık Dergi Abone Bedeli 300.000 TL.
Reklamlar pazarlığa tabidir.

1. Dergimiz kamu yararına çalışır.
2. Bu dergi: Basın yasasına ve ahlâk kurallarına uyar.
3. Dergimiz: Büyük Atatürk'ü temsilen yayınlanan milli kültür dergisidir.
4. Dergimiz: Anadolu köy okullarımıza mecenan postalanır!
5. Yayınlanan yazılar, kaynak gösterilmeden basılamaz.

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

BAŞYAZI

Sayın Okuyucularımız!...

Tahsin UFUK

Sayın Okuyucularımız, Asil ve büyük Türk Milleti: T.C.'nin 68. Yılı münasebetiyle, T.C. Atatürk ve Cumhuriyet, 68. Yılı, Özel Sayımız ile, yine yüksek huzurlarınızda, yine değerli ellerinizde, yine sizlerle beraber olmamızın, kıvanç ve mutluluğunu yaşıyoruz....

- Yaşasın Cumhuriyet.... Var olsun, aziz ve yüce, asil ve büyük Türk Milletimiz.... Var olsun, milletimizin kurtarıcısı, T.C. Türk Devletimizin kurucusu, ulu önderimiz, M. K. Atatürk! Var olsun, her zamm muzaffer ve şanlı Türk Ordularımız.... Kahrolsun; Cumhuriyet, Millet, Atatürk Düşmanlarımız....
- T.C.'nin, 68. Yılı, hayırlı - uğurlu, mutlu ve kutlu olsun.... Asil ve yüce milletimize, tüm mutlulukları, tüm saadetleri beraberinde getirsin!... T.C. Türk Milleti: Tarih sahnesinde,dünya insanlığı, dünya medeniyeti önünde; daim var olsun.... Nice, nice, 68. Yıllar.... Nice - nice, yüzyıllar dileriz.... Hz. Allah, Devlet ve milletimize zevâl vermesin....
- Gururlu ve Onurluyuz, T.C.'nin, 68. Yılımı kutladık.... Aziz ve yüce Atamızı bir daha andık.... Milletçe, Devletçe, huzurunda saygıyla eğildik.... Aziz şehitlerimizi, aziz Atamızı ve davadaki silah arkadaşlarını, minnetle, şükranla, rahmetle andık, Ruhları şad olsun....
- Devlet ve Millet oluşumuzun, yüksek mantık, akliseli-miyle, Millî Şuur ve Vahdaniyetiyle, bir ve beraber olmalıyız!! Kentleşmeli; birleşmeliyiz.... Önümüzdeki 21. yüzyıla; Güçlü ve zinde girmeliyiz! Aziz Atamızın aydın yolundan çıkmamalıyız.... İlke ve devrimlerinden taviz vermemeliyiz.... Milletimizi çok iyi idare etmeliyiz....
- Cumhuriyetin fazilet; Atatürkçülüğün milli yükseliş olduğunu unutmamalıyız.... T.C. Büyük Atatürk'ün ölüm-süz eseridir.... Eserleri, ilkeleri, tüm umdeleri, uhdeleri, korunmalıdır!! Onun emir ve arzuları doğrultusunda; bu ulu milletimizi; yüceltip - yükseltmeliyiz!! T.C. 68. Yılı ve yeni hükümetimiz, hayırlı olsun....

SAYGILARIMIZLA
Türkiye Atatürk Dergisi

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN

68. YILI...

Yazan: Zafer GONYA

Saygıdeğer Okuyucularımız, aziz ve yüce, asil Türk Milleti: T.C.'nin, 68. Yılı'nı idrâk etmiş bulunuyoruz! Bu münasebetle, tüm milletimizce, devletçe, Cumhuriyet Bayramımızı kutladık.... Milletimizin büyük kurtarıcısı, T.C.: Genç Türk Devletimizin kurucusu, büyük Önderimiz, (G.M.K.P.) Atatürk'ü, Davadaki Silah Arkadaşlarını ve aziz Şehitlerimizi, rahmetle şükranla andık. Ruhları şad olsun....

- T.C.'ni; Kanla - ırfanla, şanla, şerefle kurduk.... Bizlere bu günleri bahşedenlere, vatanımızın namus şerefini kurtaranlara: Minnet ve Şükranlarımızı Sunuyoruz! Tanrı, Türk'ü Korusun.... Devletimizi ebediyen payidar kıl-sın.... Kurtuluş Savaşımızın büyük ve mahir başkumandanımız, (G.M.K.P.) Atatürk'ümüzü bir daha, bir daha, rahmetle, şükranla anıyoruz!! Aziz Atamız asla ölme-miştir.... Ebediyen yaşayacaktır.... O, bir fani değil; bâki-dir!!!! Bütün insanlığın; Barışsever, insanlıksever; en bü-yük dâhisidir....
- T.C. 68. Yılımız, hayırlı - uğurlu olsun.... Asil ve yüce; Tarihin en büyük ulusu, aziz ve necip, muhterem Türk Milletimize, tarih sahnesinde, Tarih'in akışı içerisinde: Nice - Nice, "68. Yıllar...." Nice - Nice yüzyıllar dile-riz. Hz. Hüda bütün insanlığı ve Türk Milletini korusun; Ölüm; felaketler, zevâl vermemesini dua ediyoruz! Türkiye'de artık anarşi dursun!! Sulh, Huzur ve sükûn gelsin!!
- Devlet - Millet'çe; birleşmeliyiz.... Tek bilek; yek vücat olmalıyız!!!! Milli Birlik ve Beraberliğimiz hiç bozulma-malıdır.... Milli Tenasüdümüz asla sarsılıp; zedelenme-melidir!!!! Türk Bayrağı: Gölgesinde yaşayan; bütün yurttaşlarımızı kardeşliğe evet diyoruz.... (Kürt - Türk) Sorunu diye ; asla bir ayrıcalık yapılmamalıdır!! Bun-dan kimseye yarar gelmez!! Fanatik Kafatascılık! Orta-çağ'ın Karanlıklarında kalmıştır.... Türkiye Türklerin-dir!! Bu Ülke'de: Büyük Türk Ulusu yaşıyor.... Vatan-daşlarımızı İslamiyet akım ve cereyanlarında da: Sağ - Sol sloganlarıyla da; asla bölemezsiniz....
- 20. Yüzyıl Türkiyemiz'de: İrkçılık cerayanları.... Mezhep Kavgaları.... Sağ - Sol, akım ve faaliyetleri içerisinde: Yurttaşlarımızı, Gözetim yaparak; lütfen ikiye bölmeyi-niz....21. Yüzyıla: Zinde, Sıhhatli, Ekonomik yönden güçlü; Hiç bir sorunu kalmamış bir Türkiye olarak gir-meliyiz!!!!
- Bundan evvelki Nesil: Canını ve kanını vererek; bu aziz Vatan'ı, kurtarmıştır!! Bizlerde; çok çalışıp - çok oku-yarak, gelecekteki Nesillere; zirveye yükselmiş bir Türki-

ye bırakalım.... Onlar bizim Evlâtlarımız veya; Torunla-rımızdır!!!! Kavgayla, Adam Öldürmekle; hiç bir ye-re varamadığımız gibi; Dünya Medeniyeti önünde küçü-lüyoruz!!

- Atatürk ve Cumhuriyet Tarkiyemiz, Modern Çağdaş Türkiye, Atatürk'ün Ölümsüz Eseridir.... Düşüncelerini benimseliyiz.... Fikirleri doğrultusunda Milletimizi: Yö-netmeliyiz!! Hakça; Eşitlikle, Nimetlerinden müsterek yararlanmalıyız.... Atatürk İlke ve Devrimlerinden Ta-viz vermemeliyiz....
- Atatürk'çü: Devlet anlayışımız ruhuyla; " YURTTA SULH CİHANDA SULH " barış; parolasını hiç unut-mamalıyız.... Siyasî partilerimiz arasındaki geçimsizliği; siyasî kavgayı, artık unutalım.... Tenkitlerimiz, daima ya-pıcı olmalıdır.... Tahkir ederek; hareket ederek: Bir ye-re gidemeyiz.... İktidar partisine; köstek yerine destek vermek suretiyle; elinden tutmalıyız!
- 21. Yüzyıl: Kapımızı çalıyor!!!! 9 Yıl gibi kısa bir zaman mevhumu kalmıştır.... Bizleri, hepimizi, büyük sorunlar bekliyor.... Yeni yetişmekte olan genç Nesle, Asil ve bü-yük Türk Gençliğimize, zinde - sıhhatli bir Türkiye devretmeliyiz....
- Değişen Dünya Şartları; değişen dengeler.... Yepyeni (!) bir, Demokratik Türkiye.... Huzur ve istikrar içinde; Kalkınmış ve bir tek çalışmayan işsiz - güçsüz insanı-mız kalmamalıdır!! Bizleri: Fersah - fersah geçerek; medeniyetin zirvesine Ulaşanlara erişmeliyiz!!!! Aziz ve Yüce Atamız; Bizden bunu istiyor!!
- Atatürk'çü aydınlarımıza büyük görevler düşmektedir.... Öğretmen Arkadaşlarımızla, Devlet; el - ele vermek suretiyle!! Yepyeni bir Atatürk'çü gençlik yetiştirmeli-yiz.... Onun buyurduğu gibi; Vıcdanî Hür, İrfanî Hür, Nesiller istiyor; T.C.: Namuslu İffetli; Seciyeli - Kari-yerli, Vatansever, Milletsever Gençler; yetiştirtirmeli-yiz....
- Atatürk - Cumhuriyet Türkiye'miz, Yarım Asrın üzeri-ne çıkmış ve halen bocalayıp; gitmektedir!! Düzen bo-zuk!! Huzur - İstikrar yok.... Asayişten eser yoktur!! Ne yapacağımızı henüz bilmiyoruz??!! Askerlerimizin, Polisimizin, Subaylarımızın şehit edilmesi: çok üzücü ve acıdır!! Tarihin akışı içerisinde; böyle bir olay böyle bir hazin manzara görülmemiştir....
- T.C. 68. Yılımız; Mutlu ve kutlu olsun!! Aklımızı başı-mıza toplayalım.... Milli Şuur ve mantık çerçevesinde; bilinçlenmeliyiz.... Atamızın aydın yolundan çıkmamalı-yız!! En iyi günler, Devlet ve Milletimizin olsun.... T.C. Atamızın dediği gibi; ebediyen payidar olsun.

SAYGILARIMIZLA
TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

Geleceğe Işık Tutan Evrensel Varlık ATATÜRK

Yazan : Nimet KOYUNCU

Lalapaşa Lisesi EDİRNE

*«Atatürk'üm önderim, nabzımda atıyorsun,
Sönmeyen bir nur gibi, kalplerde yatıyorsun»*

Bazı insanlar vardır ki, bunlar ölümlü bir yaratık olmaktan, çıkar, ölümsüzleşirler. Bu ne demektir? Bir insanın ölümünden yıllarca sonra, büyük toplulukların kalbinde amaç olarak, sembol olarak yaşayabilmesi, normal ölçülerin çok üstünde olması demek değil midir? Kant dahiyi: « Kuralların üstüne çıkarak, orjinal ve örnek olarak bir eser yaratandır » diye, tanımlar. Toplum hayatının ve ilmin, bir çok alanlarında gördüğümüz dahiler, yine bir şahıs olarak kalmakta, adları ait oldukları alanlarda geçmektedir.

Atatürk'ü onlardan ayıran nedir? Bugün Atatürk dediğimiz: TÜRK Kurtuluş Savaşı'nı başarıyla sonuçlandırmış bir komutan, veya genç Türk Cumhuriyeti'ni uygar uluslar düzeyine ulaştıran, bir devlet adamı mı? Evet, Atatürk bunların hepsidir. Atamız neden büyüktür? Bunu hiç düşündük mü?

Yurdumuzun, Kurtuluş Savaşı'ndan önceki durumunu, hepimiz çok iyi biliyoruz. Padişahın astığı asık, kestiği kestikti. Birçok yabancı örgütler, cemiyetler kurulmuştu. Yurdumuz içten parçalanmaya çalışıyordu. Halktan kimse yurdu bu kötü durumdan kurtarmaya çalışmıyor, bazısı İngiliz, bazısı Amerikan himayesine girmek ve böylece yurt dışına çıkmak için, çareler arıyordu. Yurdumuz artık « Hasta Adam » adını almıştı. Atatürk yurdu kurtarmak, düşmanlara karşı koymak fikrini ileri sürdüğünde, eşkiya olarak suçlanıyordu. Halkta yılların biriktirdiği bir cahillik egemendi. Bu kadar zor koşullar altında, bir kurtuluş savaşı nasıl gerçekleştirilebilirdi? İşte bu Kurtuluş Savaşı'nı, Büyük önder « ATATÜRK » gerçekleştirdi. Bilgisizliğin, yobazlığın, cahilliğin önüne geç-

rek halkı uyandırmaya çalıştı. Uçuruma yuvarlanmakta olan, Türk ulusuna bir hızcırasına yetişerek onu ölümün pençesinden kurtarmasıdır ki; O'nu ölümsüzleştirmeye yalnız bu yeter. Devrimleri, ilkele-ri ise, tarihimize ayrı kıvanç veren anıtlardır. O'nun devrimleridir ki, bizi bugün rahatça yaşatan, O'nun devrimleridir ki, bizi uygar uluslar düzeyine ulaştıran ve O'nun ilkeleridir ki bize sürekli ışık tutan.

O'nun dünyadaki üstünlerden, daha da üstün olduğu, tüm uluslarca da benimsenmiştir. Yeni bağımsızlıklarına kavuşan, bir çok ulusların savaşım sembolü, Atatürk olmuştur. Bunun en güzel örneği, Hint, Pakistan, Tunus, Fas milliyetçilerinin cephele-lerinde, Atatürk'ün resimlerini taşımalarıdır. Onlar Ata-türk'ün resimlerini, Türk ulusunun kurtarıcısı olduğu için değil, ilk defa, çabanın ve isteğin en zor koşul-lar altında bile başarıya ulaşacağı, Atatürk tarafın-dan kanıtlanmış olmasındandı. O yalnız kendi ulusu ile ilgilenmemiş, tüm dünyaya barış fikrini aşılamış-tır.

O, Kurtuluş Savaşı'nı başlatmış, başarıya ulaşmış ve tüm bağımsız uluslara da, böylece bir örnek, bir önder olmuştur. Otek kelimeyle « Evrensel » O'-nun güç ve cesaretini, Dumlupınar'da söylediği şu cümle, açıkça kanıtlamaktadır sanıyorum: Memle-kette bir tek kaya kalsa, o kayanın başına çıkarak, vatani oradan idare edeceğim. « Ne Mutlu Türk'üm Diyene » dediği zaman, neden gözleri yaşarmıştı? Bir ulusu bir vatani, kendisinde Tanrı kuvveti duya-cak kadar sevmek, olur muydu? Yurt düşmanlarla çevrili iken ve elinde hiçbir kuvvet yok sanılıyorken, Ulusu'nun içine rahatlık dolduran bir sesler, « Çekili-

niz, Türk Milleti'nin şerefiyle oynamayınız, yoksa kahrolacaksınız » diye haykırması ve dediğini fazlası ile yapması, insan üstün bir iş değil miydi? Ulusların tarihinde, böyle, kaç adam çıkmıştır.

Bir Hitler, bir Mussolini'de belki büyük önder insanlardır ama, onlar yaptıkları işlerle, sadece kendi çıkarlarına olan işleri, düzenleme yoluna gitmişlerdir. Oysa ATA'mız yalnız kendi ulusunun refahı, yalnız toplumun bir kesiminin mutluluğu için çalışmamıştır. « Yurtta Sulh, Cihanda Sulh » diyerek, yalnız kendi ulusunu değil, diğer dünya uluslarını da kurtarma çabasında olduğunu kanıtlamıştır. Bunun en güzel örneğini de sömürge ulusların önderi olması ve başarıyla sonuçlandığı « Büyük Kurtuluş Savaşı » ile Türk mucizesini gerçekleştirmesidir.

Halkını küçük düşürmemek için, İngiliz Kralı'na verdiği ziyafet sırasında, garson kahve tepsisini düşürdüğünde; « Bu insanlara her şeyi öğrettim ama, usaklığı bir türlü öğretemedim » diyen, yine O'dur.

O'nun bu alçakgönüllüğü, bu vatanseverliği, nasıl bir yüceliktir ki, yalnızca bizim ulusumuzca değil, yabancı uluslarca da, coşkuyla alkışlanmıştır. O tüm sömürge uluslara önder olmuş, onlara özgürlük fikrini aşılamış.

O, her alanda önder, her alanda büyüktü. Askeri alanda yuceliğini kabul etmemek, güneşi balçıkla sıvamak özentisinden ileri gidemez.

O'nu kendimize mal edemeyiz. Çünkü O'nun adı yalnız Türk ulusunun değil, tüm insanlığın gönlünde kutsal bir anıt olarak, ölümsüzleşmiştir.

Bugün, nasıl bu kadar rahat yaşayabiliyoruz? sorusuna geniş bir yanıt aranacak olsa O'nun devrimlerinin önemi, bir kez daha kanıtlanmış, ilkelerinin yolumuzu aydınlatan bir ışık olduğu, bir kez daha anlaşılmış olur.

Kısacası o nedir neden büyüktür?

- Düzineler halinde uluslara karşı savaşan, eşsiz bir « Komutan » mı?

- Dil duygu ve düşüncede, milli birliği ve beraberliği kuran, realist bir « politikacı » mı?

- Sönmüş yürekleri tutuşturan, ateşli bir « meşale » mi?

- Yurtta Sulh Cihanda Sulh diyen bir « Diplomat » mı?

- İnsanların karakter ve değerini anlayabilen, çok başarılı bir « psikolog » mu?

- Türk ulusunun ruhunu işleyerek, O'nun zengin cevherini keşfeden bir « Sosyoloji Bilgini » mi?

- Öğretmenleri anlayabilen ve onlara; « yeni nesil sizin eseriniz olacaktır » diyen en büyük « başöğretmen » mi?

- Ulusunu dünyanın karanlıklarından sıyrarak, yarının ışılan ufuklarına yönelten, eşsiz bir « devrimci » mi?

- Büyük bir « sanatçı » mı?

- Aydın bir « Ulusçu » mu?

- Savaş alanlarının, coşkuyla alkışladığı, büyük, eşsiz « Asker » mi?

Bunların tümü, Atatürk'ün birey yüce yönü, kişiliğinin birer parçası, özelliklerinden yalnızca, bazılarıdır.

Bu özellikler, bu yüce kişiliktir ki, O'nu olumsuzca ve dünya uluslarınca içinde bulunduğumuz yüzyılın en büyük adamı yapmıştır. O tüm dünyanın önderi, geleceğe ışık tutan meşalesidir.

« ATAM » Sen ne kadar « büyükmüşsün » ki, bunca yıldır, seni öğrenmeye çalışıyorum. Sana yaklaştıkça, gittikçe büyüyor, yüceliyorsun. Ne kadar « Öngörüşlüymüşsün » ki « ATAM » her şeyi vaktinde düşünmüş ulusumun geleceğine ışık tutacak, sağlam temeller atmışsın. « ATAM » sen ne kadar « saygılı » imişsin ki yabancı ulusların bayraklarını bile, yerde çiğnetmemişsin.

Ne mutlu ki ulusuma seni yetiştirmiş « ATAM ».

« Atatürk'üm Önderim, Nabzımda atıyorsun, sönmeyen bir nur gibi, kalplerde yatıyorsun. »

Atatürkçü Gençlik

Prof. Dr. Yılmaz ALTUĞ

Ey Türk Gençliği;

Birinci vazifen Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur.

ATATÜRK

Atatürk, 16 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'dan, Bandırma vapuruyla hareket etmiş, 19 Mayıs 1919 günü saat 8.00 de Samsun'a çıkmıştır.

«Bu gemi ümit yüklü, insan yüklü, hız yüklü, içinde bu vatanın derdiyle yanan bağı, kurulacak yarını düşünen baş geliyor.»

İşte o uğurlu gün, Gazi Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkarak tutuşturduğu Hürriyet ve İstiklâl meş'alesi bütün Anadolu'yu sarıyordu.

Artık, Atatürk Türk Milletinin arasındaydı. Kurtuluş ülküsü doğmuş, Millî Mücadele başlamıştı. 19 Mayıs 1919 da Samsun'da başlayan ve 9 Eylül 1922 de İzmir'de tamamlanan Büyük Kurtuluş Zaferi, Türk Milletinin tarihinde mutlu, sevinçli ve unutulmaz birer millî âbidelerdir.

19 Mayıs günü, Türklüğün yeniden dünyaya gelişinin mutlu yıldönümüdür...

Atatürk, bu mutlu günü Gençlik ve Spor Bayramı olarak gençliğe armağan etmiş ve her fırsatta gençliğe olan inancını samimi duygularla belirtmiştir.

«EY TÜRK GENÇLİĞİ,

BİRİNCİ VAZİFEN TÜRK İSTİKLÂLİNİ, TÜRK CUMHURİYETİNİ İLELEBET MUHAFAZA VE MÜDAFAA ETMEKTİR. MAVCUDİYETİNİN YAGÂNE TEMELİ BUDUR.»

Atatürk, yaptığı devrimlerle ve ortaya koyduğu ilkelerle Türk milletinin bir rehberi, çağdaş düşüncenin temsilcisi olmuştur. Atatürk ilkeleri bir duygu, bir heyecan eseri olmaktan çok, akıl ve mantık eseridir. Atatürk, yalnız düşünce değil, aynı zamanda aksiyon adamıydı.

«BİZİM AKIL, MANTIK VE ZEKÂ İLE HAREKET ETMEK ŞİARIMIZDIR.» buyurmuşlardır.

Atatürk devrimlerinin ve reformların tam anlamıyla yürümemesi Atatürk'ün semboliklikten çıkarılıp sadece resmi bir seramoni durumuna getirilmiş olmasındandır. Yani, Atatürk adı ancak kanunla korunucuk hale gelmiştir. Aşırı Sağcılar ve solcular Atatürk düşmanlığında elele vermişlerdir. Atatürk'ü tanımayan kimseleride peşinden sürüklemektedirler. Bu da eğitim sisteminin bozukluğundan ileri gelmektedir. Bir liseli genç mesela başka bir milletin istiklâlini bizim kurtuluş savaşımızdan daha iyi bilir. Üniversitede Devrim Tarihi'nin dershanesini ve profesörleri bile tanımayan gençler, bir gecede çalışarak ertesi gün bu dersin imtihanını verirler.

Bugün kimi Turan'ı, kimi Kâbe'yi, kimi Mosko-va'yı sayıklar. Milli duyguyu, vatan sevgisini bir yana itip yabancı ideolojilere âlet olmaktadır. İşte Atatürk anlaşmazlığının ve devrimlerinin kökleşemeyişinin ve reformların geri kalışındaki sebepleri Atatürk'ü tanıtmadığımız içindir. Bu yüzden aldatılanları, aldatanların elinden kurtaramıyoruz. Atatürk'çülük bir ideoloji softalığı değil, bir ideamdır, prensipler sistemidir. Bir ideoloji gibi yolu tıkalı değildir. Çünkü devrimcidir.

Atatürk ilkeleri bizim yolumuza ışık tutmuştur. Bütün aşırı akımlara karşı milletinin dikkatini çekmiş, mutedil kalmanın bilincini Türk milletine aşılamağa çalışmıştır.

Birlik ve beraberlik ruhunun perçinleşmesi, milli birlik ve bütünlüğümüzün korunması için her fırsatta telkinde bulunmuştur. O, her zaman, her yerde ve her hamlede «Türk milletini, Türk gençliğini» düşünmüş, milletinin refah ve mutluluğu için hayatını vakfetmiştir.

«EY YÜKSELEN YENİ NESİL, İSTİKBAL SİZİNDİR. CUMHURİYETİ BİZ KURDUK, ONU YÜKSELTECEK VE DEVAM ETTİRECEK SİZLERSİNİZ.»

Bu veciz sözlerde, görevlerimizin hedefi çizilmiş ve gösterilmiştir. Onun izinde gitmek, bıraktığı kutsal emaneti korumak, ülkemize içten ve dıştan gelen tehlike karşısında, milli birlik ve bütünlüğümüzü korumak mecburiyetindeyiz!

Vakıfaltın alın. Nakit ödemeyin.

VakıfBank kredi kartı sahiplerine gerek tasarrufları, gerekse sevdiklerine alacakları değerli bir hediye için çok yararlanacakları bir fırsat sunuyoruz.

Halkımız tarafından geniş kabul gören "VakıfBank 4 çeşit altın"

bundan böyle kredi kartı ile, nakit ödmeden alınabilecek.

Vakıfaltınlar, VakıfBank'ın tüm yetkili şube ve birimlerinin yanı sıra, Ankara, İstanbul ve İzmir Menkul Kıymetler Merkezleri'nde sunuluyor.

**VAKIFBANK İSTANBUL
MENKUL KIYMETLER MERKEZİ**
MERKEZ
Hamidiye Cad. 4. Vakıf İşhanı
Zemin Kat No:3, 30420
Eminönü / İstanbul
Tel: 513 21 90/91 - 513 12 32
Fax: 513 12 31 Tlx: 30 643 (Vnrm tr)

ÇİFTEHAVUZLAR
Cemil Topuzlu Cad. No:40
Kastelli Malikaneleri 1. Blok No:1
Çiftehavuzlar / İstanbul
Tel: 385 37 28 - 385 27 13
Fax: 385 35 31

ATAKÖY
Ataköy Şubesi Sahil Yolu
Galleria, Ataköy / İstanbul
Tel: 559 19 34 / 32-33-34-35
Fax: 559 19 33 Tlx: 30 250 (Vbad tr)

**VAKIFBANK ANKARA
MENKUL KIYMETLER MERKEZİ**
Tunus Cad. No:60
Kavaklıdere / Ankara
Tel: 127 87 62 - 127 87 89 - 167 88 44
Fax: 127 87 41 Tlx: 46 136 (Vabg tr)

**VAKIFBANK EGE
MENKUL KIYMETLER MERKEZİ**
Şehit Fethi Bey Cad. No:26 Kat:3
Konak / İzmir
Tel: 19 27 35 - 19 13 34
Fax: 13 53 51

VakıfBank
Türkiye Vakıflar Bankası
21. Yüzyıl Bankacılığı

ATATÜRK'ÜN BÜTÜNLEŞTİRİCİLİĞİ

Prof. Dr. Faruk Kemal TIMURTAŞ

Ulusumuz, Cumhuriyet'e ulaşabilmek için kan ve ateşten geçerek, çok çetin bir savaşım vermiştir. İç ve dış düşmanların kışkıracından kendi gücüyle sıyrılma yolunda tarihte ilk kez, ulusal kurtuluş hareketini başlatmıştır. Bu hareketin dünya genelinde bayrağını açan ulusal kahraman da büyük önder Mustafa Kemal'dir. Böylece O, hem kendi ulusunun kurtuluşuna, hem de mazlum ve bağımsızlıklarını yitirmiş ulusların özgürlüklerini sağlamalarına önyak olarak, Üçüncü Dünya Örgütü'nün ilerideki kuruluşunu hazırlamıştır.

Mustafa Kemal bu hareketi gerçekleştirirken amaç, araçlar ve yöntemi bir arada ve önceden düşünerek sürdürdüğü için her zaman bilinçli bir yol izlemiştir. O çıkış noktasında ilkin ulusal bağımsızlığı öngörmüş, bunun da niteliğini siyasal, askeri, ekonomik ve kültürel alanları kapsayan tam bağımsızlık biçiminde belirtmiştir. Nitekim yurdu saldırganlardan kurtarıp siyasal bağımsızlığı sağladıktan sonra, öbür alanların bağımsızlığına yönelmiştir. Önce devlet yapısının kuruluşunu ele almış; 1789 Fransız Devrimi ilkeleriyle bilimsel demokrasi ilkelerini bağdaştırarak, ona yepyeni bir biçim vermiştir. Bu yönden düzenin özü de ulusal kurtuluşçuluk temeline dayalı bir yapıya kavuşmuştur. Batı'nın laiklik, cumhuriyetçilik ilkelerine; çağımızın ulusalcılık, devletçilik, halkçılık ve devrimcilik ilkelerine katmıştır.

Atatürk, koruları ele alırken, sonuçlara hep koşulları değiştirerek ulaşmayı ilke edinmiştir. Siyasal alanda dünya devletleri arasında eşit haklara sahip bir devlet, askeri alanda kendine yeterli bir toplum, ekonomide ulusal sermayeye dayalı bir düzen, kültürel alanda öze dönüşlü bir kültür oluşturmaya hedef almış ve bunları büyük ölçüde başarmıştır.

Ulusal bağımsızlığın bir ögesi de ulusal egemenliktir. Ulusal egemenliğin özü ulusla halkın istencini, özelemlerini ve dileklerini devlet yönetimine yan-

sıtmaktır. Bu da ancak meclis, parti ve meslek örgütleri yoluyla devlet yaşamına geçirilir. Nitekim Atatürk, en bunalımlı dönemlerde bile meclisi çalıştırmaktan uzak kalmamış, cumhuriyet bu düşüncenin bir sonucu olarak doğmuştur.

Ayrıca Atatürk, bütün alanlarda ulusçu ve gerçekçi olmasını bilmiştir. Halkı boş ve kör inançlardan, aydınlarımızı dogmalar, onyargılar ve donmuşluktan kurtarma savaşımı vererek, düşünce özgürlüğüne giden yolları tümüyle açmaya çalışmıştır. Hukuka saygılı olmuş; kadın haklarına ilk kez resmîlik kazandırarak, Türk insanının özüne yüceltmeyi amaç edinmiştir. Toplumun bütünleşmesi konusunda din, ırk, mezhep ve cinsiyet ayrımı gözetmemiştir. Yurtta ve dünyada barışın egemenliğine çalışmış, Türk toplumunda zümresel ayrılıklara kesinlikle son verilmesini istemiştir. Eğitimde ikiliği kaldırmış, onu kolaylaştırıp halklaştırarak ulusal onuru her yerde öne çıkarmıştır.

Ne var ki, ulusal kurtuluşçuluk, bir denge düzeyidir. Denge bozulduğu zaman anarşi ve kargaşa da başlar. Gerçekten Atatürk'ün ölümünden sonra birçok alanlarda denge yitirildiği ve birtakım yozlaşmalara düşüldüğü için hep birden bu tip acı olaylar sık sık yaşanmıştır. Oy avcılığı adına, laiklik konusunda büyük ödünler verilmiş, popülizm ve gerçek halkçılık birbirine karıştırılmış, karma ekonomi ilkesi geniş çapta özel sektör lehine zorlanmış, pek çok konuda kısır kavram kargaşaları sürüp gitmiştir. Bunun için de toplumumuz, son yıllarda depremleri karanlık bir dönemden geçmiştir. Bununla birlikte cumhuriyet yönetimi, kuruluşundan bu yana karşısına çıkan her engelin ezici bir biçimde üstesinden gelmiştir. Hiç kuşkusuz ülkede sürekli erinç de Atatürk'ün kalıt bıraktığı bütünlük ruhundan geçecektir. O'nu yitirmişimizin bu 45. yılında, şükran duygularıyla anmak ve devrimlerini yaşatmak Türklüğün borcu ve görevidir.

GENÇLİK TEN ATASINA

Yazan: Süleyman Ufuk

*Sanmaki tek 10 Kasımda,
yaşadığımız her salise,
aldığımız her nefesle,
anarız seni,*

*Yükseliş parolamızla,
çağdaş medeniyete,
giden adımlarla,
anarız seni,*

*Sanmaki tek 10 Kasımda,
semâlarda dalgalanan bayrağımız,
hürriyet kokan yurdumuzla,
şerefle kabaran bağımız,
dimdik duran başımızla,
anarız seni,*

*Yaptığım yenilikler,
eşsiz fikirlerinle,
emsalsiz Zaferan
altın öğütlerinle,
anarız seni,*

*Her 23 Nisan-19 Mayısla,
29 Ekim 30 Ağustosla,
Ve del..
karşımıza çıkan her zorlukta,
ezeli-ebedi,
yanımızda oluşunla anarız Atam,
ANARIZ SENİ.*

Atatürk ve Milli Eğitim

Yazan : Prof. Dr. Ahmet KILIKBAY

En mühim ve feyizli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lâzımdır. Bir milletin hakikî kurtuluşu ancak bu suretle olur (1922).

K.ATATÜRK

Güzel yurdumuzun, asil milletimizin kurtarıcısı Yüce Atatürk'ün aramızdan ayrılarak Büyük Türk Milletinin kalbine yerleştiği her geçen yıl, ona sevgiyi ve bağlılığı bir kat daha arttırmaktır.

Atatürk'ü sevmek yalnız onun, buğday sarısı saçlarını, deniz mavisî gözlerini sevmek değildir. Atatürk'ü sevmek onun gibi düşünmek, onun gibi duymak ve onu anlamaktır.

Atatürk gibi milli varlığın her alanında yaratıcı eserler bırakıcı, dehasının mucizesiyle bütün milli hayatı yoğurup diriltten bir insandan bahsetmek daima güç bir şeydir. Çünkü Atatürk'ten bahsetmek, fânilerin diliyle bir mucizeler zincirini anlatmak demektir. Mucize, mucize ile anlatılır. Onun içindir ki kahramanların gerçek yüzleri ancak sanatta görülür.

Atatürk, büyük ve şumullü mânasiyle kahramandır. Bu kelimenin mânasında gerçek bir vuzuhu, elle tutulacak, gözle görülecek, zaman içinde bir yıldız mahrekigibi nurlu izi takip edilebilecek bir misalin getirebileceği vuzuhu isteyenler onun hayatına bakmalıdırlar.

Bir milletin yaşama iradesini en lâzım olduğu bir anda kendi nefsinde yaratıcı bir kudret halinde hazır bulabilmek ve bir ocaktan, merkez bir yıldızdan dağılan aydınlık gibi, onu tam zamanında etrafa dağıtabilmek için, ilkin o milletin içinde yetişmek, sonrada bütün ömrünce onu yaşamak tabî şarttır. Bizzat kendisi:

«Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurdun bağrından çıktığımız Türk Milletinen ve bir de milletin tarihini binbir fâcia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.»

Derken bunu söylemiş oluyor.

Artık ATATÜRK'ün ne olduğunu anlamak, öğrenmek, bellemek için belirtiler var orta yerde. Edebiyatça lâflardan kurtulmuş, düşünceye, bilimsel yönetime dayalı incelemeler dönemine girmiş sayılırız. Bu sevinilecek bir girişimdir. Sanırım ki, bu çalışmalar, bunları izleyecek bundan sonraki çalışmalardır ki topluma, yeni kuşaklara Atatürk'ü doğru tanıtacak, anlatacaktır. Gerçek bir ATATÜRKÇÜLÜK de, bu temel üzerine kurulacaktır.

Atatürk, yurt bütünlüğünün, ülkü birliğinin ve ilerî hamlelerin bayrağı olarak gönüllerimizde yerleşmiştir. Bu bayrak; ilerlemek, kalkınmak, medenileşmek ve modern Türkiye ülküsünün timsali olarak ebediyen dalgalanacaktır.

Büyük adamların belirli özelliği, düşünce özerkliği, olayları müşahade etmek ve bu müşahadelerden doğru dürüst sonuçlar elde etmek, yani gerçeklikte görülür.

Atatürk ülkülerinin gerçekleşmesini Milli Eğitimde ilerlemekle mümkün olabileceğini işaret etmiştir.

Bizim Milli Eğitim plânımızın felsefesi bellidir. Hedefine gelince, çocuklarımız için gelecekte ne türlü bir insan mutluluğu, nasıl bir milli refah hayal ediyorsak Maarifimize o türlü bir yön vermemiz tabiidir.

Bize göre, eğitimimizin milli hedefleri de, **Büyük Kumandan ve Devlet Adamı, Kılıç ve Kalem sahibi, büyük eğitimci, yazar ve yazdıran Gazi Mustafa Kamel Atatürk'ün** nutuklarından başlayarak kanunlarımızda ve programlarımızda ifadesini bulmuştur. Çünkü Atatürk'ün hedefi olan ileri, mamur Türkiye'nin anahtarı öğretmenlerimizin elindedir. Öğretmenlerimizde bu cümleden mülhem olmak üzere, ellerine okutulmuş-çözülmüş üzere tevdi ettiğimiz çocuklarımıza, en iyi kültürü vermek, eğitmek, ülkemize yararlı evlatlar yetiştirmek mecburiyetindedirler...

Ya İstiklâl Ya Ölüm...

Prof. Dr. Ceyhan Atıf KANSU

Bağımsızlık, Atatürk'ün kişiliğinin ilkesidir. İlk önce kendi kendisinin ilkesidir. 1926 tarihinde Hâkimiyeti Milliye gazetesine şunları anlatıyor: « Benim çocukluğumdan beri bir tabiatım vardı. Oturduğum evde ne ana, ne kızkardeş, ne de ahbap ile bulunmaktan hoşlanmam. Yalnız ve müstakil (bağımsız) bulunmadığı çocukluğumdan çıktığım zamandan itibaren daima tercih etmiş ve sürekli olarak öyle yaşamışım. Tuhaf bir halim daha var. Ne ana, - babam çok erken ölmüş -, ne kardeş, ne de yakın akrabamın kendi zihniyet ve telkinlerine göre bana şu veya bu tavsiye ve nasihatle bulunmasına tahammülüm yoktur. » (E. Z. Karal - Atatürk'ten Düşünceler).

Çocukluğu bir başkadır. Kişiliğinin kaynağı bu sınırsız tutkudur, bu sevgidir, bağımsızlık sevgisidir. Kişiliğinin gergin bakır telini kendisini tanımlıyor: « Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. » Kendi serüveni, bağımsızlığa adanmış bir savaş olan insan, kaldıracı ele geçirince, tohlumunu da kendi savaşına katar: Bağımsız olması için bağımsız bir toplumda yaşamalıdır. Kendi denizin kendisi yaratır; Bağımsız bir ulus, işte o zaman, kişiliğinin ortamını bulur. Kendi savaşını, ulusuna aşılar: Ulusal bağımsızlık savaşı, onun ve ulusunun savaşıdır. Ulusal bağımsızlık onun hayat sorunudur. Kendi kendisinin sorunudur herşeyden önce. 1921 Nisan'ında, Ankara gazetesine söylediği şu sözler, savaşının nedeni, kaynağıdır: « Öz-

gürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben ulusumun ve en büyük atalarımın en değerli soy kalıntısı ile, bağımsızlık sevgisiyle dopdolubir adamım. Çocukluğumdan bu yana ailece, özel ve devletçe yaşantımın her dönemini yakından bilenlerce bu aşkı meceldir. Bence, bir ulusta saygın ve onurlu yaşamının, namusun ve insanlığın var olup süregelmesi, kesin olarak o ulusun özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasına bağlıdır.

Ben kişi olarak, bu saydığım niteliklere çok önem veririm. Ve bu niteliklerin kendimde var olduğunu öne sürebilmek için ulusumun da aynı niteliklere bezenmiş olmasını temel koşul bilirim. Ben yaşabilmek için, ne olursa olsun bağımsız bir ulusun çocuğu kalmalıyım. Bu nedenle ulusal bağımsızlık bence bir hayat sorunudur.

Ulus ve memleketin çıkarları gerektirince, insanlık evrenin kuran ulusların herbiriyle uygarlık gereğince dostluk ve siyaset bağlantılarına büyük bir duyarlılıkla değer veririm. Ancak, benim ulusumu tutsaklaştırmak isteyen herhangi bir ulusun bu isteğinden vazgeçinceye değin amansız düşmanıyım.» Bu içli ve kesin bağımsızlık bildirisinin anlamını bağımsızlığını yitiren bir devletin bireyi olarak aldığı yarayı, çektiği onur acısını bilmeden « Atatürk » adlı kitabında, bir yabancı gezi kafilesine bakan Manisalı « Panama şap-

kahıların » çocukları nasıl dövdüklerini anlatır ve olayı şöyle bağlar:

« - Baba ne hakla vuruyorlar?

Babam başını önüne eğdi ve bana cevap vereceği yerde, dayak yiyen çocuklara seslendi:

- Haydi, savulun bakayım, haydi savulun!...

Lâkin savulmak isteyenler de bir müddet gene dayaktan kurtulamıyordu.

- Baba, dedim - bırak beni. Gidip karakola haber vereyim.

Babam, acı acı gülümseyerek elimden tuttu:

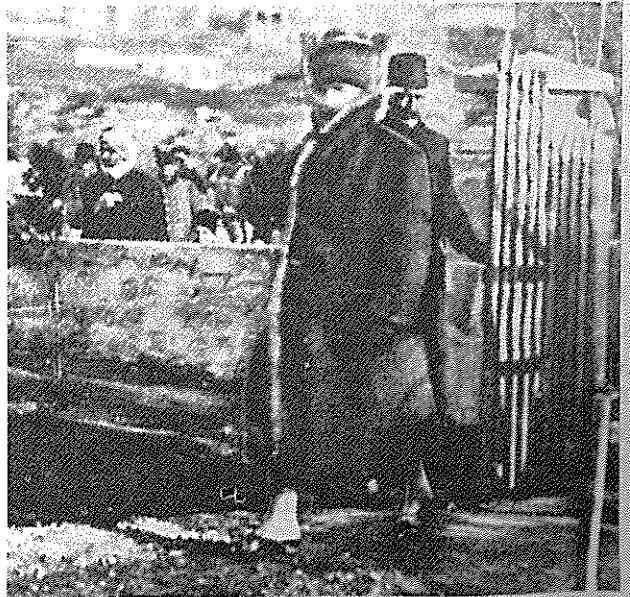
- Karakol, ecnebiye karşı ne yapabilir, a oğul?... dedi.»

Bu olay geçtiği sıralarda Mustafa Kemal, Manisalı bir çocuk değildir, bağımsızlığını yitirmiş bir devletin generalidir. Bir devlet bağımsızlığını yitirmişse? Burada, kendi kendisinin ilkesi ortaya çıkar. İlkesini uygular. Hiç vakit yitirmeden başkaldırır. İstanbul'da sadrazam Ahmet İzzet Paşa, Adana'daki generale, İngilizlere neden « sert ve soğuk » olmuştur. Olur mu ya? Sömürgeci İngiltere, İstanbul'a sinirlenir. « Kimdir, isteklerine böyle « sert ve soğuk » karşı gelen general? Yenilmediniz mi siz, bağımsızlığını yitirmediniz mi? » Ahmet İzzet Paşa, ne de olsa kişiliğini Osmanlılığını içine gömmüştür. Uysaldır. Ama Mustafa Kemal'in kişiliği bağımsızlık dağının eteğinden kaynar. Boyun eğmez o, karşı gelir, başkaldırır. Bu başkaldırışın ayrıntılarını yaşayabilmek için, Ahmet İzzet Paşa'ya 8 Kasım 1918 tarihinde çektiği « Adana şifresi » ni inceden inceye okumalı. İskenderun limanından ve Mondros'a silah bırakması, 30 Ekim 1918 de imzalanmıştır. Bu bırakışmaya göre, « Anlaşmış devletler », bu arada İngiltere, Mustafa Kemal'in deyişiyle « Britanya hükümeti », avının üzerine atılır. Parçalamak üzer. O , hiç olmazsa Güneyde, kendi bölgesindeki payı vermek istemez. Bırakışmayı imzalayan Osmanlı devletidir, ve o da, Osmanlı devletinin bir generalidir. Kurala uysaydı, bırakışmaya da uyması gerekirdi. Kurala uymaz. Onun, öncesiz ve sonrasız, kuralı neden ki, bağımsızlık kuralıdır. Bırakışma bu kurala, onun kendi ilkesine uymamaktadır. Osmanlı devleti, bağımsızlığını vermiş olabilir, ama o veremez. 8

Kasım 1918 şifesi, bu « direnişle » doludur. İngilizlerle imzalanmış « bırakışmayı » Osmanlı devletinin « hayat ve kurtuluşu » ile uygun görmemektedir. Öyle ise... « Ben bölgemde ve ordularımın gölgesinde bu bırakışmayı kabul etmiyorum! » Ahmet İzzet Paşa , ona, İstanbul'da bulunmasının iyi olacağını duyurarak, sadrazamlıktan çekilir. Belki bir şey yapabilir? Yıldırım ordularını bırakır ve İstanbul'a gelir. Kendi kendisinin ilkesidir bu : Selânik kırlarındaki çocuk, bir genç harbiyeli, bir devrimci, bir Meşrutiyet kolağası, Çanakkale savaşlarının kurmay albayı ve bırakışmaya başkaldıran bir ordular komutanı olarak bağımsız bir ulusun çocuğu olarak yaşamak.

İstanbul'da bağımsızlığı tam yitirmiş bir devletin acısını yaşar. Şimdi bir çekilgededir. Bir kozada: Şişli çekilgesi diyelim buna. Bağımsız yaşamak, bağımsız olmak için ne yapmalı? Devlet bağımsızlığı verdi. Ama o bağımsızlığı veremez. Kendi kendisinin ilkesidir bağımsızlık. Şişli'deki evine çekilip kararını veriyor. Kendi kendisinin ilkesine uygundur.

Başkaldırıcaktır bağımsızlığa. Bağımsızlık uğruna ölümü deneyecekti. Ölümle hayat arasına gerektirir ipini, yaşantısının korkusuz trapezcisi olacaktır, « bağımsızlığın uçuşu » na bakıp, hayatının parolasını haykırır: Ya bağımsızlık, ya ölüm!. Ölümle bağımsızlık arasında gerdiği bu ip, kendi ilkesinin ipidir. bu ipin üzerinde yürüdüğü, o güzelim trapez oyununda bir gün Sivas'ta Sivas Kongresi'nde, mandayı kabul edemeyeceğini söyleyen bir genç delegeye tıbbiyeli Hikmet Bey'e döner, ve: -Evlât; müsterih ol.. Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum. Biz azınlıkta kalsak dahi mandayı kabul etmiyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: « Ya ölüm, ya istiklâl, » der.

FANİ VE EDEBİ VARLIĞIYLA ATATÜRK!

Prof. Dr. Müfit İLTER

Her canlı fânîdir. Günü gelir bu fanî dünyayı terkeder. Hele insanların ömürleri, onların emelleri ve ufakları yanında çok kere kısa kalır. Bilhassa tarihte büyük tesir icra etmiş insanlar için, bu hayat daha kısa gelir. Nitekim Gazi Mustafa kemal Atatürk de bunu görmüş ve gerçeği

«Benim fânî vücudum elbet bir gün top-
rak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilele-
bet pâyidar kalacaktır»

şeklinde ifâde etmiştir.

Gerçekten, Mustafa Kemal Atatürk'ün tari-
hine intikal eden en büyük eseri, milletimizin
tabiriyle « Yedi düvele karşı mücadele ederek »
kurduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'dir.

Tarih boyunca kurulmuş ve hep içten ve-
rulmuş onlarca Türk devletinden sonra kuralbil-
miş ve bugünün tek müstakil Türk devleti.

10 Kasım 1938 günü Dolmabahçe Sarayı'n-
da vefat ederken arkasında bıraktığı bu mirasın
ebedi olduğunu ve kendisinin fânî varlığından
sonra da devam edeceğini biliyordu.

Eğer, O'nun ölümünden sonra bu cumhuri-
yetin uğramış bulunduğu iç ve dış suikastleri bir
düşünürke, görürüz ki, bu son Türk devletinin
başına bütün bâdirelerin hepbolşevizmeden, ko-
münizmeden geldiğini ve bu tehlikenin Türkiye
Cumhuriyeti Devleti'ni de fânî hale getirip tari-
he gömmek için elinden gelen her şeyi yaptığını
görürüz.

Gerçekten, 1945 senesinde bolşevik kamp-
tan geldiği, bilhassa 12 Eylül'den sonra ayan be-
yan ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Halbuki Atatürk, ölümünden çok önce
kendi kurmuş bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti
Devleti'ne en büyük tehlikenin komünist âlem-
den geleceğini görmüş ve yazmıştı. Hem de el
yazısıyla... Bu 10 Kasım gününde, fânî duygu-
ların gıcıkladığı geçici jestler yerine, bizi düşünme-
ye sevkedecek ve uzun vadeli aydınlatıcı vazifesi
görecek bu satırları aşağıya alıyorum :

«Kominizm içtimâî bir meseledir. Memle-

ketimizin hali, memleketimizin içtimai şeraiti
dini ve milli ananelerinin kuvveti, Rusya'daki
komünizmin bizce tatbikine müsait olmadığı ka-
naatini teyid eder mahiyettedir.»

Atatürk bu sözleri 1921'de yani henüz Tür-
kiye Cumhuriyetini kurmamışken ve bizim solcu-
ların Rus yardımıyla kazanıldığını iddia ettikleri
Millî Mücadele'yi bitirememişken söylemiştir.

Dahası var, Anadolu'ya çıktığı 1919 sene-
sinde ise şunları söylemişti:

«Bolşeviklere gelince bizim memleketimiz-
de bu doktrinin hiçbir şekilde yeri olamaz. Di-
nimiz, adetlerimiz ve aynı zamanda sosyal bün-
yemiz tamamiyle böyle bir fikrin yerleşmesine
müsait değildir.»

Ya Cumhuriyet kurulduktan sonra bu fikir-
lerde değişiklik oldumu?

İşte 1929'daki fikri:

«Biz ne bolşevikiz, ne de komünist; ne bi-
ri ne da diğeri olamayız. Çünkü biz milliyetper-
ver ve dinimize hürmetkâruz...»

İşte 1931'de söyledikleri:

«Türkiyede bolşeviklik olmayacaktır. Çn-
kü Türk hükümetinin ilk gayesi halka hürriyet
ve saadet vermektir.»

Ve Türkiye Cumhuriyeti onun sağlığında
bütün komünistleri millî bir tehlike sayarak içeri
atmıştır. Bunların başında Nazım Hikmet gelir.

Ve Türkiye Cumhuriyeti'nin başına en bü-
yük tehlike, sırasıyla komünizmi, bolşevizmi kü-
çümseyenler ve nihayet onların taşviki ile komü-
nist örgütler kurup kurtarılmış bölgelerle Ata-
türk'ün ebedi olmasını istediği Türkiy Cumhuri-
yeti Devlet'ini bölmek, parçalamak ve kızıl em-
peryalizme peşkeş çekmek isteyenlerden gelmiş-
tir.

Bu tehlikenin iç taktığı ise, O'nun fânî var-
lığına ait herşeyi çok büyük bir yalancisevgi hale-
siyle örerek, ebedi varlığı olan cumhuriyetini bir
Türkiye Sovyet'i haline getirmeye uğraşmaları ol-
muştur. Ebedi Türkiye Cumhuriyeti Devlet'inin
bağlılarını her türlü iftiraya maruz bırakmaları
zaten Kremlin'in kendilerine verdiği taktikti.

Her 10 kasım'da hatırlanması gereken ve
O'nun «İlelebet pâyidar olacaktır» dediği son
Türk Devlet'inin varlığını garantiye alacak uya-
nıklık, bu noktayı tesbitle başlar sanırım.

Atatürk'ün İlkeleri Ve Açıklamalar

Prof. Dr. Hilmi Eğilmez

İLKE:

Sözlükte ilkenin tarifinde « ilk temel düşünce prensipler » olarak tarif edilmiştir. Her dinin, her rejimin prensipleri vardır.

GARİP İLKELER:

Komünizmde ilk prensip servet ve malların devletin olmasıdır. Kişiler hiçbir hak ve hukuka sahip değildir. Devletin giydirdiğini giymeli ve bir robot gibi çalışmalıdır. Böylece kalkınılmış!

Bu durum köleliktir ki sömürgelerde yıllarca buna kötü rejim denmiştir. Zencilere uygulanan haksızlıklar gibi komünist rejimde de haksızlıklar vardır. Bu nedenle hiçbir devlet komünizmi kabul etmemektedir.

Komünizm zorla, istilâ ve terörle kabul ettirilmektedir. Demirperdeden kaçanlar Marksizmin dünyayı zorla köle yapmak ve sadece belli insanları diğerlerinin üstünde yaşatmak istediğini anlatırlar. İncelemeğe imkân yok. « Rusya – Polonya – Romanya – Çekoslavya – Doğu Almanya – Afganistan – Küba » kendi isteği ile komünist olmamıştır. Komünistlerden batıya ilticalar çok. Demirperde içine serbestçe gidilip gelinemez. Komünist şehirlerde her devletin parası geçer de, fakat kendi devletlerinin parası kendi memleketlerinin Avrupa eşyası satılan yerde örneğin Rus parası geçmez.

KARL MARX:

Komünizmin babası Alman filozof Karl Marx'tır. Berlin Üniversitesindeki « Kadınlar herkesin malıdır » lafları üzerine Almanya'dan kovulup İngiltere'ye gitmiş, bir süre sonra İsviçre'ye geçmiştir.

Sırf intikam almak için komünizmi kurmuş, sosyalizm kabuğu içine sokmuştur. Mülkiyeti, dini ve veraseti kaldırmak, sınıflar arasında savaş yaratmak, fabrikaları devletleştirmek, ahlâk kaidelerini değiştirip, kadını herkesin malı yapmak; nikâhı, çocuğu inkâr etmek komünizm ilkeleridir.

Her şeyini yitirmiş ve dini zayıf, ahlâkı zayıf, maceracılar Marksizmi kabul etmişlerdir.

Bazı insanlar başkalarını çekemez, kıskanç olur, bende yok, kimsede de olmasın derler. İşverene serveti

koruyor diye önce devlete kızarlar ve düzenini yıkmak isterler. Sabotajlar yaparlar ama komünist memlekette susarlar. Hürriyetsizliğe de ses çıkaramazlar.

Kıskanç bir adam her şeyi yapan Hızır'a rastlamış. Hızır Aleyhisselâm da:

– Mademki beni tanıdın ne istersen yapayım ama sana yaptığının iki mislini komşuna yapacağımı kabul eder misin? der.

Kıskanç adam:

– Benim bir gözümü, komşunun iki gözünü kör et demiş. Kıskançlık bu kadar kötüdür işte. Komünistlerin çoğu kıskançtır. Kendisinde olmayan servet, mülkün kimsede olmasını istemezler. Bu görüşle demokrasiyi kaldırıp özgürlüksüz ve sade başa geçenlerin istediği ekonomi sistemiyle yapacak devlet kurarlar. Bu ilkelerini zorla kabul ettirmek isterler.

FAŞİZM :

Komünizmin başka şeklidir. Faşistlerde kendilerini üstün ırk görüp diğer ırkları köle yapıp robot insanlarla devlet kurarlar. Faşizmde de konuşma, yazı hürriyeti, insan hakları yoktur. Sadece liderin dediğini yapan bir köle ulus isterler.

Mussolini İtalya'da, Hitler Almanya'da hürriyeti, insan haklarını tanımayarak, komünistler gibi ilkelerine uymayanları kamplarda öldürmüşler ve köle uluslar yaratmışlardır.

MÜSLÜMANLIK İLKELERİ:

Allah'a, Kur'an'a, Peygambere inanmak, İslâmın beş şartını kabul etmek müslümanlığın ilkeleridir. İslâm'da kimsenin canına, malına, namusuna dokunmamak, hırsızlık, yalancılık yapmamak, vatanına, çevrene, sağlığına zararlı olan kötü şeyleri yapmamak (İçki, kumar, münafıklık gibi) ilkeleri vardır. İrk ve din farkı olmaksızın insanları eşit kabul eden ilkeleri benimseyen ilk devlet, Türkler, Osmanlılardır. Kişinin dinine, örf ve âdetlerine karışmadığı ve (Adalet Mülkün Temelidir) ilkesiyle bir çok millet Osmanlı Devletine bağlanmıştır.

İnsan çok çalışır ve şansı yürürse, mal, mülk olursa kimsenin bu şahsa dokunmaması İslâmîğin ilkesidir.

YANILANLAR :

Cumhuriyet gazetesinde solcu bir yazar, Bütün üniversitelerde Marksizm ve Nazizm ilkeleri okunuyor da, Kemalizm okunmuyormuş ve Kemalizm ilkeleri palavraymış ve sadece sözden ibaretmiş diye yazdı.

Meşhur sözdür: Yavrularını yiyen kediler vardır. Bunlar yavrularını fareye benzeterek yemiştir. Sağcı, solcu yazar da ana şefkatinden yoksun kediler gibidir. Bu görüşler Türk vatanını, çocuklarını yemişlerdir.

ATATÜRK İLKELERİ ve AÇIKLAMALARI :

Atatürk'ün Kemalizmi söz değil, sağlam yapımdır. Türk milletinin yaşayışına göre düzenlenmiştir. Kemalizm,

Hurafeden uzak, hakiki İslamlık ilkelerinin ışığı altında gelmiştir. Atatürk Der ki: «Her ulus lâik olduğu idareyle yönetilir» ve yine der ki: «Biz bize benzeriz.»

Kemalizm, komünizm ve faşizm dersi gibi okutulmaz.

Kemalizmin temelindeki müslümanlık felsefesi, Türk Cumhuriyetini yüceltmıştır. Müslümanlığı Kemalizme dayandığı için komünist ve faşistler Kemalizme ilkesiz derler, Kemalizm nazariye değil, sistemli, akılcı bir tatbikla yürütüldü.

Atatürk'ün vecizeleri ilkeleridir. Bazılarını sıralayalım.

1 – İmtiyazsız, sınıfsız bir milletiz.

Bu söz ırk, din farkı, bey, işçi, zengin, fakir ayırmayan ve bu vatani, Türk milleti sevenlerin kurduğu ayrıcağız bir rejim olduğunu Atatürk söylüyor.

2 – Yurtta sulh, cihanda sulh sözü açıklaması :

Yurt içinde hiç kimsenin servetine, hürriyetine, hak ve hukukuna göz dikmeden yaşamak. (Adalet mülkün temelidir) sözü esastır. Yüzyıllarca millet adalet içinde yürütüldü. Herkes kardeş gibi yaşayarak «yurtta sulhta örnek oldular.»

Ayrıca hiçbir ulusun egemenliğine, toprağına göz dikmemişlerdir. Böyle cihanda sulh demek bütün cihanla kardeş gibi geçinmektir.

3 – Türk milletini muasır medeniyet seviyesine çıkarmak devrimciliğinin ilkesidir.

Bu sözler Türkiye'yi dünya medeniyetinin seviyesine çıkarmak için söylenmiştir. Kıyafette, bilgide en ileri gidecek ve herkesi okutarak yükseltmek ilkesidir.

Medeni kanunlarla seviyeyi, yaşayışı yükseltmektir. Dünyada kadınlara ilk oy hakkı veren, çocuklara, gençlere ilk defa bayram günü ilân eden Atatürk'tür. Hiçbir Milli bayram yoktur ki Atatürk adı geçmesin. egemenliği, devrimleri insanlık, bağımsızlık, hürriyet ilkeleri ile Atatürk geri kalmış milletlere de örnek olmuştur.

4 – Bâzı solcu halk partilerinin saptırdığı «6 ok» da Atatürk ilkeleri kabul edilmiştir. 6 ok'un ilkelerini açıklıyalım.

A – CUMHURİYETÇİİYİZ İLKESİ :

Cumhuriyet, fikren. ilmen, bedenlen kuvvetli ve yüksek seviyeli muhafızlar ister.

Demokratik düzen diyenlerde kaç kişi bu vasfı haizdir.

B – HALKÇİİYİZ İLKESİ :

Atatürk halklar diye bölücülük değil, bütün halkın parasız okuması ve eşit olarak yaşamasını ve birbiriyle kaynaşmasını ilke olarak almıştır.

C – MİLLİYETÇİİYİZ İLKESİ :

Misakı milli sınırları içinde iç ve dış işimizde kimse'nin karışmayacağı bir Milli Türk Devleti önermiştir. Milliyetçiliğe, ülkücü geçinenler ırkçılık karıştırmışlardır.

Atatürk büyük nutkunda Kurtuluş savaşı başında Rusya'nın asker yollama, Amerika'nın bütün madenleri, ekonomiyi işletme (Manda) sistemi önerilerine Osmanlı kabinesine verdiği cevabında «Düşman bir yurda asker sokarak veya ekonomisini ele geçirerek sömürge yapar ve milliyetçiliği yok eder.»

Milliyetçiliği korumak için tek çare «YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM» demıştır.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR.

D – DEVLETÇİİYİZ İLKESİ :

Türkiyede kişilerin yapamayacağı büyük fabrikaları Devletin yapması, halkın yapabileceğinden de devletin kredi vermesini sağlamak için iş bankasını kurmuştur.

Yabancıların ellerinden demiryolları, deniz yolları, elektrik gibi satın alarak devletleştirerek karma ekonomi ilkesini kurmuştur. Vatandaşın yerli malı kullanması ile fabrikalar yapma yanında döviz kaçmasını önlemek için de ithalat birlikleri kurularak dışarı satacaklarımızı, veya dışardan alınacak malları alım, satımı devlet aracılığıyla yaparak devletçilik ilkesini kurdu.

E – LÂİKLİK İLKESİ :

Yüzyıllarca gericilerin din yoluyla halkı kandırıp çıkar sağlaması peşindeki çalışmalarını önlemek için din ile dünya işlerini ayırmış ve kişileri inançlarında özgür bırakmıştır.

Gericiler zaman zaman baş kaldırıp lâikliğe dinsizlik demeleri gericilerin saptırmasıdır.

F – İNKİLAPÇİİYİZ İLKESİ :

Yeni deyiş devrimciliktir. Türk milletini dünya medeniyeti içinde uygun bir devlet yapma ilkesidir.

Devrimciliği boş şeylere sapıran sapıklar bunu devleti devirmek şekline soktular.

SONUÇ :

ATATÜRK yoktan bir ordu kurdu. Vatani düşmanlardan kurtardı. Türk Cumhuriyetini kurdu. Dini yobazlardan temizledi. Türkleri geri kalmışlıktan medeni âleme soktu.

Dünyanın en, şanslı ulusu, tarihi zaferlerle dolu Türk milleti kimseye hayat hakkı tanımayan komünist ve faşizm ilkelerinden Atatürk nefret ederdi. Egemen Türk görüşüyle insanî islâm dinini Türkçülüğü çıkarı için inkâr eden, Türkiye'yi terk edip, yabancı tabiyetini kabul eden ve hele Türk devleti bile yıkmak isteyenlerce Atatürk ilkeleri yoktur diyenlerin tohumunda yabancılık vardır. Bu gibilerin Türkçülüğünden, müslüman olduğundan şüphe edilmelidir. Türk tabiyetinden çıkarılmaları çok yerindedir.

«NE MUTLU TÜRKÜM» diyen bizdendir.

Türkiye'de Hukuk Açısından Laiklik

Yazan: Turhan OLCAYTU
Em. Tümgeneral

Türk Ceza Mevzuatında, laiklik aleyhine işlenen suçlar, iki grupta toplanabilirler.

Birinci guruba din hürriyeti aleyhine işlenen suçlar girer. Din hürriyeti vicdan ve ibadet hürriyetlerine karşı ayrı ayrı işlenmiş olabilir. Burada herhangi dinlerden biri tahkir maksadıyla dinsel işlerin veya ibadet ve ayinlerin icrasına engel olmak, din ve mezheplerden birini aşağılamak yoluna yayımda bulunmak, mabedlerde bulunan eşyayı, yine tahkir maksadıyla, yıkmak, bozmak, başka biçimde zarara uğratmak veya ruhani görevlilere karşı şiddet kullanmak onlara hakaret etmek gibi suçlar söz konusudur. (Türk Ceza Kanununun 175-176. maddeleri).

İkinci grupta, devletin laik düzenini koruyucu ceza hükümleri yer alır. Bu hükümlerde ele alınan konulardan biri, devletin laik düzeninin korunması amacıyla cemiyet kurma ve toplanma hürriyet-

lerinin düzenlenmesidir. Türk Kanunlarında bu düzenleme ile ilgili bir hüküm vardır :

Cemiyet kanununun 5. maddesinin 3. bendi ve Ceza Kanununun 163. maddeleri, her iki maddede dini cemiyetleri yasaklar.

163. maddeye göre « Laikliğe aykırı olarak Devletin sosyal ve ekonomik veya hukuki temel nizamlarını kısmende olsa dini inanç ve esaslara uydurmak amacıyla cemiyet kurmak, veya sevk ve idare etmek » yasaklanmıştır. Bu maddenin koruduğu konu Laik devletin sosyal, ekonomik ve hukuki temel düzenidir. Maddede yer alan sosyal düzende amaç devletin kişiyle olan ilişkilerine ve kişiye karşı yapmayı üstüne aldığı görevlere ait temel kuram ve kurallardır. Örneğin, dini eğitimde bulunmak üzere kurulan bir cemiyet, laik olarak düzenlenmiş bulunan eğitim sisteminin dini inançlar uydurulmasını istediği ve buna telkin ettiği takdirde sosyal düzene karşı gelmiş olacaktır. Ayrıca oruç tutmayanların cezalandırılmasını istemek sosyal temel düzene karşı çıkmanın bir başka örneği olarak gösterilebilir. Ayrıca, devletin resmi bir dininin bulunmasını istemek ve bu amaçla cemiyet kurmak da suçtur. Bu maddede yer alan « Cemiyet » deyimlerinden, özellikle teşkilatlı bir cemiyet değil, aynı zamanda fiilen bir araya gelişleri de anlamak gerekir. Aksi halde maddenin kapsamı çok daralmış olacaktır.

Cemiyete girmek için yol göstermek, teşvik etmek gibi davranışlarda suç olarak kabul edilmiştir. Aynı maddenin düzenlenmesi suretiyle, laikliğin korunması ele alınmaktadır. Önce devletin laik düzenine karşı yapılan propaganda fiili söz konusudur. Ayrıca siyasi menfaat veya kişisel nüfuz sağlamak maksadıyla dinsel duyguyu veya dinca mukaddes tanınan şeyleri alet ederek her ne surette olursa olsun, propaganda yapan veya telkinde bulunanlarda cezalandırılır. Bu propagandaya söz, yazı, sanat gösterileride dahildir.

Kanunda sözü geçen « siyasi menfaat veya nüfuz » kavramı, iktidarda kalmak veya iktidara geçmek için seçim propagandalarında, dinin bir vasıta olarak kullanılmasıyla, siyasi menfaat elde etmek amacını ifade eder. « Şahsi Nüfuz » deyimini, bir kimşenin içinde bulunduğu toplumda, dini alet eden

propaganda veya telkinlerle çevresi üstünde hakim ve farklı bir mevki elde etmek amacını ifade eder.

Türk İnkılabının en önemlisini ve ilkelerimizin temelini « laiklik » teşkil etmektedir. Devletimizin temelinde yatan laikliği çekip alırsak bugüne kadar kazanılmış, hukuki, sosyal, ekonomik ve kültürel bütün kazançlarımızla birlikte çağdaş uygarlığa yetişme çabalarımızın bütünü başımıza yıkılır ve altında kalır, gideriz. Çok partili hayata geçtikten sonra Büyük Millet Meclisi kürsüsünde Türkiye'deki laikliğin, dini boğmak için bir silah gibi kullanıldığı ileri sürülmüş, dini devlet isteyen milletvekilleri görülmüştür. 1950 yılından sonra laik devlet anlayışından ille tavizler verilmeye başlanmıştır.

Eski Türklerde (İslâmiyetten önce ve İslâmiyete geçişin ilt dönemlerinde ve Osmanlı devletinin çağında) din ve vicdan özgürlüğü vardı.

Devletler hukuku yazarlarından Nys, laikliğin Turani bir düşünüş olduğunu kabul etmiştir.

Osmanlıların çöküş yıllarında yurt sathına yayılan, zaviyeler, tüm tarikatlar ve bunları hurafeye besleyenler, medreseler giderek bozulmuş, nihayet 1839 da Tanzimatla birlikte bu konuda da islahat yapılmasına teşebbüs edilmiş ise devletin teokratik yapısı korunmuştur.

1876 Birinci meşrutiyet anayasasında şeriatı aykırı kanun çıkarılmasını önleyecek hükümler konmuştur.

1908 İkinci Meşrutiyet, şeriat devletini dahada kuvvetlendirmiştir. din, vicdan, düşünce özgürlüklerinde devam ettirilen bu baskıya karşı bazı yönetici ve aydınlar arasında milliyetçilik ve satıcılık akımlarının belirlenmesi, laik hukuk devletinin savunulmasına bir zemin hazırlamıştır. Ancak Türkiye'de laiklik Atatürk'ün önderliğinde başladığımız Kurtuluş savaşı döneminde giderek kuvvetlenmiş, ilk anayasamızdaki « hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir » hükmünü kabul ederek, hilafet ve saltanatın dinsel otoritesini ve devletin teokratik yapısını temelden değiştirmek için ilk ve büyük adım atılmıştır. Bunu izleyen yıllar içinde inkılâp kanunları peyder pey çıkarılarak bu günkü laik düzene ulaşılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin içinde hangi dine ve mezhebe mensup olursa olsun her Türk va-

tandaşı kendi dinine bağlı olmakla beraber, aynı zamanda laik bir dünya görüşüne ve anlayışına sahip olması gerekir.

1982 anayasamızın « Din ve Vicdan hürriyeti » başlığı altındaki 24. maddesinde bu konuya açıklık getirmektedir. Bu madde şöyledir:

« Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Anayasamızın 14. madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayinler ve törenler serbesttir.

Kimse ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamayazorlanamaz, dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz... Kimse devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki düzenini kısmende olsa, din kurallarına dayandırma ve siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz.»

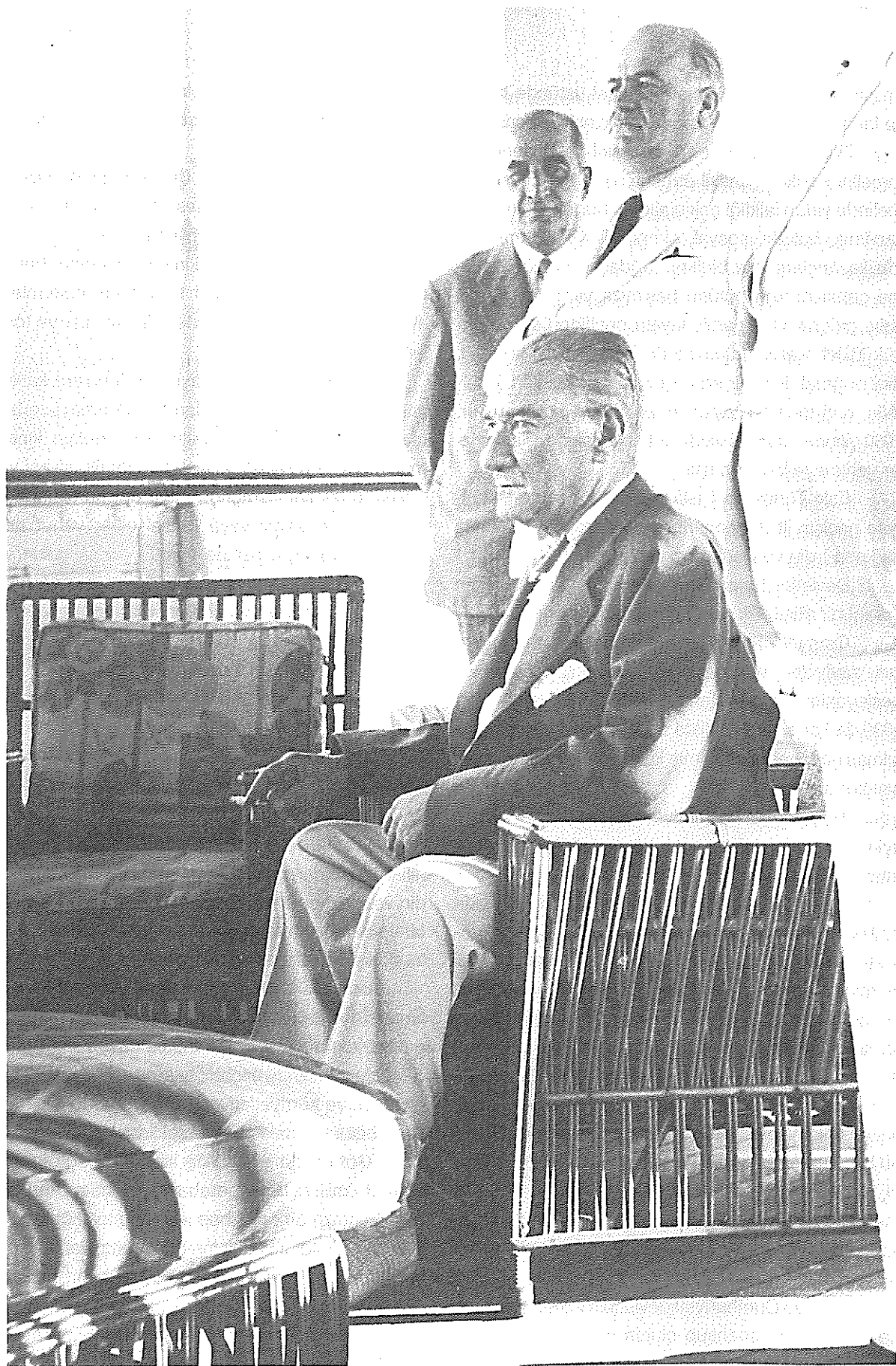
Anayasamızda yukarıda işaret edilen 14. maddesinde şu hükümler yer almaktadır :

« Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin bir kişi veya zümre tarafından yürütülmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din ve mezhep ayrımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ca görüşlere dayanan bir devlet düzenini kurmak amacıyla kullanılamazlar. »

Bu yasaklara aykırı hareket eden veya başkalarını bu yolda teşvik ve tahrik edenler hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

Anayasanın hiçbir hükmü, Anayasada yer alan hak ve hürriyetleri yok etmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlanamaz.

Görüldüğü gibi laiklik ilkesine bağlı kalındığı sürece « milli birlik ve beraberliğimizinde » korunması sağlanmış, din, mezhep ve inanç ayrılığından doğan 12 EYLÜL öncesi içine düşülmüş olan kargaşalara bir daha meydan verilmemiş olur.

Bu Vatan Yalnız Atatürk'çülerindir

Atatürk'le birlikte Kurtuluş Savaşı ve Türk Milletini medeni milletler arasına katmak için çalışanlar ve onun evlâtları onlara inananlar bu asil vatanın sahipleridir.

Yazan: Prof. Sermet ERGÜN

Hilâfeti geri getirtmek ve hükümeti Suudi Arabistan'a çevirerek peçe, çarşaf isteyenlerin yeri artık Türkiye değildir.

Gericilerin Arap ülkelerine, komünistlerin de demir perde gerisine gitmeleşi yakışır. Biz sağ ve solculara değil, onlar bize uyacaklardır. Çünkü onlar 50 yıl önce gerici yolda yürüyerek davaları için savaştılar ve kaybettiler.

Bir adam düşünelim, bütün servetini ve malını bilerek, arzusu ile kumarda kaybetmiştir. 72 yıl sonra bu adam çıkıyor, başkalarına sattığı vatani sattıklarından geri alandan hesap sormak ve yeniden kumar masasına oturmak için « dini alet ederek » kaybettiklerini geri istiyor.

Vahdettin ve etrafı, vatani büyük kumar masalarında budalaca harcadılar. Vatani Fransızlara, İtalyanlara, İngilizlere, Yunanlılara sattılar. Ve bu satış için Atatürk ordularına karşı Kuvaîye inzibatiye, Anzavur ordusu diye tarihe geçen Hilafet ordusunu kurarak, Anadolu'ya Türk kardeşlerini öldürmek için geçtiler. Din düşmanlarına sattıkları Anadolu, gavurların yerleşmesi ve millicileri yok etmek için en adi düşman Yunanlılarla bile iş birliği yaptılar. « Pontos, Elcezure, Nuhveren, Malatya, Bozkır, Anzavur, Şeyh Eşref, Düzcce, Yozgat, Konya, Çerkez Ethem » isyanlarını çıkartarak Türklüğü ve müslümanlığı boğmağa çalışanlar ve onların sıkılması gereken müritleri, o

gün sade menfaatleri uğruna, düşmanın yakıp yıkarak istilasını ve mandasını, Anadolu'yu müstemleke yapmasına yardım edenler ve onların veletlerinin bu vatanda hakkı yoktur. Büyük kurtarıcısı Atatürk'e ne hakla, nasıl dil uzatıyorlar? Bunlara nasıl müsaade ediliyor, şaşıyorum. « Müslümanlardan esir olamaz » diyen ve düşmanla cenk eden Hz. Muhammed, ders almıyorlar o zaman irticai siper yaparak oynadıkları oyunla büyük kumar her şeyi kaybettiklerini unutmışlar. Dağdan gelen bağdakini kovar gibi çalışıyorlar. Bu vatani düşmandan kurtaran Büyük Atatürk'e nasıl dil uzatabiliyorlar? Bu ne hayasızlıktır.

Tanıdığım bir general, Ali Fuat Paşa'ya ölümünden az önce sorar:

– Her kuvvet sizde ve Kâzım Karabekir Paşa'da iken, niçin hiçbir şeyi olmayan Mustafa Kemal'i baş yaptınız? Ali Fuat Paşa der ki:

– Mustafa Kemal Allah tarafından Türklere kurtarıcı olarak göndermiş ki, hepimiz ona samimiyetle ve inanarak uyduk, içimizden gelerek itaat ettik. Anadolu'ya gelmesine sevindik. Birbirimizi çekemedik. Atatürk Anafartalar'da İstanbul'u, Türkiye'yi ve padişahı düşmandan kurtardı. Padişah yaverliğini verdiler. Bıraktı, Anadolu'ya koştu. Milleti ve dini islamı korumak için geceli gündüzlü çalıştı. Padişah ve gericiler onu idama mahkum ettiler. Fakat sonunda düşman gemisi ile kaçtılar. Sakarya'da ileri hatlara giderek yaralandı ve hakkıyla gazi oldu.

Atatürk olmasaydı; Başkumandanlığı almasaydı; ordu tek başına düşman karşısında erir ve bütün Anadolu'da camiler kilise oluyor. Rumeli'de olduğu gibi müslümanları Hristiyan veya köle yapıldı. Atatürk vatani kurtarmakla kalmadı, Türkiye'yi bütün dünyaya da tanıttı. Esir milletlere örnek oldu. İdare-

leciliği ve zekasıyla yıllardır yokluğu bellidir. Atatürk'e dinsiz diyenler şer'an cehennemliklerdir. Çünkü müslümanlık kimseye imansız dedirtmez. Son nefeste kimin imanla gideceğini Cenab - ı Hak takdir eder.

Kurtuluş Savaşı sonunda yüzelli kişilik listede bulunan kalbur üstü vatan hainleri o zaman ilan edilmişti. Bunlar korktuklarından hizmet ettikleri düşmanlara kaçtılar.

İçlerinde, önce kurtuluş savaşına hizmet etmiş görünen ihtirası uğruna sonradan Yunanlılarla iş birliği yapanlar oldu. Bugün de kör ihtirasları ve menfaatleri için Rusya ile veya çölde binlerce Mehmet'i şehit eden Araplarla ve efendileri ile iş birliği yapacak olan insanlar yazılarından derhal tanıyoruz.

Atatürk'e bunlar düşmandır çünkü, memleketi düşmana peşkeş çekenlerin ve o zaman yakalanıp asılanların müritleridir.

Bir tarih hocası tanırım her zaman Atatürk'ün aleyhindedir, padişahları över ve methiyeler yazar, tarih kitaplarında DP devride Atatürk'ü çok basitleştirdi. Birgün bunun tenkidini yapıyorduk Atatürk için:

- Dinsizdi... Müslümanlığı yok etti dedi, bir arkadaşla Atatürk'ün hepimizden müslüman olduğunu söyledik. Hayranı olduğu Fatih İstanbul'u kurtarmakla Peygamberimizce cennet mekan sayılmışsa, Atatürk ki; bütün Türkiye'yi kurtarmıştır. Fatih'ten farkı nedir? Fatih cennette ise, Atatürk de yanındadır dedik.

Millî Mücadele ve yeni Türk Devleti

Zafer Gonya

Atatürk'ün milliyetçiliği, Türk milletini birlik, bütünlük ve beraberlik içinde görme idealiydi.

Millî Mücadele ve yeni Türk devletinin ilk yıllarında Yurttaş için medeni bilgiler kitabının hazırlanmasıyla bizzat meşgul olmuş, Millî Prensipleri «Ders kitaplarına» da yerleştirmiştir.

Milletin tarifini şöyle yapıyor: «a- Zengin bir hatıra mirasına sahip bulunan b- Beraber yaşama konusunda istek gösteren ve müşterek arzuda samimi olan c- Ve sahip bulunan mirasın muhafazasında beraber, devam hususunda iradeleri müşterek olan insanların birleşmelerinden meydana gelen topluluğa millet adı verilir.»

Atatürk millet tarifi konusunda «KÜLTÜR BİRLİĞİ» ilkesini esas almıştı. «bir harçtan olan insanlardan mürekkep cemiyete millet denir dersek milletin en kısa tarifini yapmış oluruz.» diyordu.

Atatürk milliyetçiliği şöyle tarif eder: «Türk milletini sevmek, yüceltmek ve yükseltmek hareketini benimsemek, gerek fikrî alanda, gerekse hareket bakımından o yolda yürümektir.»

Bayak önder yine bir başka millet tarifini daha geniş anlamıyla şöyle yapmaktadır: «Millet - Dil, Tarih, Kültür ve Ülkü bağları ile birbirine bağlı vatandaşlardan meydana gelen Siyasal ve Sosyal bir topluluktur.»

Büyük Önder siyasi ve diğer mücadeleleri içinde devamlı bir millî siyaset izlemiştir. Bu siyaseti şöyle tanımlamaktadır: «Milletimizin güçlü, mutlu ve kararlı yaşayabilmesi için devletin tamamıyla kararlı bir siyaset izlemesi ve siyasetin iç yapısına tamamen uygun ve dayanır olması gereklidir. Millî siyaset dediğim zaman kastetti-

ğim öz şudur: «Millî sınırlarımız içinde, herşeyden önce kendi gücümüze dayanarak varlığımızı korurken, milletin ve ülkenin gerçek mutluluğu ve bayındırlığına çalışmak, gelişigüzel ve hayali emellerpeşinde, milleti çalışma ve zarara sokmak, medeni dünyada, medeni ve insanca davranış ve karşılıklı dostluk beklemek.»

Milliyetçiliği Millet sevgisi ve medeniyetçilikle bütünleştirmiştir. «Mazide sayısız medeniyet kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu ispat etmek için yapmamız lâzım gelen şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz. Bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok işlerimiz vardır.

Büyük önder milliyetçilik anlayışını dile getirirken birlik, beraberlik ve bütünlük görüşlerini işlemiştir. Diyor ki: «Beni seven arkadaşlarıma tavsiyem şudur: -Şahsınız için değil, fakat mensup olduğunuz millet için el birliğiyle çalışalım, çalışmaların en yükseği budur.»

Büyük Önder Millî Mücadeleyi ve İstiklâl Harbini «MİLLÎ BİRLİK» ruhu kazanmıştır ideali sınırsız tutmuştur. «Millet sevgisi kadar büyük mükafat yoktur. İstiklâl harbinde benimde millete ettiğim bir takım hizmetler olmuştur zannedirim. Fakat bunlardan hiçbirini kendime mal etmedim. Yapılanın hepsi milletin eseridir dedim. Aranacak olursa doğrusu budur.»

Büyük Önder'in, birlik ve beraberlikle kurulan ve kurulan vatan düşüncesini şu ifadelerle dile getirir: «Bilelim ki kazandığımız muvaffakiyet milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı muvaffakiyetleri, zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak, aynı esasa dayanalım aynı yolda yürüyalım.» 1923

Ekim 1922 de yaptığı konuşmada: «Milleti-

miz tek bir vücut gibi sarsılmaz birlik ve gayret sayesinde başarıya ulaşmıştır» diyordu.

23 Nisan 1921 yılında, Millet'in birlik ve beraberliğini Samsun'da teşhisini şu ifadelerle dile getirir:

«Samsun'a ayak bastıktan sonra derhal memleket ve milleti yokladım. Gördüm ki: Memleketin ve milletin temayülü İstiklâl müdafasında tereddüt edenleri utandıran mevkiide bırakabilecek mahiyettedir. Filhakika iki seneden beri bütün dünyanın şahit olduğu olaylar düşüncelerimde isabet, milletin azim ve imanında hakiki selabet olduğunu ispat etti.» 23 Nisan 1921

OSMANLI ÜMMETÇİLİĞİNE KARŞI YENİ TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ FİKRİ

Osmanlı'nın saltanat, hilafet ve diğer kurumları Yeni Cumhuriyetin, Millet ve Türk Milli Cumhuriyeti esasına dayanan «MİSAKİ MİLLÎ» Şuurunda vatanda yaşayan insanları bütünleştirmiştir.

Gazi: «Türk milletini hırslar değil, Millî idealler kurmuştur» diyor.

Türk Milletinin birliği ve beraberliği ile, bağımsızlığı yolunda şu düşüncelerle yola çıkar: «ben icap ettiği zaman en büyük hediyem olmak üzere Türk Milletine canımı vereceğim.»

Büyük Önder en acılı günlerinden birinde, Annesinin mezarı başında duygularını şöyle dile getiriyordu: Valdemin ruhuna ve bütün ecdat ruhuna valdemin önünde, Allah'ın huzurunda yemin ediyorum. Bu kadar kan dökerek, milletin istihsel ve tesbit ettiği hakimiyetin muhafazası için icap ederse valdemin yanına gitmekte asla tereddüt etmiyeceğim. Hakimiyeti Milliye uğruna canımı vermek benim için vicdan ve namus borcu olsun.»

Atatürk milletin acılarından bir milli бүтүнлүк erdemine varmıştır. «Felaketler, elemeler, yenilgiler milletler üzerinde birtakım etkilerin doğmasına sebep olurlar. Bu etkilerin başlıcası böyle kara günlerden sonramilletlerin uyanması, onurunu bulması ve kendi benliğini duymasıdır. Uzun yüzyılların elemli sonuçları, sonunda bizim milletimizde bu duyguyu doğurdu. Tam bir güvenle söylerim ki, milletimiz baştan başa böyle bir uyanışa ulaşmış tam bir olgunluk halindedir.»

Atatürk'te en küçük yaşlardan itibaren

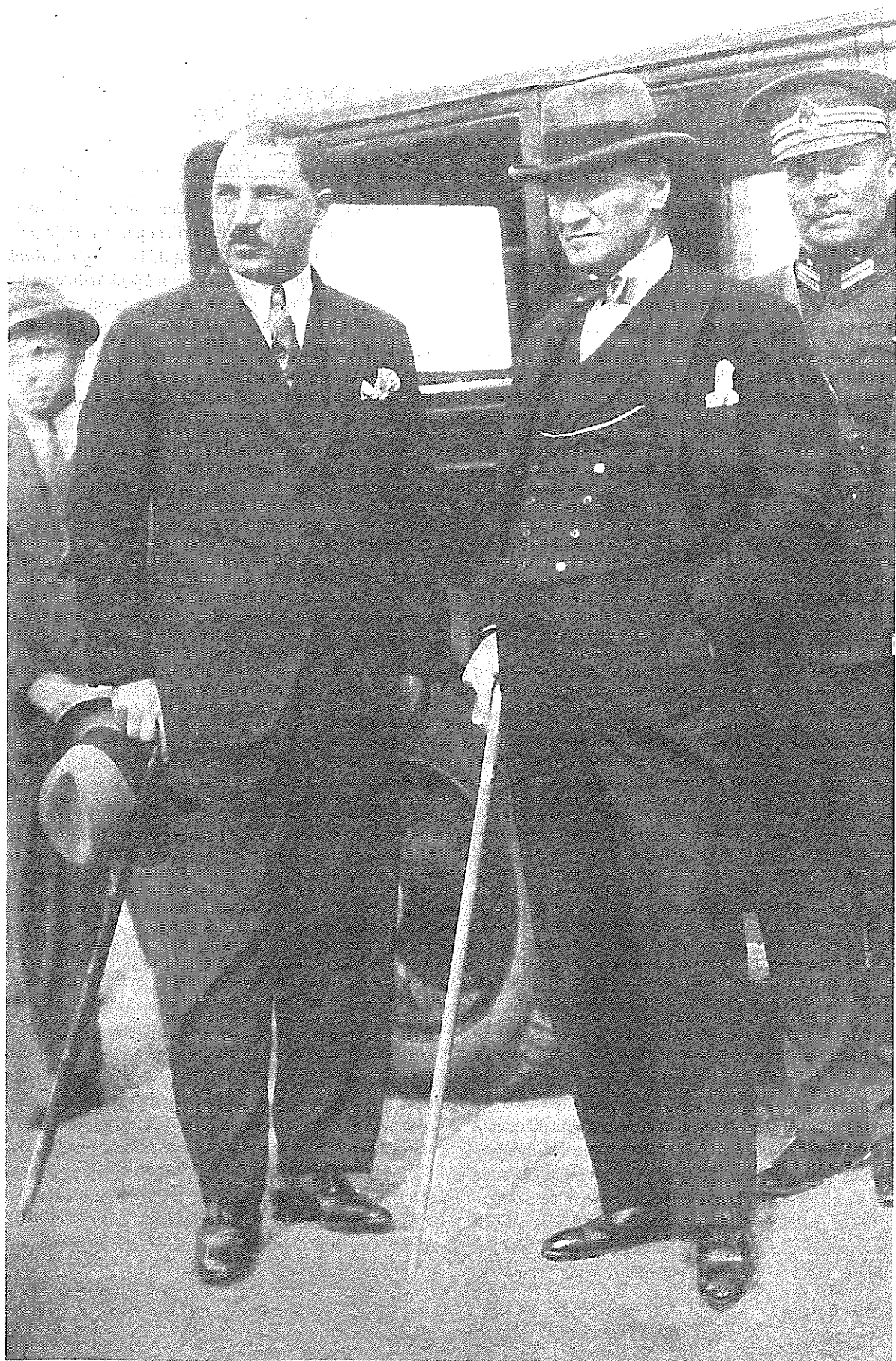
milli duygular, milletin içinde bulunduğu acıları hissetmekle doğmuştur. «Ben ilkönce Manastır Askeri Ben bir Türk'üm-Dinim Cinsim uludur.» mısrasıyla başlayan manzumesinde Bana Milli benliğimi-gururumu tanıttıran ilk anlatımı bulmuştum. Fakat ben asıl bunu, orduya katıldığım ilt günlerde, bir anadolu çocuğunun gözyaşlarında gördüm. Ve kuvvetle duydum ondan sonra Türklük benim en derin güven kaynağımve en zengin övünç kaynağım oldu.»

MİLLETİN MİLLÎ BİRLİK KUVVETİ

Büyük Önder; Bir milletin en acı dönemlerini yaşamış ve böylece geleceği en iyi gören Lider bakışla diyor ki: «Bir milletin felakete uğraması demek, o milletin hasta illeti olması demektir. Onun için kurtuluş içtimaî bünyedeki illeti teşhis ve tedavi etmekle elde edilir. İletinin tedavisi ilmî ve fennî bir tarzda olursa şifa verir. Yoksa bilakis illet müzminleşir ve tedavi kabul etmez hale gelir.» Memlekette millî birliğin kurulması için şu görüşle yola çıkılmasını istiyor: «Evvela fikir ve içtimaiyat kuvvetlerinin kaynaklarını temizlemekle işe başlamak lazımdır. Memleketi, milleti kurtarmak isteyenler için, hamiyet, hüsnüniyet, fedakarlık elzem olan vasıflardır. Fakat bir insan topluluğundaki hastalığı görmek, onu tedavi etmek, o topluluğu asrın icaplarına göre ilerletebilmek için bu vasıflar kâfi gelmez. Bu vasıfların yanında ilim ve fen lazımdır. İlim ve fen teşebbüslerinin faaliyet merkezi ise mekteptir. Onun için mektep lâzımdır. Mektep adını hep beraber hürmet ve tazimle analım.»

31.8.1925

Büyük Önder lüzumuna inandığınız bir işi derhal yapınız düşünce ve kararındaydı.

ATATÜRK VE BİLİM

Prof. Dr. Ahmet MUMCU

Osmanlı Türk toplumunun hemen hemen bütün kurumlarıyla, 17. yüzyılda büyük bir durgunluğun içine girdiği, 18. yüzyılda ise bir çökme sürecine kaydığı bilinir. Sağlam kurulmuş, dayanıklı bir devlet, bu çökmeyi önlemek için çırpınmış ama buna bir türlü engel olamamıştır. Bu çöküşü devletin engelleyememesi pek çok sebeplerle açıklanmaya çalışılmıştır. Çoğumuzun bildiği bu sebepleri burada açıklamamız gereksizdir. Pek çok okul kitabında alt alta sıralanan bu sebeplerin üzerinde etraflıca durulmaz. Bu arada en önemli çökme sebebi de daha yan sebeplerle birlikte iki kelime içinde anlatılır. Halbuki bu çöküş nedeni, bu güne kadar geçirdiğimiz toplumsal, ekonomik ve kültürel bunalımlarında temel etkenidir. Bunu, bilim etkinliklerinden uzak kalmak, bilimin gerçek anlamını bir türlü tam olarak kavrayamamak biçiminde kısaca belirtiriz.

Klasik felsefeyi canlandırıp, ona yepyeni bir yön veren İslam bilginlerinin içinde Türkler de vardır. 11. yüzyılda doruk noktasına varan bu gelişme ile İslam filozofları akılcı bir görüşle insanın, maddenin özünü araştırmışlar, özellikle doğa bilimleri alanında önemli sayılabilecek ipuçları elde etmişlerdir. Bir kültür alışverişi ile bu birikiminin batıya eriştiği de bilinir. İslam bilginlerinin katkısı ile batıya akan bu bilgi birikimi, oradaki rönesansın temel sebeplerindendir.

Batıdaki rönesansı hazırlayan İslam felsefesi, ne yazık ki 11.yüzyıldan sonra hızla kabuk değiştirmeğe başladı. Akılcılığa fazla güvenemeyen bir mistizim içine dalan İslam bilginleri, kendilerine erişen bilgileri işleyemediler. Bunun da pek çok sebepleri var. Ama bu kısa yazıda anlatılamaz. Fakat gerçek odur ki, İslam rönesansı gelişmemiş ve durgunluğa doğru hızla kaymıştır.

Osmanlı devleti kurulduğu sırada, bu durgunluk da iyice artmıştı. Son derece zeki, akıllı, beceri sahibi ilk Osmanlılar, çok güçlü bir devlet kurdular. Devlet yönetiminde bir sanatçı gibi davranma geleneği açtılar. Henüz kendini toparlayamayan, bilimsel gelişmenin eşliğindeki batı devletlerinden her bakımdan üstündü bu İmparatorluk. Ama ne yazık ki, İslam dünyasındaki bilimsel durgunluk da bir toplumsal yasa gereği Osmanlılara geçmişti. Evet, Osmanlılar bilime değer verdiler, ama kendilerine geçen durgun İslam skolastiği idi bu bilim. Böylece Osmanlı bilim kurumlarında, İslam rönesansı dönemindeki üstün bilginlerde yetişemedi. Eski, parlak İslam bilim anlayışına dönmek isteyen büyük Osmanlı hakanı II. Mehmet; yani alışılmış adıyla Fatih (1451 – 1481), sağlığında bu yolda, önemli adımlar at-

tı. Ama onun bu çabaları, kendinden sonra gelen hükümdarlarca tam anlamı ile değerlendirilemedi. Batıda Kopernik (1473 – 1553), Tycho Brahe (1546 – 1601), Kepler (1571 – 1630) gibi, doğa bilimlerinin büyük dahileri çıkarken, Osmanlı skolastiğinin temsilcileri bu gelişmenin farkında bile değillerdi. Kuşkusuzdur ki, Batıdaki din de bu gelişmeye direnmıştır. Galilei'nin (1564 – 1642) başına gelenler bilinir. Ama XVI. yüzyıl sonlarında, Batıdaki hükümdarlar da kesinlikle bilimin yanına geçmişler, kilise baskısı giderek azalmış ve dev bilimsel gelişme, akıl almaz boyutlara ulaşmıştır.

Sürekli ve hızla büyüyen bilimsel gelişmeye paralel olarak teknoloji de aynı biçimde ilerlemiştir. Batı devletleri güçlenmiş ve bir doğa yasası gereği « güçsüzleri ezme » başlamışlardır.

Bu yolda ezilen onurlu bir ulus Japonlar, XX. yüzyıl ortasında Batıyı Batı yapan esrarı keşfettiler. Bu, özgür bilimsel düşüncedir. Japonlar, hiçbir önyargıya kapılmadan bu düşüncenin içine girdiler. Sonuç ortada idi; Osmanlı Devleti XX. yüzyıl başında yıkılırken, Japonya büyük devletler arasındaki yerini alıyordu.

XX. yüzyıl Osmanlı toplumu da bir arayış içindedir. Reform istekleri su yüzüne çıkmaktadır. Ama yöntem belirsizdir. Özgür bilim geçiş düşüncesi sancılıdır, acıdır ve çok yavaştır. Osmanlı aydını yapılan önemli işlere rağmen, henüz yolunu tam anlamıyla çizebilmiş değildir.

İşte bu sırada Atatürk ortaya çıkıyor. Türk ulusu üstün yeteneğini, zekasını, becerisini O'nun önderliğindeki Kurtuluş Savaşı ile gösteriyor. Kurtuluştan sonra geriye dönmek, tereddütlü Osmalı kafasına güvenmemek gerekir. Neye güvenilecektir? Akıl ve bilime. Atatürk'ün Türk ulusuna en büyük hizmeti, özgür bilim düşüncesine anlamayı ve yaymayı, inkılabına temel yapmış olmasıdır. Bugün büyük zenginliklerine rağmen, pek çok komşu ülke bizden bilgin ve uzman ithal ediyorlarsa, bunun tek sebebi Atatürk'ün açtığı ışıklı bilim yolunda yürünmesidir. « Dünyada her şey için, medeniyet için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlimin ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, delalettir. » Akıl ve bilime dayanmadan, onları tartışmasız rehber yapmadan hiçbir gelişme olmaz.

Tekrar yıkılışın eşğine dönmek için, özgür bilimsel düşünceye sıkı sıkıya sarılalım. Gelişmek için başka hiçbir çare yoktur. Bunun da kanıtı, insanlık tarihinde yatmaktadır. Tarih, akıl dışına sapan tohumların acıklı sonlarını gösteren binlerce olayla doludur.

Atatürk'te Rasyonel ve Matematiksel Düşünce

Yazan: Doç. Dr. Baha YALÇINTAŞ

Çok yönlü evrensel bir deha olan Atatürk (1881-1938)'in yaşamı boyunca yoğun biçimde gerçekleştirdiği olağanüstü başarılarının ilkinin, çocukluk çağında, 1893 yılında, orta öğrenimi döneminde, Selanik Askeri Rüştiyesinde matematik dersinde olduğunu ve bunun sonucu olarak, matematik öğretmeni yüzbaşı Mustafa efendinin, O'nun adına, «yetkinlik, olgunluk, kusursuzluk» anlamını taşıyan «Kemal» ismini, okuldaki resmi künyesine yazdırmak suretiyle eklediğini belirtmiştir. O, bu tarihsel olaydan sonra «Kemal» adını onurla, sürekli olarak kullanmış, başkalarında O'nu bu isimle yaygın biçimde anmışlardır.

Atatürk matematiğe verdiği büyük önemi şöyle açıklamıştır: «Ben öğrenim devrimde matematik konusuna çok önem vermişimdir ve bundan hayakımın çeşitli safhalarında başarı elde etmek için faydalanmış olduğumu söyleyebilirim.» Gerçekten O matematikle ilgisini askeri öğrenim dönemiyle sınırlamamıştır. Bunu kanıtlayan çok önemli tarihsel iki olay, ulusal ve evrensel büyük olayların yaşandığı Cumhurbaşkanlığı döneminde, 1937 yılında gerçekleşmiştir. Birinci olay şudur:

Atatürk, ülkenin tam anlamıyla letkili ve sorumlu bir öğretmeni gibi davranarak, geometri öğretmenleriyle bu konuda kitap yazacaklara kılavuz olarak "Geometri" adıyla özgün bir kitap yazmıştır. İlk kez Atatürkün saptadığı ve bugüne değin değiştirmeksizin hemen hemen tümünü kullanageldiğimiz, yaklaşık elli kadar matematik terimini içeren bu yayını, tanınmış bilim tarihçisi Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, «Küçük fakat anıtsal bir yapıt» diye nitelendirmiştir.

Konumuzla ilgili ikinci önemli olay şudur:

Atatürk «Geometri» kitabının yayınlanmasından sonra, 1937 öğretim yılında, derste ilk uygulamayı, tarihi Sivas lisesinde kendisi yapmıştır.

Özünde insanı «Hümanist» olan Atatürk'ün düşünce yapısında, akılcı (Rasyonalist), bilimci (Scientist), gerçekçi (Realist), olgucu (Pozitivist), nitelikler egemen (Dominant) olup, aynı zamanda eylem (Aksiyon) adamı olan Atatürk'te bu temel nitelikler birbiriyle olumlu yönde etkileşerek bütünleşmiştir. Bunlardan konumuzla ilişkisi bakımından ön planda geleni akılcı niteliktir.

Çağdaş ve dinamik bir devleti amaçlayan Atatürkçülük özünde O'nun «Türkiye Cumhuriyeti» olarak gerçekleştirdiği düşünsel bir sistem olduğu için, kurucusunun düşünsel dominant niteliklerini, temel ilkeler olarak taşımaktadır. Atatürkçülükte akılcılık «rasyonalizm», onsuz

olunamaz (si ne qua non) ana bir ilkedir.

Akılcılık akımının en önemli özelliği Prof. Dr. Ahmet Mumucu'nun tanımıyla belirtirsek «gerçekleri araken hep akla dayanmak, akla uygun olmayan olay ve davranışları gerçeğe uygun kabul etmemektedir.»

Matematik, A.Einstein (1879-1955)'in çok özlü tanımıyla «kökeni deney değil salt mantık (başka bir deyimle salt akıl) olan bir disiplindir.»

Matematik, insana özgü rasyonel düşüncenin en soyut ve en sistemli ürünü olup bilimlerin alanında özel bir durum kazanmıştır. Bunu Aydın Sayılı şöyle belirtiyor: «Bugün matematiğe, umumiyetle diğer bazı bilim dallarının dili yada aracı gözüyle bakılmaktadır. İlim rasyonellik vasfının matematikte çok belirgin olmasına karşı, tabiat olaylarının izahı, gözlem ve deneyler yapılması olgular arasında teoriler ve kanunlar vasıtasıyla münasebetler kurulması için, ilim, bilgi ve araştırmanın çok önemli bazı başka vasıfları matematiğe uygulanamayan hususlardır.»

Bilim, Özellikle Doğa bilimleri, olayları olabildiğince çok sayıda gözlem ve deneylere dayanarak incelemek, olgu bilgisini ölçüyle temellendirerek, olaydaki tüm değişkenleri saptamak ve bunları soyut kavramlara indirgeyip, sonunda aralarında değişmeyen bir bağlantıyı bulmak etkinliği olduğu içindir ki, matematik bilimlerin ortak dili yada aracı olmuştur. A. Sayılı'nın deyişiyle belirtirsek «bilimin rasyonel biçimde düzenlenmiş bilgi olması niteliği, en büyük çapta bir önem taşır.» Bilimin gelişmesinde akılcılığın rolünü A.Mumcu çok özlü biçimde şöyle belirtiyor: «Aslında bilgilerin bir bölümünü kazanabilmek için deneyin kaçınılmazlığı inkar edilemez. Ampiristlerin düşünceleri deneye dayanarak bilim dallarında gelişmeye yol açmıştır, ama kuşkusuzdur ki, deney yapmak için ön koşullar akla dayanılarak sağlanır. Deney sonucu tamamen mantıksal, dolayısı ile akılsal bir işlemdir.

Öyle denilebilir ki bilim ve uygarlığın gelişmesinde en büyük rolü akılcılık akımı sağlamıştır. Akılcılık ile deneyciliğin birleşmesi bizi gerçek bilime götürmüştür.»

Akılcılığı, Batıda bir felsefi akım olarak yerleşiren iki büyük düşünürün, A. Descartes (1596-1650) ve L. Kant (1724-1804)'in aynı zamanda büyük matematikçiler olmaları gibi, Türkiye'de akılcılık ve bilimsel düşünme çağını açan bir büyük insanın, Mustafa Kemal Atatürk'ün de matematikçi olması bir raslantı değildir. Çünkü böyle bir akımın yerleştirilmesinin başarısını, ancak temel niteliğini yetkin bir biçimde taşıyan bir insan gerçekleştirebilir. Bundan dolayı seçkin akılcı bir kişinin aynı zamanda seçkin

bir matematikçi olması, başarısını olağanüstü kılabilir.

Akıl ve bilim kavramları o'nun düşüncelerinde çoğu kez birlikte kullanılmış ve önemleri birlikte vurgulanmıştır. Bunu kesinlikle bilinçli olarak yapmıştır. Nitekim o, bir konuşmasında «Benim manevi mirasım ilim ve aklıdır» demiştir.

Atatürk'ün düşüncelerinin yapısında, rasyonel düşünme, matematiksel düşünme, bilimsel düşünme çok belirgindir.

Bilimsel felsefecimiz Prof. Dr. Cemil Yıldırım'ın vurguladığı üzere «bilimsel düşünme belli bir kafa disiplini gerektirir. Bu disiplini mazanmış bir kimse herşeyden önce gerçeğe dönüktür, olaylara saygılıdır. Yargılarında tutarlıdır. Bilimsel düşünme belli bir dünya görüşüne bağlıdır. Bu görüş rasyoneldir, her türlü mistik ve doğa ötesi görüşlerin karşısında yer alır. Doğada olup biten olayları doğaüstü kuvvetlerin varlığını tasarlayarak değil, gene doğal olaylara başvurarak açıklamaya gider.»

Prof. Dr. Özer Ozankaya, O'nun önder olma gücünün düşüncesini ve eylemini bilimin temel ilkelerine titizlikle uyarak saptanmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

Noelle Roger, O'nun başarılarının gizini girişeceği her atılımı hiçbir şeyi rastlantıya bırakmadan, zihninde ayırtımlarına dek hesaplayarak, işleyip olgunlaştırmasında buluyor. Hans Froemgen, O'nu «Matematikçi Kemal» diyerek anıyor.

Atatürk bir konuyu bir sorunu işlerken matematikçi mantığı ile değişik olasılıkları ve çözümleri irdeleyip değerlendirmiştir. O, kimi düşüncelerini açıklarken niceliksel terimleri yani matematiksel kavramları özellikle kullanmıştır. Matematikçinin, ulusal eğitimimizdeki büyük önemini öncelikle vurgulamıştır. O'nun özgün, kısa ve özlü (lakonik) anlatımı, matematikçi mantığına dayanmaktadır. Çünkü matematiksel bir ifadede, hiçbir terim, rasgele biçimde yer alamaz, çıkarılamaz, değiştirelemez. Nitekim O'nun düşüncelerinde, hiçbir sözcük hiçbir cümle rasgele kullanılmamış, belli bir mantıksal dizilim içinde bütünleşmiştir. O'nun hangi konuya ilişkin olursa olsun tanımları, tıpkı geometri tanımları gibi, sadece gerekli kavramları yeterli biçimde içermektedir.

Atatürk'ün düşüncelerinde, bütün bunların örnekleri zengin biçimde bulunmakla birlikte derginin teknik olanakları dikkate alınarak aşağıda verilen örneklerin sayısı sınırlı tutulmuştur.

Atatürk diyor ki: «Bu dünyada her şey insan kafasından çıkar. Bir insan başının hiçbir şeyi tasavvur edemiyor.»

«Akıl ve mantığın çözümleyemeyeceği sorun yoktur. Akılcılığı ve akılcılığı böylesine özgün ve lakonik biçimde anlatabilmeyi ancak rasyonel ve matematiksel düşünmede yetkin bir beyin başarabilir.»

Atatürk 1924 yılında şöyle diyor:

«Benim için ordumuzun kıymetini ifadede ölçü şudur: Türk ordusunun bir birliği, eşitin mutlaka yener; iki mislini durdurur ve tesbit eder. Şimdilik bundan fazlasını istemiyorum. Çünkü fazlasını milletimizin yaradılıştan sa-

hip olduğu cengâverlik zaten temin etmektedir. Fakat bu kıymeti mutlaka muhafaza etmek lazım.»

O bu düşüncesinde, konuyu, bir denklem kurarcasına, matematiksel irdelemeden geçirmiştir.

1925 yılında köylümüzü aydınlatırken gerçekçi niteliğini de belirterek örneklemeyi sayısal kavramlarla bilinçle yapmıştır.

« Ben de çiftçi olduğumdan biliyorum, makinesiz ziraat olmaz. El emeği güçtür. Birleşiniz, birliklerle makina alırsınız. Senede yüz dönüm çalışır, on misli eker, yüz misli elde edersiniz. Bir de toprağa sevdiği tohumu bulup atmalıdır. »

O, aşağıdaki hayat ve ölüm tanımlarında, bilimsel düşünmenin temel bir ilkesine doğa olaylarını doğal nedenlerle açıklamak ilkesine, tam anlamıyla bağlı kalmıştır.

« Hayat herhangi bir tabiat dışı etkenin müdahalesi olmaksızın dünya üzerinde tabii ve zorunlu bir kimya ve fizik seyri neticesidir. »

« Ölüm, tabiatın en tabii kanunudur. »

Atatürk 1931 yılında aşağıdaki düşüncesini ifade ederken engin hümanizmasını, barış kavramını, matematiksel bir fonksiyon gibi yersel boyutta irdeleyerek maksimum değerleriyle belirtilmiştir.

« Yurtta barış, dünyada barış için çalışıyoruz. »

O, daha 1922 yılında milli eğitimimizde matematiğin değerini şöyle açıklamıştır:

« Bu memleketin asıl sahibi ve toplumumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar bilgi nurundan yoksun bırakılmıştır. Bütün köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıttak kadar coğrafi, tarihi, dini ve ahlaki bilgi vermek ve dört işlemi (Atatürk bu deyimle toplama, çıkarma, çarpma bölme kastediyor) öğretmek, kültür programımızın ilk hedefidir. »

1924 yılında öğretmenlere şöyle diyordu:

« Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. »

O, bu düşüncesindeki tüm kavramları bir matematiksel fonksiyonun terimleriymiş gibi güçlü bir mantıksal ilişkiyle sıralamıştır.

O'nun askerlikle ilgili düşüncelerinde de yetkin bir matematiksel düşünce belirgindir.

« En büyük askerlik budur: Muhtelif ihtimalleri çok iyi hesap etmeli, en iyi görüneni süratle tatbik etmeli. »

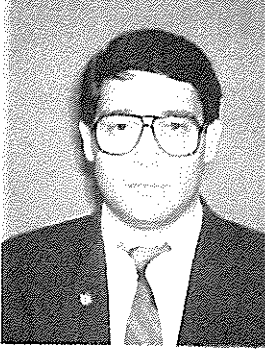
« Askeri plan arzuya göre değil, hesaba dayanarak tanzim olunmalıdır. »

Atatürk eğitimin bir ulusun yaşamındaki bütün sonuçlarını matematiksel bir düşünmeyle irdeleyerek özetlemiştir.

« Eğitimidir ki, bir milleti hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır veya bir milleti kölelik ve yoksulluğa terk eder. »

Denilebilir ki, O, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında doğmuş bir vatandaşımız olarak eğitimini yapsaydı, hiç kuşkusuz gene evrensel bir deha olarak kendini kabul ettirecek, ama bu kez büyük bir olasılıkla, ünlü bir matematik bilgini, büyük hümanist ve akılcı bir düşünür olarak insanlık tarihinde yine seçkinleşecekti.

İrade ve fedakârlık kaynağı

Süleyman Ufuk

Atatürk

Tâ bütün insanlık derin bir hüznü duymaktadır. Aradan seneler geçtikçe MİLLÎ MATEM kuvvet ve tazeliğini olduğu gibi muhafaza etmektedir. Atatürk'te bizzat: « İki Mustafa Kemal vardır... Biri etten, kemikten olan ki, fanidir. Öteki maneviyattan ve ruhtan teşekkül eder ki edebidir » demiştir. Bundan yıllar evvel O'nun altın rengindeki saçlarını hallediği vakur yüzü, ummanları andıran gözleri birdenbire soluverdiği gün ne kadar ağlamıştık... Fakat döktüğümüz bu gözyaşları fani Mustafa Kemal içindi. Ebedî Mustafa Kemal, bir kahramandır. Mustafa Kemal, Türk milleti esir edilmişken onu hürriyete kavuşturmak için bütün kuvvetleri şahsında toplayabildi. Millî iradenin özü oldu... İstikbalimiz O'nun varlığında hayat buldu. O, bunun için millî kahramandır. Mustafa Kemal millî varlığı manevî varlığı bir şuur halinde belirince Türk milletini etrafına topladı, işte bu vaziyet millî birliği doğurdu. İçinde bulunduğumuz dünyanın şu karışık günlerde Atatürk'ü ebedileştiren inkılâpların mahiyet ve kıymetini takdir ederken büyük kurtarıcıyı tahlil etmeye biz Türkler her millettten daha ziyade mecburuz. İtiraf etmeliyiz ki, Atatürk'ü en çok seven, fakat buna mukabil belki en az tanıyan millet biziz. Atatürk o kadar büyük, dehası o kadar derin ki, kısa zamanda o kadar çok ve çeşitli işler başarmıştır ki, O'nun şahsiyet ve eserini layıkıyla kavrayıp anlatmak pek güçtür. Herhangi bir yabancıya mesela bir İngiliz'e, bir Amerikalıya, bir Fransız veya bir Hintliye Atatürk kimdir? diye sorunuz... Eğer karşıımızdaki biraz düşünmek kabiliyetinde bir insan-

sa alacağınız cevap bizim tahlillerimizden daha etraflı ve daha doğru olacaktır. Atatürk Anafartalardan Çanakkale'nin kurtuluşuna, Dumlupınardan Akdeniz sahillerini gören bir askerden, emsalsiz bir kumandanı ibaret olsa idi insanlık tarihinde yine bir benzerine tesadüf edemezdik. Çünkü o, hadiselerin yarattığı bir insan değil, bilâkis hadiseleri, devirleri ve devrimleri yaratan eşsiz bir varlıktır. İnebolu'daki tarihi hitabesinde

(Dağlar delen, semalara pervaz eden, yıldızlara kadar her şeyi gören medeniyetin müvacehi kudret ve ulviyetinde kurunu vustayı zihniyetlerle yürümeye çalışan milletler maf olmaya mahkumdurlar.)

diye Atatürk, ta başlangıçtan beri milletin bütün kudret ve meziyetleri ile birlikte zaafalarında gayet iyi gördü ve birbirini takip eden teşebbüsleriyle bu zaafaları tamamen ortadan kaldırdı. Atatürk'ün hayatı efsaneler gibi uydurulmuş harikalar değil, hakikat olmuş, hayata geçmiş ve ilelebet yaşayacak vakalarla doludur. O, büyüklüğünü şöhretini tesadüfe borçlu olmayan eşsiz bir kumandan ve ender bir devlet adamıdır. Atatürk, şevk, ümit, irade ve fedakârlık kaynağıdır. Türk Milleti büyük tehlikeler karşısında dün nasıl onun etrafında toplanmışsa bugün de manevî varlığının etrafında aynı imanla toplanmış bulunuyor. Birlik ve beraberlik andımızı bugün her zamankinden daha kuvvetle tekrarlıyoruz. Büyük Atatürk'ün ölümünden sonra her geçen yıl bize onun meçhul bir cephesini daha öğretiyor, o sonsuz âleme göç etmiş fakat milletini öksüz bırakmamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk'e Hayranlığım ve Saygım

Doç. Dr. Necati YAZAN

Büyük kurtarıcımız Atatürk, düşmanı geldiği yerde, İzmir'de denize döktükten 1 gün sonra buraya gelmişlerdi. İki gün sonra İstanbul'dan kendilerini ziyarete gelen Y. Kadri Karaosmanoğlu ile Faliş Rıfki Atay'a «Asıl işimiz bundan sonra başlayacaktır bundan sonra başlayacaktır» demişlerdir ki, Yüce Atatürk çok evvelden tasarladıkları ilke ve inkılaplarını birer birer sıralamışlar, 24 Temmuz 1923'de Lozan konferansındaki zaferle « Türk Devletinin » oluştuğu dünyaca tanındıktan sonra en büyük eseri olan « cumhuriyeti » ilân etmişlerdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün en önemli devrimlerinden birisi de « şapka ve medeni kıyafet » inkılabıdır. Bu konuyu gerçekleştirmek üzere Kastamonu vilayetini seçmeleri, üzerinde durulacak değerdedir. Çünkü, Kastamonu ve yöre halkının müteassıp oldukları söylenmekte idi. 23 Ağustos 1925 günü Atatürk, Kastamonu'ya ve 25 Ağustos'ta da İnebolu'muza geldiler.

İnebolu'da üç gün kaldılar. Çünkü, İneboluların Kurtuluş Savaşı'ndaki insanüstü hizmet ve fedakârlıklarını Atatürk hiç unutmamış, İnebolu'yu İstiklâl Madalyası ile taltif etmişlerdir. Atatürk cumhurbaşkanlığından sonra ilk defa giydikleri mareşal üniforması ile ertesi gün kasabada gezinti yaptılar. Bir gün sonra da saat 15.00'de Türkocağımıza teşrif ederek inkılabı hakkındaki uzun nutuklarını burada söylemişlerdir. Nutuklarının önemli bir yerinde sol elinde tuttukları serpuşu göstererek « Açık söylüyorum, bu serpuşun adına şapka derler. » diye asıl maksatlarını buradan yurdumuza ve bütün dünyaya ilân etmişlerdir. O günden sonra ulu önderimizin işaretlerine uyan İnebolu ve Kastamonu halkı şapkayı giymişlerdir.

Böylece Kastamonu ve yöre halkı için söylenen menfi sözlerin ne derece asılsız olduğuna tanık olan büyük liderimiz Ankara'ya memnun dönmüşlerdir.

Atatürk'ün diğer önemli devrimleri 1928 senesindeki « harf inkılabı », 1934'de kadın hakları ki, evvelce gasp edilerek kafes arkasına itilip, erkeğinin adeta esiri durumuna düşürülen bu asıl Türk analarının bütün haklarını kendilerine vermeleri olmuştur ki, kadınlarımız yurdumuzun her yerinde vazife alarak, örneğin; Rektör, Bakan, Milletvekili olmak gibi mevkileri işgal ederek erkeklerden hiç de farklı olmadıklarını ispatlamışlardır. Esasen Türk ulusunun üstün karakterini, meziyetini, cesaret ve çalışkanlığını en iyi gören ve bilen yine yüce Ata'mızdır.

Atatürk 1925 Ağustos'unda memleketim İnebolu'ya geldiklerinde ben İzmir'de idim. Yakınlarında olabileceğim

için bulunamadığımdan dolayı ağladığımı bilirim. Ulu Tanrı beni sonradan ödüllendirmiştir. 1933 senesinde Ankara'da Merkez Bankası'na memur olarak girdim. Babamın elli senelik işini yitirmesinden ötürü o sene Cumhuriyet'in 10'uncu yıldönümü Ankara'da coşku ile kutlanıyordu. 10'uncu Yıl Marşını - Atamızın arzuları üzerine - hepimiz sokaklarda gülerce söyledik. O günkü törende Atatürk'ün yer alacağı tribünün tam karşısında olabilmek için sabahın altısında tören yerine gittim, lâkin ayakta kaldım. Beş saat sonra önümdekiler acıdılar da bana yer verdiler. O gün Atatürk - TV'da gördüğümüz gibi - son derece heyecanlı idi. En sonunda « Ne Mutlu Türküm Diyene » dedikleri zaman heyecanı son haddini bulmuştu.

Hatta elindeki kağıdın nasıl titrediğini bugünkü gibi hatırlıyorum. Atatürk nutkunu söylerken yüzü al al oluyor, daha da güzelleşiyordu. Resmi geçit bitince kimsenin yapmadığını yaptılar. Bize, yani halka sağ eliyle işaret ederek «siz de geçin» dediler. Halkın sevinçli taşkınlığını anlattamam. Hepimiz bulundukları tribünün önünden geçtik. Ben yavaş geçmeye çalıştım. Hayranı olduğum Atamızı daha çok göreyim diye. Geceki sürprizden haberim olmadığı için.

Atatürk'ün büyük misafirleri vardı, 10'uncu yılımızı kutlamak için Sovyet Rusya'dan Mareşal Vorosilof, Cenup Orduları Başkomutanı Mareşal Budjeni ve diğerleri, Atatürk misafirlerine geçe Ankara Palas'ta yemek verdiler. Biz de halkevinde idik. Atatürk'ün saat ikide halkevine gelecekleri müjdesini alınca dört gözle bekledik. Tam saat ikide geldiler. Lakin o kadar izdiham vardı ki, Atatürk'ün sağ kolunda Uçak Filosu Komutanı olarak güçlkle salona varabildik. O zaman ulu önder, « Gençler biz sizin aranızda yemeğe, içmeğe, eğlenmeğe ve dinlenmeğe geldik dediler; ve çok daha rahat olarak; Atayı görebildim.

ATATÜRK'ÜN MORAL PORTRESİ

Ord. Prof. Sadi IRMAK

Dünya görüşünün öğeleri:

1 – O, pozitivisttir.

Bilgi kaynağı olarak duyu organlarınca değerlendirilen izlenimlerin aralarındaki ilişkileri kurallara bağlamayı tek araç sayar. Mistisizmin karşısındadır.

2 – Rasyonalisttir:

Aklın egemenliğe bağlıdır. Dogmatizme ve gelenekçiliğe karşıdır.

3 – Realisttir:

Milli Mücadele için « kutsal bir delilik » diyenlere « hayır kutsal bir hesap işidir » demiştir.

4 – Pragmatisttir:

Doktrin katılığına karşıdır. Kemalizm, donmuş bir doktrin değil, bir görüş doğrultusudur.

Şimdi O'nun bu zihni öğeleri yardımı ile devlet anlayışına geçebiliriz.

« Kayıtsız, şartsız bağımsız milli devlet ». Bu formülü daha 1907 de ortaya atmıştır. Odönemde memleketin akibeti üzerinde düşünenler ancak şu formülü bulabilmişlerdir:

Pantürkizm, Panislamizm ve Federal Devlet.

O, bunların boş hayaller olduğunu, tek kurtuluşun bağımsız, milli, demokratik bir Türk Devleti formülü olduğunu benimsemiştir. 1922'ye kadar bu « milli sesi » vicdanında sakladı.

Yeni Türk Devleti:

a. Milliyetçi olmalıdır: Bu milliyetçilik Osmanlı-

cılığa, ırkçılığa, emperyalizme karşıdır.

b. Laik olmalıdır: Hayata ancak müsbet bilim hakim olmalı, din, yüksek ahlakın manevi rehberi olmalıdır.

c. Devrimci olmalıdır: Ön yargılardan sıyrılarak kendimizi bulmalı idik. Yani her çeşit taklitçilikten uzaklaşmalıdır.

Fikir özgürlüğünü köstekleyen her şey ortadan kalkmalıdır. Bu şeyler saltanat, hilafet, ümmetçilik, meşrutiyet, istibdat gibi alışılmış şeyler de olsalar tasfiye edilmelidir.

d. Özgürlükçü olmalıdır: O'nun bütün çabası insan beyin ve ruhunu her çeşit esaretten kurtarma doğrultusunda idi. Bu sadece ifade araçlarının özgürlüğü değil, beynin özgürlüğü olmalıdır. Her çeşit skolastiğe, mistisizme, din haline getirilen doktrinlere karşı idi.

e. Devletçi olmalıdır: Atatürk'ün prensipleri arasında en çok yanlış anlamalara maruz kalmış olanı bu idi. O'nun devletçiliği totaliter değildir. Aslında ekonomik olmaktan çok sosyal adaleti, fırsat eşitliği yaratma yolunda bir araçtı. Geri kalmış yurdun kalkınması uğrunda milli olanakların yoğunlaştırılması yolunda idi.

Böylece kapitalizme de komünizme de karşı idi. Bunların birincisinde sosyal adalet, ikincisinde özgürlük korunamazdı.

Devlet sanayii iyi işleyen memleketlerde sömürücü tröstler ve karteller yaşayamaz, fırsat eşitliği olanakları açılır.

Eğer biz iktisadi devlet kurumlarını iyi işletemezsek sorumluluk Atatürk devletçiliğinin değildir. Gerçek Atatürk devletçiliği fertle devlet gücünün yaratıcı birliğidir.

Atatürkçülükte Türk Devletinin Dinamik İdeali

Yazan : Org. Necdet Öztorun

ATATÜRKÇÜLÜK BİR İDEOLOJİDİR

Türk Milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığı huzur ve refaha sahip olması devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, güçlü ve muntazan bir devlet yönetiminde, aklın ve ilmin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacı ile, temel hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel müesseselerine ilişkin gerçekçi fikirlere ve ilkelere Atatürkçülük denir.

Bu tarife belirtildiği gibi Atatürkçülük bir düşünce, fikir sistemidir ve ideolojidir. Bana göre bir inanç olarak da tanımlanabilir. Bu hükme; 19 Mayıs 1919'dan itibaren Türk İnkılâp Tarihi'ni inceleyerek varmak mümkündür.

Atatürkçülük Millidir, İnsanidir ve Temel Esasları Bütün Ülkeler için Geçerlidir.

Şüphesiz bu ideolojik esasta Türk devleti, Türk fikir ve Türk ekonomik sistemlerinin dayandığı fikir ve ilkeleri içerir. Ancak Atatürk'ün evrensel nitelikleri ve inkana verdiği değer milletlerin üzüntü ve keder bilmemeleri temniisi yurttan barış ile dünyüdü barışı birlikte ele alması sonucu ortaya koyduğu ilkeler, esaslar ve hedefler Atatürkçülüğü bütün ilkeleri, milletler için de geçerli kılmıştır.

Bu incelemede Atatürkçülüğünün, özellikle Türk Milleti için, ortaya koyduğu esaslar tespit etmeye çalışacağım. Ancak Atatürkçülüğün, evrensel olduğunu, milli ve ferdi refaha mutluluk amacına, en refhı ve en medeni millet olarak ulusmada; kapitalizmi ve Sosyalizmi reddederek; dini farklılıkların istismarını, ayrımcı, bölücü etkilerini yok ederek milletlerin üzüntü ve keder bilmemeleri hayatı neşe ve sevgiyle karşılamaları amacı ile uluslararası düşmanlığı reddeden, her milletin mukadderatına kendisine hâkim olması hakkını, yaşayan milletlerin pepsine tanıyan, milli ve ferdi güvenliği birlikte ele alan, geri kalmışlığa savaş açarak; ideolojiler arasında, dinler arasında büyük küçük devletler arasında tehlikelere, mücadelelere yol açan içtimai fikirlerin çok üzerinde, parlak milli hedeflerle, milletler arasında; bilim ve teknolojinin geçtiği güvenli ve sağlam bir köprü olduğuna dikkate alarak, yalnız önemli uluslararası esaslarına temas edeceğim.

Atatürkçülük Gerçekçidir, Yaptıkları ve Yapmak İstedikleri vardır.

Atatürkçülüğün gerçekçi olduğunu, başarılı olduğunu, Atatürkçülüğe inanarak bu uygulayarak Atatürk'ün belirttiği hedeflere varacağımız hakkında güven duymak için, Türk Milletinin 19 Mayıs 1919'dan Atatürk'ün edebiyata intikali olan 1938'e kadar hakkı ile övüneceğimiz en güçlü ve en güzel örneklerini verdiğini belirtmek yeterlidir.

Atatürk, «Benim Türk Milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver (eksen) üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar» dediğinde, Türk Milleti için yaptıklarını ve yapmak istediklerini, milli amaç ve hedeflerini çok iyi biliyordu. Atatürk bu ifadesi ile, idealler ve hedeflerin, Atatürkçülüğün en önemli bölümünün özünü teşkil ettiğini, bunu iyi biçimde anlamamızı işaret etmiştir. O günlerde Anadolu muharebelerinde Türk Ulusunun da bunları bildiğine emindi. Türk toplumunun ortak fikirleri olduğuna inanıyordu. «Varlığımızı, bağımsızlığımızın kurataran iş ve hareketlerin milletin müşterek fikrinin, arzusunun» eseri olduğunu biliyordu. Türk kamu oyunun kabiliyet ve kuymetini anlamış ve bunları açıkça ifade etmiştir. Milletini o güne kadar söylediği sözelerde ve yaptığı hareketlerde aldatmamış olmakla gurur duyan Atatürk, yapacağız, yapabiliriz» demiş ve millet için, milletle birlikte yapmıştı.

Atatürk, «Düşmanı memleketimiz içinde boğacağız» dediğinde, kendisine «Milleti boşuna kırdırmayınız» diyenlere «Hayır, yapacağız» demiş ve başarmıştır.

Savaş sonunda « Şimdi de refaha, ilerlemeye memleketi bayındırlığa sevk etmek için mevcut kalibiyetimizi nazarı dikkate alarak bunu da yapacağız diyorum» diyen Atatürk, Cumhuriyetin Onuncu Yıldönünü Nutkunda, « Büyük Türk Milleti! Onbeş yıldan beri giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vaat eden çok sözlerimim işittin. Bahtiyarım ki, sözlerimin hiçbirinde, milletimin, hakkımdaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım» demiştir.

Atatürk ve Toplumsal Barış !...

Doç. Dr. Gürbüz TÜFEKÇİ

Yapmış olduğum araştırmalara dayalı olarak, sizlere büyük barış yanlışı Atatürk'ün, barıştan neyi amaçladığını açıklamaya çalışacağım.

Atatürk kimdir? Atatürkçülük ve ilkeleri nedir? Atatürk'ün barışa yönelik beklentileri ve Atatürk ilkelerinin barış açısından tanımlamalarını yapacağım.

Böylece bir kavram kargaşasını da ortadan kaldırmayı amaçlıyorum.

Atatürk önce bir insan, bir asker, savaşların yenilmez komutanı, sonra bir büyük devlet adamıdır. Yurt savunması dışında «savaş» cinayet olarak tanımlar.

Atatürk bir büyük devlet adamı, ama, bilimsel verilerden güç alan bir devlet adamıdır. Devlet adamlığı bilimselliğinden sonra geliyor. İlk mücadelesine insanlar ve toplumlar arasında barışı sağlamaya yönelik olarak başlıyor.

Toplumsal barışı asker olarak sağlamak, demokrasi anlayışına tars düşer. Öyle ya, her an tepesindeki bir silahla insanlar arasında barış gerçekleşecekse, burada, kesin olarak demokrasinin kökenini oluşturan özgür insandan söz etmek olanaksızdır ve akla sığası değildir. Barış sağlamanın da bilimsel bir çözümü olmalıdır. Atatürk bunu aradı, buldu ve uyguladı. Yazımızda bu bulguları da satırbaşları olarak belirteceğim.

Dikkat edilirse görülür ki, toplum yaşamında iki yönlü bir olay var. Bunlardan birisi savaş, ikincisi barış. Öyleyse savaş olmadan barış da olmaz.

Atatürk kimdir? sorusunun yanıtı, bu konuyu açıklık getirecektir.

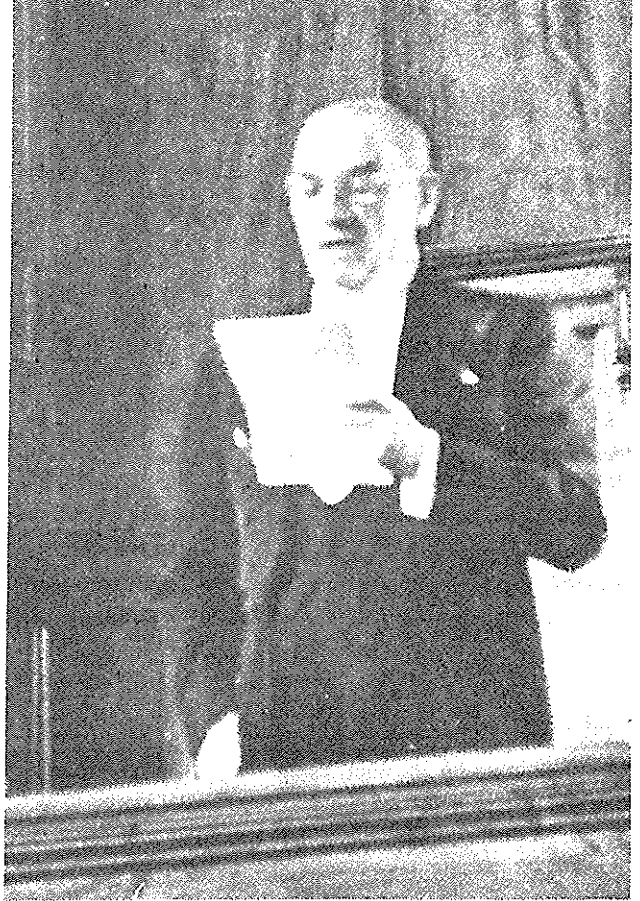
Önce bu tanımlamamızı ortaya koyalım.

Diyoruz ki: Atatürk, Türk ulusundan başlayarak, herhangi bir ulusun barış içinde, insanca yaşaması, yaşatılması ve yönetilmesinin koşullarını bulan ve uygulayan bir bilim adamıdır.

İnsandan hareketle, ayrı ayrı ulusların ve devletlerin bağımsız olarak mutluluk, gönenc, refah ve barış içinde yaşamasını amaçlayan insanın doğal yapısına uygun bu yönetim biçimi de Atatürkçülüktür.

Şimdi, Atatürk'ün « Yurtta Barış, Dünyada Barış » adlı yapıtının yapraklarını çevirerek kanıtlamamızı kısaca sergileyebiliriz.

İlk olarak şunu vurgulamak istiyorum: Atatürk, dünya uygarlık tarihini bilimsel olarak incelemiş ve tüm olay-

ların temelinde insanın varlığını saptamıştır.

Yeryüzünde uygarlığın bulucusu ve yaratıcısı olan insanın her konuda ön planda geldiği görülür. Hangi konu olursa olsun, sorun kesinlikle insan kökenlidir. Gökbilim, yerbilim, doğabilim, varsayılan kutsallıklar, fizik, kimya, ekonomi, teknoloji akla gelen doğal ve yapay her konu, insan kökenlidir. Aile, aşiret, topluluk, toplum, ulus, devlet; bunlar arasındaki ilişki ve davranışlar, ne varsa evrende, tümü insan kökenlidir. Doğayı adlandıran, yeryüzüne tanıtan insandır.

Primatlarla aynı dönemde türeyen insanlar arasındaki davranış ve ilişkilerin kökenini, doğal güçlere duydukları korkular oluşturur. İlk insanlar doğanın her şeyinden, gökgürültüsünden, karanlıktan, taşan bir nehirde, vahşi hayvanlardan hatta birbirinden bile korkuyorlardı. İnsanların kavgası, doğa koşullarına karşı yaşamak için başladı. Korkularını ölmüş aile büyükleri üzerinde odaklaştırdılar. Atatürk öldükten sonrada yaşamlarında olduğu gibi kendilerine yardımcı olabileceği düşüncesini yaratırlar.

TARİHİ ANILARIYLA ATATÜRK

Yazan : Ali Osman ATAK

Atatürk bir gün gençleri Halkevlerinde toplamıştı. Yüzümüze manalı manalı baktıktan sonra bilmem neler düşünmüş olacak ki, gür bir sesle:

- «Çocuklar ufuklara kadar görüyoruz, onun ötesini görmeğe çalışacağız!» Diye bir emir verdiler. Bu Ata'nın gençliğe yeni bir hamle veren emri idi. Ufukların ötesi neresiydi? Onun işaret zekâsı, ufuklara kadar görünen birçok keşiflerde bulundu. Fakat insanlığa yarayacak bu kadar değildir... Onun ötesindekiler de siz görmeğe çalışınız. Yeni yeni icatlar ve keşiflerde bulununuz.

Demek istemişlerdi. O, istikbâli gören büyük bir dahi idi... Bunu ispat eden bir tarihi hâdiseyi yazmaktan kendimi alamıyorum. Atatürk ordularının başında Anadolu'ya istila eden düşman kuvvetlerini «vatanın harimi ismetinde» boğduktan sonra İzmir'e girmişti. Türk orduları İzmir'e girer girmez, İngiliz Parlamentosu fevkalâde bir toplantı yaptı. Lordlar Kamarası üyeleri yerlerini aldılar. Büyükelçiler de bu tarihi oturuma iştirak ettiler. İlk defa kürsüye, işçi partisi lideri Macdonald çıkarak :

- «Hükümetten şunu sormak isterim. Hükümet Anadolu'yu galip devletler arasında paylaşmak maksadiyle hazinede binlerce altın aldı. İstanbul ve Boğazlar Büyük Brintanya'nın olacak. İzmir, Yunanlılara, Antalya ve Konya İtalyanlara, Adana ve havalisi Fransızlara verilecek. Doğuda bir Kürdistan ve bir müstakil Ermenistan kurulacaktı. Ne yazık ki, bunların hiç birisi olmadı; bu taksim projesini Mustafa Kemal'in süngüleri altüst etti... Bu hususta hükümetten izahat istiyoruz.»

Dediği zaman, o zaman Başvekil bulunan Lord Corc ağır ağır kürsüye gelerek:

- «İnsanlık tarihi birkaç asırda ancak bir daha yetiştirebilir; şu talihsizliğimize bakınız ki beklenen o dahi, bugün Türkiye'de doğmuştur. Elden ne gelebilirdi?»

Diyecek kürsüden indi. Bu cevaba bütün İngiliz millet-i başeğmek zorunda kaldı. Bundan sonra Lord Corc Başvekillikten istifasını verdi.

Enver Behnan ŞAPOLYO

ATATÜRK İLERİ GÖRÜŞLÜYDÜ

Başşehbender olarak bulunduğum Paris'ten Arkara'ya memurer geldiğim sırada, büyük Atatürk, lütfen, akşam yemeğinde Çankaya'da bulunmaklığımı emretmişlerdi. Yeni Türkçe meselesinin bahis mevzuu olduğu günlerdi.

Köşke gittiğimde de dil meselesi konuşuluyor ve bu konuda kara tahtaya kaldırılanlar görülüyordu. Büyük ata orada bulunan mebusları ikide bir tahta başına davet ediyordu.

Bana da sıra gelecek diye korkarken -nazik ve küçüklerine karşı misafirperver davranan Atatürk- emrettikleri o yemekte sıkıntı ve ıstırap çekmemem için olacak, herkesi kaldırdığı halde beni tahta başına kaldırmadı. Ve bir ara, birden bire bana hitapla sordu:

«Firuz : Çingene herif ne yapıyor?»

Ellerimi uğuşturarak:

- Kim efendim? dedim.

O sırada Fransa Başvekili bulunan Laval'ı kasdetmek-te olduklarını tasrih buyurdular ve ilâve ettiler :

«Balkon nutuklarıyla bir millete cesaret enjekte edilemez. Bu adam bunu bile bilmiyor. Buraya gelsin, onu iyi bir Nafsa Nâzırı yapayım, yoksa müzik kültürü ile kaynamış olan İtalyan milletinin karakterini değiştiremez!» demişlerdi.

Hakikaten bu da , ilk Yunan taarruzu ile tahakkuk etmiştir.

Firuz KESİM

ATATÜRK KENDİNİ TARİF EDİYOR

Cumhuriyetin onikinci yıldönümü için bir sıra dövizleri hazırlanmıştır. Bunlar içinde şöyleleleri vardı:

« Atatürk bizim en büyüğümüzdür.»

« Atatürk bu milletin en yücesidir.»

« Türk Milleti asırlar sonunda bağrından bir Mustafa Kemal çıkardı.»

Atatürk listeyi dikkatle gözden geçirdi. Bunlar ve bunlara benzeyenleri çizdi. Hepsinin yerine şunu yazdı:

« Atatürk bizden biridir.»

Salih BOZOK

* Kemal adı nasıl verildi.

Mustafa Askeri Rüstiye'de okurken bir matematik öğretmeni vardı : Mustafa Sabri Bey. Bir gün sınıfta yine zor bir problem üzerinde çalışıyorlardı. Problem öylesine güçlü ki, öğretmen bile terliyordu ve kimi zaman şaşırıyordu. Mustafa hiç zorlanmadan çözdü problemi, öğretmenden evvel. Zaten onun matematik dersindeki çalışkanlığını bilen öğretmeni Mustafa'yı tahtaya kaldırdı:

- « Bak Mustafa, senin adın da Mustafa, benimki de, sen bu problemi böylesine kolay çözdüğüne göre olgunlaşmış bir aklın var. Dilersen bundan sonra sana Mustafa Kemal diyelim.» dedi.

ATATÜRK "BİR ÇOCUĞUM OLMADIĞINA PEK ÇOK MÜTEESSİRİM" DEMİŞTİ !!

On bir senesini Atatürk'ün hizmetine veren Nuri Uluşu ile konuşuyoruz. Onu çok evvelden tanırdım. Emniyet Müdürlüğüne uğradıkça aşırı nezaket ve efendi haliyle göze çarpan bir tip olarak hafızamda yer etmişti.

- «Atatürk'ün maliyetinde çalışmış polis memurlarını sorduğum zaman» işte bir tanesi hem de çok selâhiyetlisi denilerek karşıma getirilince vasıflarının menşei kendiliğinden ortaya çıkmıştı.

Nuri Uluşu, «1927 senesinde muhafız alayından asker olarak Çankaya köşküne gittim» diye başladı ve şöyle devam etti:

«Terhisimi müteakip köşke kütüphaneci oldum. 1934 senesinde de kendilerinin emirleriyle polis mesleğine girdim ve köşkte kaldım. Atatürk'ün hizmetinde o elemli günün akşamına, 10 Kasım 1938 gününe kadar çalıştım.»

Halen İstanbul Emniyet Müdürlüğünde muamelelât memuru olan Nuri Uluşu'ya soruyorum: «Atanın matbuata intikâl etmiyen ve sizin hafızanızda esaslı bir yer tutmuş olan hareketi veya sözü mevcut mudur?» Hiç düşünmeden cevap veriyor:

- «1936 senesinin Temmuz ayı idi, gününü hatırlıyamıyacağım. Floryada deniz köşkünde bulunan Atatürk, beraberindeki zevatla birlikte Dolmabahçe Sarayına hareket ettiler. Sarayın üst katındaki süfera salonuna çıktılar. Burada inşa edilecek olan Meclis binasına ait yerli ve yabancı mimarlar tarafından hazırlanmış plânlar sehpalara üzerine dört sıra halinde dizilmiştir. Haddizatında inşaat işlerine karşı büyük alâka gösteren Atatürk bu plânları esaslı bir şekilde tetkik ettikten sonra üç tanesini işaret ederek (Bunlar güzel) dedi. Plânları bir kere daha gözden geçirdikten sonra bu üç plândan bir tanesini işaret ederek bir an durdu. Bazen sigarasından çok derin nefes çeker ve adeta sigarayı yerdi. Gene öyle bir nefes çekti ve:

- «Arkadaşlar yapılacak olan bu meclis binasına umumi içtima salonundan maada tâli derecede iki veya üç salon daha yapılması elzemdir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti de bir gün demokrasi rejimini kabul edecek ve memleketimizde de müteaddid partiler mey-

dana gelecektir. işte bu partilerin milletvekilleri kendi aralarında yapacakları grup içtimalarını bu salonlarda yapacaklardır.» dedi. Demokrasi âşığı Atatürk bu memlekette demokrasinin kurulacağını çok evvelinden hesaplıyordu.»

Nuri Uluşu'ya «Kızdığı zaman nasıl olurdu?» diyorum. «Çok sertleşirdi» diyor. «Kızgınlık ânında kullandığı kelimeler nelerdir?» sualimi de şöyle cevaplandırıyor: «Selânik lehçesiyle kullandığı bir kelime vardı: «EBENNAKA» derdi. Bu ahmak, aptal manasına gelirdi.»

Nuri Uluşu «Bir husus daha vardı» diyor, «Fakat söylersen belki politik bir mâna çıkarırlar, onun için bahsetmiyelim. «Yok diyorum, senin politika yapmak arzun olmadıktan sonra çekinmeden söyle, «Hiç sevmediği bir bina vardı» diye devam ediyor, «Etnografya müzesini hiç beğenmezdi. Üzerine kubbe bulunduğu için ne zaman önünden geçsek, «Bu kubbeli bina bana medreseleri hatırlatarak âsabımı bozuyor» derdi. Nuri Uluşu'nun Atatürk'e ait son hatırası 10 Kasım 1938 tarihinde, «Odasına saat dokuza on kala girmiştım. Koma halindeydi. Ondaki son hareket 9.05 geçte görüldü. İki eli hafif geriye doğru gittiler ve sonra yatağa düştüler...»

Emniyete Üçüncü Şube Müdürü Muzafer Çağlar'ın da Ataaya ait bir hatırası mevcut. O da «Trabzon'da lise talebesiydim» diye başladı. «-1935-36 seneleliydi. Atatürk'ün Trabzon'a son seyahatiydi. Çifte Çamlıktaki Gazi Köşkünde bir garden parti tertip edilmişti. Ben de vazifeli talebeler arasındaydım. Muhtelif vilâyetlerden gelen ekiplerle mahalli ve milli eğlenceler yapacaklardı. Bu arada küçük yaştaki çocuklar arasında gösteriler de vardı. Atatürk küçüklerin oyunlarını seyrederken gözleri doluverdi. Yanında bulunanlar telâşlanarak «Paşam neyiniz var?» diye sorunca, «Bu gördüğünüz çocuklara bakıyorum da hayata bir çocuğum olmadığına müteessir oluyorum,» dedi. Yanındakiler onlar da, «biz de sizin evlâtlarınız» deyince birden yüzü değişti ve «Evet» dedi, sonra tekrarladı, «Evet evet...»

ATATÜRK'ün Gözlerinin Güneşi

(Gazi Mustafa Kemal'in İstanbul'u 1927'deki ilk ziyareti için yazılmıştır.)

Yazan: Şükrü YAMAN

Dolmabahçe Sarayının muayede salonundayız. Aya-sofya'nını kubbesini andıran kubbeli loşluğu, akşamın alaca karanlığı içinde gittikçe artıyor.

Dışarıda, çifte pruva hattı teşkil etmiş olan şeyr-i sefa-in ve Şirket-i Hayriye vapurlarının sipahı fayrab dumanları (Hamidiye) nin selâm salvolarının beyaz dumanına karışarak, Marmara'nın mavi gözlerini peçeliyor.

Sarayburnu'nun zafer takları bu dumanlar içinde pırıl pırıl yanıyor. Sanki vapur dumanları da, barut dumanları da Gazi'yi görmek ister gibi, Dolmabahçe'nin önünden ayrılıyorlar.

İçeride, beyaz sarayın loş salonunda, siyah elbiseli bir halk kitlesi, hürmetkâr bir sükût içinde Gazi'yi bekliyordu. Nihayet kapıların birinden Gazi görüldü. Muhteşem ve muazzam salonun içinde ses yoktu. İnsanlarda sütunlar ve avizeler gibi susmuştu. Şimdi herkes yalnız göz kesilmişti.

Sekiz senelik hasret ve hicran artık bitmişti. Gazi'nin sevgili İstanbul'un sevgili Gazi'si karşı karşıya idi.

Salonun gittikçe artan loşluğu içinde siyah elbiseli insan kitlesi sıkışıyor, söz söylemeğe hazırlanan Gazi'yi dinlemek için hazırlanıyor. Biraz evvel göz kesilen bu insanlar, şimdi de kulak kesilmişlerdi.

Gazi, çınlayan sesi ile söze başladı. Sesi bazı heyecanlı alanlarda olduğu gibi bir boğuklukla yükseliyor, salonda tatlı akisler yayılıyordu. Bir şeye dikkat ettim. Bu seste bir çelik sağlamlığı ve sertliği var. Hiç bir zaman, hiç bir an titremiyor. Heyecanın en yüksek perdesine çıktığı zaman bile... Belki ki bu ses harp meydanlarında orduya, inkılap anlarında halka kumanda etmeğe alışmıştır. Ve yine belli ki bu ses titremek için değil, titremek için yaratılmıştır.

Kulakların onun çelik sesini dinlerken gözlerim bu loş salonda onun siyah zarif redingotunun içindeki narin ve zarif hayalinden ayrılmıyordu. Sözleri dinleyenlere tarif edilmez bir vecd ve heyecan veren bu güzide mevcudiyette, salonun loşluğunu yırtan ve bütün gözlerle görünen bütün gö-nüllerde ebediyen kalıcı iki şey vardı:

Gazi'nin Mavi gözlerin nuru, göğsündeki İstiklâl Ma-

dalyasının ışığı.

İstiklâl Madalyası, Türk istiklâlini kurtaran ve Türk istiklâlini temsil edenin göğüsünde bir yıldız gibi yanıyordu. İstiklâl için çarpan bu sineye, daima istiklâl madalyasından daha iyi bir ziynet, istiklâl madalyasına da bu sineden daha uygun bir göğüs tasvir edilebilir mi?

İstiklâl Madalyasının tatlı ışığı ile nurlanan gözler, biraz daha yükselince, Gazi'nin güneşini görüyordu. O izleyene huzur veren gözler, o kadar canlı, o kadar aydınlıktı ki iki nur kaynağı halinde salonun loşluğunu yırtarak hepimizin gözlerine, ruhuna kadar nüfuz ediyordu. İstiklâlin karanlıklarına nüfuz almış bu gözler için Dolmabahçe Sarayı'nın salonundaki karanlığın ehemmiyetimi vardı?

Bir an geldi ki salonun loşluğu daha arttı. Gazi'nin salonun yaldızlı duvarlarını, muazzam sütunlarını, yüksek kubbesini, muhteşem avizelerini ve bunların hepsinden ziyade, kendisinin muhatabı olmak şerefini ihraz edenlerin ruhunu titreten sesi, sanki içinde şimşekler çakan bu gök gözlerin gürültüsünde bir şey değildi.

Dolmabahçe Sarayı'nın bu nice gözler görmüş, geçirmiş salonunda, eskiden parlayan avizelerden dökülen nur şelâleleri altında sönük ve karanlık dalgalar vardı. Bu akşam ise kapkaranlık salonda Gazi bir güneş gibi bütün gözleri ve vicdanları bu günü ve yarını temsil ediyordu.

Atatürk'ün Temel Oku

LAİKLİK

Öztin AKGÜÇ

ATATÜRK'ün ölümünden yarım yüzyıldan fazla geçtikten sonra, ölüm gününde yas tutma, biraz zoraki, biraz yapay geliyor. Anma törenleri, Atatürk'ü övücü sözler, radyoda, TV'de yıllardır tekdüze bir şekilde yinelenen programlar, açık oturumlar, Atatürk'le ilgili anılar, genç kuşaklara Atatürk'ü gereği gibi tanıtmıyor, onlarda bir heyecan uyandırmıyor. Tersine, zorunlu görev anlayışı içinde törenler, yayınlar, verilen demeçler, bir yerde ilgisizlik, hatta bıkmılık yaratıyor.

Atatürk'ün büyüklüğü, yalnız bağımsızlık savaşından kaynaklanmıyor. Atatürk'ün Türkiye için ulaşılması zorunlu amaçlar çizmesi, çıkış yolları göstermesi onun önemini, bizim için değerini arttırıyor. Atatürk, bağımsız, kalkınmış, çağdaş, saygın, laik Türkiye idealinin bir simgesi. Atatürk'e olan şükran borcumuzu ancak bu ideale ulaşmak için yapacağımız özveri ile, çaba ile vereceğimiz savaşla ödeyebiliriz. Bunun yerine Anıtkabir'deki deftere övücü tümceler yazmak, yapılan işler hakkında adeta rapor vermek, bir müsamere havası yaratıyor. Bu konuda da, her işte olduğu gibi bu işin kolayına kaçıyor, bir törenle görevimizi yapmış görünüyoruz.

Şunu kabul etmek gerekir ki, ülkemizde azınlık da olsa, Atatürk'ü benimseyenler, ölümünden yarım yüzyıldan daha uzun bir süre geçmesine karşın, ona hakaret edecek, resimlerini yırtacak, afişlerdeki resimlerinin gözlerini oyaacak, heykellerine saldırarak kadar gözü dönmüşler, nefret edenler var. Farklı nedenlerle Atatürk'ü küçük görenler, küçümseyenler de var.

Bu konudaki değer yargıları biraz duygusallık taşıyacak ama, Atatürk'ten nefret, çıkar yitiminden, küçümseme de büyük ölçüde entel snopluğundan kaynaklanmaktadır. Türkiye'deki ne yazık ki, din geçmişte çıkar aracı olarak kullanıldığı gibi, günümüzde de kullanılıyor ve daha da etkin biçimde kullanılmak isteniyor. Atatürk, laiklik ilkesi ile, din sömürsünü, dinin bir politika aracı, bir toplumsal baskı aracı, bir maddi çıkar aracı olarak kullanılmasının önlemeye çalışmış, bu nedenle de yerleşik çıkar çevrelerinin büyük tepkisini çekmiştir. Atatürk'ün koyduğu ilkelerden hiçbirisi laiklik kadar hücumu uğramamış, tartışma konusu olmamıştır. Daha sonra yerli ticaret burjuvazisi oluşunca, devletçilik ilkesi de tartışılır, eleştirilir duruma gelmiştir.

Laiklik ilkesi, dinin arkasına saklanarak toplumda belirli yerler edinmiş bir kesimin, hem sosyal hem ekonomik durumlarının sarsmış, siyasi otorite üzerindeki etkisini azaltmış, hatta kaldırmıştır. Bu kesim, bir tür iç alma duygusu ile, dinin ardına gizlenerek, etkili oldukları kişi ve gruplarda Atatürk düşmanlığını ateşlemeye çalışmaktadır. Esas amaçları ise toplumsal ve ekonomik açıdan belirli bir konuma gelem ve siyasal otoriteyi tümüyle ele geçirmektir. Laikliğe bu açıdan, laikliği kendi amaçlarına ulaşmada bir engel olarak gördükleri için karşı çıkmaktadırlar. Müslümanlığın kendi tekellerinde olduğu gibi bir galat düşünce ile kendilerine karşı olanlar "laik Kemalist" sıfatı ile aşağılamaya yeltenmektedirler.

Laiklik, inanç özgürlüğü, fikir özgürlüğü, hoşgörü, ilerleme, çağa yetişme, ulusal birlik için temel ilkedir. Laikliğin yıkılması, Türkiye'yi sonu belirsiz tehlikelere sokar. Bu nedenle laikliğin sonuna kadar savunulması, ülke bütünlüğü açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Türkiye'nin bir de inanç, mezhep, din kavgalarına tahammülü yoktur. Laik olan kişi, inanç özgürlüğüne, dine karşı değildir. Dinin bir çıkar aracı, bir siyasal sömürü aracı olarak kullanılmasına karşıdır. Bu, aynı zamanda dine olan saygının da bir gereğidir.

Atatürk dönemi, ülke açısından çok zor koşulların sürdüğü topu topu on beş yıldır. Savaştan çıkmış yoksul, dünyadan bir ölçüde soyutlanmış, dünyanın büyük bir ekonomik bunalım içinde bulunduğu bir dönemde çok önemli atılımlar yapılmış ve bazı atılımların da çekirdekleri oluşturulmuştur. Atatürk'ün ölümünden bu yana ise dünya konjonktürünün elverişli olduğu elli iki yıl geçmiştir. Biz bu elli iki yılda çok başarılı oluruz da, gerçekten çağ atlarız da, Atatürk'ü aşarız da onun dönemini küçümsemeye kalkarız. Eleştiri ayrı, küçümseme ayrı şeylerdir. Kuşkusuz, Atatürk de, Atatürk dönemi de eleştirilebilir, keşke daha büyük atılımlar yapılabilseydi diye özlem duyulabilir ama küçümsemez. Elli iki yıldır fazla bir şey yapmayan bizler, hâlâ o zor koşullu on beş yılı didikliyorduk. Biraz haktanır olalım ve genç kuşaklar üzerinde itici bir etki doğuran, şu sıradan basmakalıp, tekdüze Atatürk programlarına da bir son verelim, Yapacaksak, onun adına yaraşır, ülkeye yararlı işler yapalım.

Atatürk'ten alınacak ders

Prof. Dr. A. Hamdi TANPINAR

Bir vaziyeti olduğu gibi görmek, bütün ihtimallerini tartmak, sıralamak en lüzumlu, acele cevap verilmesini, gereğini ayırmak, can alacak kilit noktayı bulmak ve oraya bütün kuvvetleriyle yüklenmek. İşte büyük manasında hareket adamının bellibaşlı vasfı.

Her an uyanık olacaksın ve bu ameliyeyi her an için yeniden yapacaksın. Mustafa Kemal'in hayatı üzerine birazcık eğilen her insanın onda ilk gördüğü şey budur. O'nun zekası daima matematik terkip-ler içinde, onları tanzir ederek ve cevaplandırarak yaşadı. Daha Anafartalarda, biz onu kısa bir vaziyet mütalasından sonra kararını vermiş, elindeki kuvvetleri seçtiği noktaya tereddütsüz boşaltır görürüz.

Modern harp tarihi tek bir kumandanın omuzuna yüklenmiş bu cinsten bir karar ve icra mesuliyetini pek az kaybeder. Böyle olmalıdır, yalnız böyle olabilir ve hareket bittiği anda eski payitaht kurtulmuş, Çarlık Rusyasının akibeti belirmiş, dünya gömlek değiştirmeye hazırlanmıştır.

Pek az kumandan kendi tarihine bu kadar parlak ve kati neticeli bir zaferin kapısından girer. Fakat biz onu daha evvel Balkan Harbine tekaddüm eden büyük manevrada da aynı sarıh vaziyet mütalasında görürüz.

Atatürk'ün çıraklık devri yoktur. O, daima karşısına geçer geçmez kavradığı vaziyetin tek adamı olmuştur. Hakikatta vaziyet fikriyle, O'nun dehasıyla doğmuş olanlardandı.

Anafartalar tek bir muharebe idi. Genç Mustafa Kemal orada küçük bir tepeden, muayyen bir sahada, muayyen bir vaziyeti görmüş ve cevaplandırmıştı. Anadolu savaşında ufuk büsbütün değişir ve genişler. Vaziyet bütün bir dünya siyaseti Birinci Cihan Harbi sonu denen o buhranlı devri, onun bizdeki ilk yüzü o meş'um Mondros Mütarekesi ile işgal edilen, parçalanmış vatan olur.

Koca İmparatorluk çökmüş, ordu dağıtılmıştır. Burada da aynı vaziyet dehası ile işe girer. Evvela

hakiki vazifenin ne olduğunu görür. Eninde sonunda asıl şerefi ve kudreti, hayatı pahasına olsa da verilen emri icra etmekte toplanan bir meslekte, Atatürk tek başına hareket etmenin icap ettiğini anlar ve kararını verir. Burada şüphesiz bu asil çehrenin o bir tarafını, değerler tarafını görürüz. İmparatorluk batmıştır. Fakat hür ve müstakil yaşamaya layık bir millet vardır. Kendisini o milletin emrine verecektir.

1918'de mağlup İmparatorluğun geniş kumanda kadrosu içinde yalnız onun çehresinin ortaya çıkması, bütün bir milletin onun etrafında toplanması hiçbir şekilde tesadüf değildir. Eğer İstiklal Savaşında tesadüfen veya talihin bir yardımı varsa, şüphesiz ki, bu Mustafa Kemal'in Mustafa Kemal olarak, o ruh ve imanla, o irade ve vaziyet dehasıyla aramızda doğmuş olmasıdır. Atatürk her yeni işe, biraz evvel, bırakmış gibi giren adamlardandır. Asıl yapılacağı adeta içgörüsü ile seçer, Milli Mücaledede dikkat israfı denilen şey bulamazsınız. Dumlupınar Zaferi tam zamanında yapılan bir hasada benzer. Bize o kadar uzun görünen o yıllardaki sukuneti, rahatlığı şüphesiz burada kaybolan hiçbir fırsat ve zamanın bulunmadığını bilmesindendir. Bu onun belki de birkaç arkadaşıyla paylaştığı sırrıdır.

Fert ve cemiyet meselesi Atatürk'ten sonra aramızda çok münakaşa edildi. O bize cemiyetin yolunu göstermek istediği, onu tek kaynak bilmemizi istediği için hep terazinin o kefesine ağır bastık. Öğretici Atatürk, bütünü ile silah arkadaşlığı yaptığı milletin arasında kaybolmak istiyor ve kendisine uzatılan bütün bu çelenkleri ona gönderiyordu. Hakikatta Milli Mücaledede her şeyden evvel o vardır. 26 Ağustosta bütün gücüyle ayağa kalkan ve etrafını hurdahaş eden Dev'in belkemiği ve düşünen kafası odur ve seçtiği birkaç arkadaşidir.

Şerefli tepkilere her zaman rastlanır. Bir istila, daima maruz kalan milletin içinde bir yığın karşılayıcı hareket doğurur.

Atatürk'ü kızdıran söz: ATAM

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

Vali Dr. Reşit Caddesi'nin 61 numaralı apartmanının 2 numaralı dairesinin zilini çaldığımız zaman, kendimizi birden tarihin derinliklerine gömülmüş zannettik. Önce misafir odasına alındık. Duvarlar Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve eşinin yağlıboya portreleriyle süslüydü. Minyatürler, bu süsleri tamamlıyordu. Birkaç dakika sonra Karaosmanoğlu, bizi kabul etti.

Cumhuriyetin 50. yılının arefesindeydik. Karaosmanoğlu, Milli Mücadelenin başından itibaren Ankara'da bulunmuştu. İkinci Meclis üyesi olarak, Cumhuriyetin ilanında oyu olan insanlardan biriydi. Onuncu yıldönümünde de, Atatürk'ün yakınları arasında o günkü heyecanı yaşamıştı.

Türk edebiyatında yeri ve siyasi hayatımızda yeri olan Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na şu suali sorduk:

- Cumhuriyetimiz 50'nci yılına geliyor. Onuncu yılı bilen biri olarak o günleri anlatır mısınız?
- Hani şu meşhur « Ne Mutlu Türküm Diyene » sözünü söylediği Büyük Nutkun bayramını mı?
- Evet.
- O günden hatırladığım tek şey, Atatürk'ün hem çok heyecanlı, hem de çok sevinçli olduğudur. Nutkunu hazırlamıştı. Konuşma gününden bir gece önce İsmet Paşa'yı, Falih'i (Falih Rifki Atay) ve beni çağırdı. Nutku okudu. Atatürk'ün istişare etmek adeti idi. İsmet Paşa nutku, güzel sanatları bölümünde de ekletti.

Karaosmanoğlu, sanki o günü yaşıyordu. Biraz durdu, gözlerini gözlerimize dikerek sözlerine devam etti:

- Nutku dinlediğimiz zaman çok heyecanlanmıştık, « Ne Mutlu Türküm Diyene » cümlesi, heyecanlanmamızı daha da artırmıştı.

Karaosmanoğlu, gürleyen sesiyle:

- Ben, size bir şey söyleyeyim mi? dedi. Atatürk, her şeyden önce, büyük bir milliyetçiydi. Türk milletine çok inanırdı. Dünyanın en büyük milletinin Türkler olduğunu, vesikalarla ispat etmeye çok çalışmıştı.

Yazar, sözlerine şöyle devam etti:

- Bir İngiliz subayı, Atatürk'e o kadar hayrandı ki, bu hayranlığını belirten bir de kitap yazdı: « Bozkurt ». Yazar, kitabında Atatürk'ü gelmiş geçmiş en büyük devlet

adamlarıyla karşılaştırıyor. « Şayet Roma devrinde dünyaya gelseydi. Sezar'dan üstün; Fransız olsaydı, Napoleon'dan yüce olurdu. Ne yazık ki, çorak bir yerde dünyaya gözlerini açtı ve kabiliyetsiz bir milletin başına geldi », diyordu.

Atatürk bu kitabı görünce, çok kızdı. Yazarın, Türk milletini küçük görmesini kızdırmıştı: « Ben, Türküm, Türk milleti, nice Atatürkler yetiştirir, » diyordu.

*Ne Mutlu
Türküm
Diyene*

Konuşmamız sırasında Karaosmanoğlu, Atatürk'ün kendisine bu soyadının verilmesinden sonra, « Atam » diyenlere çok kızdığını belirterek şöyle dedi.

İsminin daima Türk'le beraber söylendiğini duyarak, O'nun büyük bir tutkusuydu.

Mustafa Kemal Atatürk'ün ele geçirildiği iddia edilen tek şiiri şudur:

« Gafil, hangi üç asır, hangi on asır?

Tuna ezelden Türk diyarıdır,

Bilinen tarihler söylememiş bunu.

Kalkıyor örtüler, örtülen doğacak,

Dinleyin sesini doğan tarihin,

Aydınlıkta, karaltı, karaltıda şafak.

Yalan tarihi gömüp doğru tarihe gidin...

Asya'nın ortasında Oğuz oğulları,

Avrupa'nın Alplerinde Oğuz torunları,

Doğudan çıkan biz, Batıda yine biz;

Nerde olsa, ne olsa kendimizi biliriz.

Hep insanlar kendilerini bilse,

Bilinir o zaman ki, hep biriz.

Türk sadece bir milletin adı değil,

Türk bütün adamların birliğidir.

Ey birbirlerine diş bileyen yığınlar,

Ey yığın yığın insan gafletleri,

Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,

Hakikat nerde?.. »

DÜNYADA ÖNDE GELEN...

ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş., ENKA Holding'e bağlı 40'tan fazla şirket arasında Grubun ana şirketidir. ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş.; otoyollar, köprüler, tüneller, boru hatları, termik santraller, rafineriler, petrokimya tesisleri, su tasfiye ve arıtma tesisleri, çimento fabrikaları, tank çiftlikleri, liman inşaatları, anahtar teslimi yeni şehir inşaatları, barajlar, alış-veriş merkezleri, hastahane inşaatları konularında Türkiye, Libya, Ürdün, Irak ve Rusya'da 2500'den fazlası teknik personel olmak üzere, 18000 kişilik işgücü ve zengin makina parkındaki üstün ekipman gücü ve en modern inşaat metodları ile yüksek standartlarda hizmet vermektedir. Bugün toplam taahhüt tutarı 4 milyar doları aşmıştır.

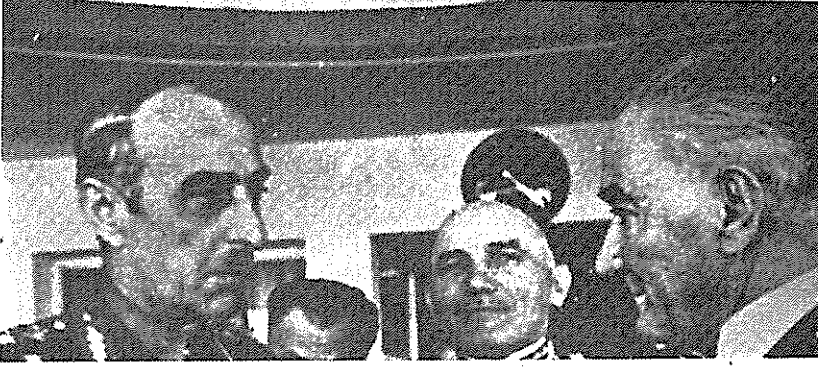
● MERKEZ OFİS:

Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.
80780 Balmumcu/Beşiktaş-İSTANBUL
Tel: 174 25 40
Teleks: 26490 enas tr - 26139 pima tr
Faks: 172 88 69

● ENKA'NIN DÜNYADAKİ İRTİBAT BÜROLARI:

Ankara (Türkiye)
New York (Amerika)
Londra (İngiltere)
Stokholm (İsveç)
Wiesbaden (Almanya)
Amman (Ürdün)
Bağdat (Irak)
Tripoli (Libya)
Bingazi (Libya)
Moskova (Rusya)

Cumhuriyet'in Güvencesi ; ORDUMUZ . . .

Turhan OLCAYTU
EM. TÜMGENERAL

Ordu, Atatürkçülüğün, felsefesin temelden kavramıştır ve Atatürk'le adeta bütünleşmiştir. Atatürk, dışa bağımlı orduların savaş gücüne inanmazdı. Ulusal harp sanayimiz geliştikçe, Ulusal güvencemiz de artacaktır. Türk, Kara, Hava Deniz ve Jandarma güçleri, bugün, ülkeyi ve ulusu tüm düşmanlıklardan koruyacak niteliklere sahiptir.

« Zaferi ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferlerle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk Ordusu »

Kemal ATATÜRK

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Başkomutanlığı görevini T.B.M.M. adına Cumhurbaşkanı temsil eder. Silahlı Kuvvetlerimizin kullanılmasına ve Genel Kurmay Başkanının atanmasına karar verme yetkisi de, Cumhurbaşkanına aittir.

4 Ocak 1961'de kabul edilen bir kanunla Türk Ordusunun genel adı «Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tamamı için «Ordu» sözü de kullanılır.

Türk Silahlı Kuvvetleri Kara, Deniz, Hava ve Jandarma Kuvvetleri'nden oluşur. Vatan ve millet dış düşmanlara; Cumhuriyeti ve Anayasayı iç tehlikelere karşı korumak, gözetmek ve kollamakla görevlidir.

Türk Ordusu dünyanın en çok savaş yapan ordularından biri olarak bütün kuşaklara öğünç ve güç kaynağı olacak zengin bir tarihi geçmişe ve şanlı kahramanlık menkıbelerine sahiptir. Kökünü tarihin derinliklerinden alan ve çok geniş bir kültür antropolojisine sahip bulunan «Türk Ordusu» bütün tarihi boyunca Türk Milletinin yaşama kabiliyetinin iki kelime ile ifadesi olmuştur.

Türk Ordusunun binlerce yılda oluşan kültür birikimini en iyi değerlendiren Atatürk olmuş ve Ordumuzu, kurduğu Cumhuriyetin bir teminatı olarak görmüş, Ordumuz öyle eğitilmiş ve öyle yetiştirilmiştir. Bunun içindir ki, Türk Ordusu Atatürkçülüğün temel felsefesini onun İnkılâp ilke-

lerinin özünü çok derinden kavrayarak onun kurduğu Cumhuriyeti kollayıp korurken, Atatürk'le adeta bütünleşen bir sosyal kesimimizi oluşturmuştur.

TÜRK KARA KUVVETLERİ

İstiklâl Savaşından zaferle çıkan Türk Ordusu kesin barışa ulaştıktan ve 23 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalandıktan sonra barış durumuna ve şartlarına uygun konuş ve kuruluşu 5 Ağustos 1923'ten itibaren geçilmeye başlanmıştır. Daha sonraki yıllarda bu konuş ve kuruluş, günün ihtiyaçlarına göre birçok değişikliklere uğratılarak devam ettirilmiştir.

Ordumuz, Kurtuluş Savaşı'nı büyük bir zarfere bitirmiş olmasına rağmen; insan ve malzeme zayıflığını hızla tamamlayarak geleceğin savaşlarına göre yeniden hazırlanması, modern silah, araç ve gereçlerle donatılması, sefer stoklarının hazırlanması gerekiyordu. Bu ise, o günkü mali ve ekonomik durum içerisinde pek kolay bir iş değildi. Devletimizin ekonomik gücü arttıkça Ordumuzun geliştirilmesi de o tempoya uygun olarak hızlandırılacaktı. Bunun için harp sanayiinin kurulması gerekiyordu.

Atatürk, harp sanayiinin ülke sanayiinden soyutlanmayacağını çok iyi biliyordu. Ancak, o dönemde elle tutulur ne ülke sanayii ve ne de harp sanayiinden söz etmek mümkün değildi. Ama, bu sanayi kurulmalıydı. Başlangıçta elde mevcut mali imkânlar ölçüsünde dış ülkelere bazı motorlu ve zırhlı araçlar, ağır ve hafif silahlar alınma yoluna gidilmiştir.

1923'te Cumhuriyetin hemen başlangıcında Ordunun eğitimine yeniden hız verilmiş, çıkılan savaştan elde edilen derslere göre yeniden hazırlanan çeşitli talimnameler, yönetmelikler ve tarifnameler orduya dağıtılmıştır. Kara Harp Okulu ve Harp Akademileri günün gereklerine göre yeniden açılmış, Topçu, Piyade, Muhabere, İstihkâm, Levazın vs. meslek okulları kurulmaya başlanmış, savaş nedeniyle öğrenimlerini yarıda kesip cepheye koşan subayların nok-

ATATÜRK VE EĞİTİM

Ord. Prof. Enver Ziya KARAL

Eğitim sorunu insan için bir hayat sorunudur. İnsanoğulunu yer yüzündeki hayatı ile başlanmış, günümüze kadar devam etmiştir. Bugün de devam etmektedir. Yarın da devam edecektir. Başka bi deyimle, kesin bir çözümü olmayan bir sorundur. Fakat var sanılarak her nesil, bir çözüm aramıştır. Ve aramağa devam edecektir.

Eğitim hakkında iki teori kurulabilir. Bunlardan birisi dinseldir. Diğeri de bilimseldir. Dinsel teoriye şu suretle girilebilir. Dinsel teoriye şu suretle girilebilir. Tanrı, Adem ile Havva'yı yarattıktan sonra onları cennete koymuş, bütün yemişlerden yiyebileceklerini söylemiş, fakat elmaya dokunmalarını yasak etmiştir. Ne var ki, yaratıklar neden elmaya dokunmayacaklarını sormamışlardır. Bu yasağa rağmen elmadan yediklerinden dolayı cennetten kovularak dünyaya gönderilmişlerdir. Bütün büyük dinlerin kabul ettiği bu yaradılış teorisine göre, insanın dünyada bulunmasının bir eğitim hatası olduğuna inanmak gerekecektir. Adem oğulları dünyaya eğitimden yoksun gönderilince Tanrı, bu yoksunluğu gidermek için, aralarından peygamberler seçmiştir. Peygamberler, bu nedenle ilk eğitimciler veya öğretmeneldir. Musa, İsa ve Muhammed birer öğretmendir. Tanrı'nın bu ve öteki dünya ile alakalı emirlerini insanlara bildirmişler ve hayatlarında nasıl davranacaklarını öğretmekle de onları eğitmişlerdir. Peygamberlerden sonra bu görevi din adamları devam ettirmiştir. Böylece, yüzyıllarca sürmüş olan dinsel ve geleneksel eğitim sistemi meydana gelmiştir.

Eğitimin ikinci teorisi bilimseldir. Buna göre insanları türeten tabiattır. İnsan tabiatın bir unsurudur. Tabiat insana duygu ve akıl vermiştir. Bu duygu ile insanı kendisine taptırmış, akıl ile de insana kendisi ile savaşmak ve hatta bazı hallerde, kenidsine hakim olma kudretini vermiştir. Bu açıklamaya göre hayat devamlı bir mücadeledir, eğitimde bu mücadelede başarıya ulaşmak aklın çalıştırılmasına bağlıdır. Bu çalışmanın da belirtisi düşünçedir. Şu halde «Madem ki düşünüyorum, varım» düsturu hayatın hem şartı hem de amacıdır.

Düşünce bu derece önem kazanınc, eğitim en genel tanıfı «doğru düşünmeyi öğretmektir» diyebiliriz. Şu da var ki, burada sözü edilen düşünmek, geliş güzel düşünmek olmayıp aklın kanunlarına göre düşünmektir.

Aklın kanunlarına göre düşünmesini bilmek ise hiç de kolay değildir. İşte bu güç işin hakkından gelmek eğitimin konusudur ve öğretmenin konusudur ve öğretmenin işidir. Cemiyet halinde yaşan ve günden güne gelişen bir cemiyette yaşamağa mecbur olan bir insan için doğru düşünmek

hayat şartıdır. Böyle bir cemiyette insanın iki varlığı vardır. Birincisi kişisel varlığıdır, ikincisi de birlikte yaşadığı toplum ile bir bütün teşkil eden toplumsal varlığıdır. Buna göre iki çeşit hayatı var demektir. Birincisi kişisel hayatı, ikincisi de sosyal hayatıdır. Bu iki hayat şeklinde iki çeşit hak ve iki çeşit ödev meydana gelmektedir: Kişisel hakkı ve ödevidir. Bir insanın kişisel hakkı, yaşamak ve mutlu olmayı istemektir. Kişisel ödevi, hakkını öğrenip bilinmesi ve mutlu olması için imkân sağlamasını istemektedir. Sosyal ödevi de, kendisine tanıdığı hakkın cemiyetteki diğer kişiler için de tanınması ve onların saadeti için imkânı yaratmasıdır.

İşte kişi ile cemiyet arasındaki bu dengeyi meydana getirmeğe çalışan eğitim ve öğrenimdir. Bu bakımdan öğretmen dinsel eğitim teorisi bakımından tanrısal bir görev yüklenmiştir. Bu görev Tanrı'nın, insan denilen maddi yaratığında, bir sosyal varlık yaratmakla onu ikmal etmektir. Bilimsel teori bakımından ise tabiatın insana, yaradılışında kendisi ile mücadele etmek için vermiş olduğu akli geliştirmektir.

Her iki halde eğitimin niteliği aklıdır. Akli demekle eğitimin nakli bir esasa dayanamayacağını kabul etmiş oluyoruz. Nakil demek anlatmak ve taşımak demektir. Daha acık bir deyimle eğitimin esası, yerleşmiş bilgileri bir takım kitaplardan alarak, öğrenciye aktarmak ve belletmek değildir. Modern eğitim, öğrenciyi araştırma usullerine sahip kılmak ve bunlarla kendi kendisine bilgi imal etmek gücünü kazandırmaktır. Yalnız yerleşmiş bilgileri görenen ve onların dışında düşünmesini beceremeyen bir insan, bu bilgilerin kaynağı olan insanın esiridir. Öğrendiği araştırma usulleriyle bilgi edinen bir insan ile bilgiler kendisinin olacağı için özgür ve bağımsızdır.

Şimdi bu noktayı daha açık belirtelim: «...Kitapta olan ve kitapta olduğu için değerli sayılan birşey, bir defa söylenedikten sonra unutulacak ise bunu hiç öğrenmemek daha iyidir.» Aksine kitapta olan ve öğrenmekle insanın hayatta karşı karşıya geleceği güçlükleri çözen bir bilgi öğrenilirse, bu faydalıdır ve zaruridir.

O halde çocuklara babalarının istediklerine göre değil, kendi kabiliyetelerine göre eğitim verilmelidir. Bugünkü nesillere, dedelerimiz gibi hareket etmeği değil, devrimizin istediği, hatta devrimizin istikametinde daha ileri bir öğretim vermek lazımdır. İnsanın gözlerinin ensesinde değil de yüzünde olması kulakların da başın sağında ve solunda bulunması sebepsiz değildir. Daima ileriye bakmak, daima sağdan ve soldan gelen seslere dikkat etmek ve görü; işitti-

ğımız üzerinde fasılasız düşünmek lazımdır. Yoksa gördüklerimiz üzerinde, başkalarının anlattığı görüşlere inanırsak bir âmâdan farkımız yoktur. İştiklaklarımızı, düşünmeden olduğu gibi kabul edersek, sağır olmamızı temenni etmek daha iyidir. Bugünün modern eğitim fikirlerine ve sistemine gelinmesi için yüzlerce yüzyıl geçmiştir. Bu yüzyıllar da idealist öğretmenlerin tutucu kuvvetlere karşı savaşlarıyla doludur.

Din ile devlet eskiden birdi ve bir bütündür. Devlet başkaları, bir zamanlar tanrı kabul edilmiştir, tanrı olamıyacağı anlaşılmakla, tanrının oğlu kabul edilmişlerdir. Akıl bunu da reddetmeğe başlayınca, devlet başkanının, yalnız, tanrısal haklara sahip olduğu öne sürülmüştür. Tabii bu arada din adamlarının nüfuzu azalmakla beraber, büsbütün kaybolmamıştır. Nihayet Fransa ihtilali ile, devletin tanrı haklarına değil, fakat insan haklarına dayandığı gerçeği meydana gelince, devletle din münasebetleri yeni bir kalıba dökülmüştür. Bu iki müessese arasında bir çeşiti görünmez mukavele imzalanmıştır. Devlet, din adamlarını kendi çıkarı için faydalı gördüğü nisbette, onlara cemiyette yer vermiş, din adamları da, bu çıkarlardan memnun kaldıkları nisbette, devleti desteklemiştir.

Öğretmenler, din ve devlet münasebetlerini bu hale getirinceye kadar çok ezilmişler, çok zahmet çekmişler, çok kurban vermişlerdir. Antik devirlerde öğretmenler teşkilatlanmış bir mesleğe sahip değildiler... Olmayınca da üzerlerinde bir devlet kontrolü yoktu. Çoğu zaman fesatçı sayılan fikirleri sonraları cezalandırılırdı. Fakat öğretmenler, inandıkları gerçekler için ölüme metelik vermemişlerdir. Sokrates, Atina gençlerine zararlı fikirler öğretti diye mahkûm edilmişti. Ölmekten kurtulması için yapılan teklifleri reddetmiş ve öldürülmüştür. Ne var ki, fikirleri ölmemiştir, hâlâ yaşamaktadır. Yaşayacaktır, çünkü başka öğretmenler, bu fikre sahip çıkıp onları öğretmişlerdir.

Orta çağda, öğrenim kilisenin tekelindedir. Kilisenin çizdiği sınırları dışında fikir yaymağa kalkışanlar öldürülmüş veya cezalandırılmıştır. Rönesans devrinde bile kilisenin öğrenim üzerine baskısı kalkmış sayılmaz. Yakın çağ başlarından itibaren eğitim bir devlet hizmeti duruma girmeğe başlamıştır. Öğretmen de bir memur gibi devletin istediği doğrultuda ve denetiminde görevini yerine getirmeğe başlamıştır.

Yurdumuzda, Atatürk'e gelinceye kadar eğitim, çok güç koşullar içinde gelişmeye çalıştı. Eğitim sisteminin başlıca örgütü olan medrese, XVI. yüzyılda başlayan genel çöküşünü yolunu tutmuş ve tamamen teolojik bir karakter almıştı. Dinsel kitaplar dışında kalan ve yaşam ile bağıntısı bulunan bilimler kapı dışarı edilmişti. Bu durumad medresenin amacı, bireylerin erdemliliğini sağlamak, toplumun dertlerine deva aramak, devletin gücünü artırmayı sağlamak yerine, insanı ahrete hazırlamak olmuştu. Devlet, tüm örgütleriyle teolojik temellere dayandığı için, vakıflarla kurumlarıyla ve yönetilen medreseye yeni bir düzen vermek kudretine sahip bulunmuyordu; çeşitli ihtiyaçları için sarayda kurul-

muş olan ve medresenin tekelı dışında kalan Enderun okulundan yararlanmağa çalışmış ise de, XIX. yüzyılın başından bu yana, bu okuldan çökmeğe başlamış ve ihtiyaçları karşılamaz duruma gelmiştir.

Bu nedenledir ki, Mahmut II. devrinden itibaren, medrese bırakılarak batı usullerine göre, bir eğitim sisteminin kurulmasına girişilmiştir. İlk askeri okulları, sonra genel eğitim okulları ve daha sonra da, karanlıkta parlayan ateş böcekleri kabilinden, meslek okulları açılmıştır. Ne var ki, bunlar sayı bakımından olduğu gibi pedagojik yöntemler bakımından da çok yetersiz bir düzeyde kalmıştır. Bundan başka, varlıklarını korumak için medreseden bazı aktarmalar yapmak zorunda kaldıklarından, tam anlamı ile, çağdaş bir eğitim durumuna da gelememiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması ve kalıntıları üzerinde Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurulması üzerine, tam anlamıyla, ulusal bir karakter taşımayan Osmanlı eğitim zihniyeti ile sisteminin tasfiyeti zorunlu duruma gelmişti.

Atatürk'e göre, ulusumuzun dünya ulusları arasındaki uygarlık yarışında geri kalmasının başlıca nedeni, izlenmiş olan öğretim ve eğitim siyaseti idi. Bu siyaset, geçmiş zamanların hurafeleri ve fikirleri ile, ulusumuzun karakterini perlemekte idi. Bu nedenle ve her şeyden önce, eğitim çağdaş ulusculuk zihniyetini amaç tutan doğrultuya yönelmeli idi. O, eğitimin önemini Harp Akademisi öğrencisi kien kavramıştı. Akademiden mezun olup ilk memuriyeti olan Suriye'de Vatn Cemiyetini kurduğunda bu cemiyetin eğitim bölümü başkanlığını üzerine almıştı. Bağımsızlık savaşı sırasında, savaştan sonra ne ile meşgul olmak istediği sorusuna, Milli Eğitim Bakanı olarak, milli ifrânı yükseltmenin en büyük emeli olduğu cevabını vermiştir.

Atatürk'e göre, hükümetin şekli ile eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır. Osmanlı imparatorluğu halkı dış siyaseti ile olduğu gibi eğitimi ile de çağdaş anlamda ulusal değildi. Oysa Türkiye Büyük Millet Meclisi ona göre «Ulusaldir, tamamen maddidir ve gerçekçidir» Hükümet, bu nitelikte olunca ulusal eğitimi de buna uygun olmalı idi. «Eğitim genç dimağlara, insanlığa saygıyı, ulusa yurt sevgisini, Atatürk, eğitim hakkındaki düşüncelerini çeşitli demeçlerinde, Türk devriminin çeşitli aşamalarıyla uyumluluk bakımından da ifade etmiştir. Özellikle bağımsızlık savaşı ile ilgili olarak, 1921 yılında «Bağımsızlık ve özgürlük benim karakterimdir» dediği gibi Cumhuriyetin duyurulmasından sonra da öğretmenlere verdiği bir demeçte «Hiç bir zaman hatırımdan çıkmasın ki Cumhuriyet sizden, fikri hür, nesiller itersin» demiştir. Her dereceden eğitimin hayatta başarıyı sağlayacak biçimde, insanın hem kendisi için hem de toplum için yararlı olmasını istemesi de yurdumuzda egemen olmasını istediği çağdaş eğitim zihniyetinin temel ilkelerinden bir diğeri olmuştur.

Atatürk, bilindiği gibi, yalnız, bu ve bu gibi, ilkeleri getirmekle kalmamış, ilk okuldan üniversiteye kadar, eğitim hayatımızı da bunlar üzerine kurmak istemiştir.

BÜYÜK ATATÜRK'e Layık Olmak

Yazan : Prof. Dr. Selahattin BATU

İnsanlar her zaman büyük adamlara layık olmamışlardır. Gelmiş geçmiş dehalerin, büyük fikir, sanat adamlarının çoğu hakettikleri saygıyı, anlayışı görmediler. Peygamberlerin, velilerin, şairlerin, (bilgilerin uğradıkları ağır hakaretleri düşünürsek insanların büyük yaratıcılara karşı her zaman aksi davrandıkları anlarız. Kur'an başına sonuna anlayışsızlıkla, ahlaksızlıkla, vicdansızlıkla savaşıyor. İsa çarmıha gerilmiştir. Eckhardt ölmeseydi, ateşte yakılacaktı. Mevlâna ise en ağır kasıtlara uğramış, ömrünce yaralı yaşamıştır. Büyük bestecilerin başa gelenleri ise hepimiz biliriz. Schubert elinde besteleri, kapı kapı dilenmez miydi? Kapılardan kovulmaz mıydı? İçlerinden kaçısı anlaşılmış, takdir görmüş, rahat bir nefes alabilmiştir? Milletlerine memleketlerine büyük hizmetler etmiş nice kahramanların sonu bahtsızlık, yoksulluk olmadı mı?

İnsanlar kendilerine yeni düşünceler, yeni değerler, eşsiz büyük heyecanlar getiren nadir yaratılışları horlamış, büyük değerlere layık olmadıklarını her yerde göstermiştir. Hattâ devrin aydınları kuvvet, kudret, itibar sahipleri bile bilgisizin, karacahilin ardından yürümüş, insanlık her çağda yetiştirdiği büyük adamaların gerisinde kalmış. Bağrından fışkıran dehalara hor bakmış, hakaret etmiş, çoğunun kadrini bilmemiştir.

Atatürk bir fikir, bir sanat adamı değil, sadece bir büyük kişi değil; hayatı ile, kişiliğiyle tanıdığımız insandan çok fazla canlı bir düşüncedir; bir semboldür. Bu millet Atatürk'ü bir milli kahraman, bir kurtarıcı olarak bağrına basmasını bildi. Onu başı üstünde taşıdı. Sevd, saydı. En güzel duygular ile ağırladı. Ama getirdiği yeni düşünceleri bir davranışın, anlayışın sembolü olarak Atatürk'e layık olmak bugün yarın her zaman fikir -Atatürk'ü sembol- Mustafa Kemal'i layık olduğu izzette tutmak, yetişen bütün nesillerin ödevi olacaktır. Biz insan olarak yere batırabiliriz. Bir milli kahraman ve vatan kuran bir yiğit olarak kalplerimizde ağırlarız da, sembol-Mustafa Kemal'i hor görürüz, heykellerini kırmağa kalkışabiliriz. Bir vatan çocuğudur, devrinde büyük işler başarmıştır; hatta yurdu tutsaklıktan, yoksulluktan kurtarmıştır da getirdiği fikre, işaret ettiği yollara yine de yabancı kalabiliriz. Hatta bir büyük insan olarak tanıdığımız kahraman yarattığı düşünceye kurban eder onun da yararlıklarını, kahramanlıklarını unuttur, unutturmayaya çalışabiliriz.

O zaman topluluğumuz tarih önünde «Atatürk'e layık olmadığımızı ispat eder. Bir peygamberi çarmıha gerenlere döner, azizleri, velileri ateşte yakanlarla bir olur. Onların zulmüne, anlayışsızlığına iner. Atatürk'ü bir insan, bir kahraman olarak ağırlamasını bilen Türk Milletinin ona bir fikir olaak da gereken saygıyı gösterebilmesi gerekir. Atatürk bizi ileri götürecektir ana düşüncelerini en esaslı davranış zihniyet devrimlerimizin, yarınımızı kuracak temel prensiplerin sembolüdür. Türk topluluğunun bu fikirlerle layık olduğunu, layık kalacağını her zaman ispat etmesi gerekir. Türk topluluğunun bu fikirleri her gün biraz daha gerçekleştirmesi kendi yararına. Bunları gerçekleştirerek, onlara layık olduğunu davranışlarıyla gösterecektir.

Dün değil, yarın değil, yüzyıl, beşyüz yıl sonra değil, bugün bile bir an için Atatürk'süz olduğumuzu düşünelim: Onsuz bu topraklar vatan olur muydu? Bu limanlar, bu fabrikalar; bu tarım hamleleri olur muydu? Bugünkü itibarlı insan; sayılan, ağırlanan millet olabilir mi idik?

Ama Türk vatani, olduğundan çok, olacağı için daha değerli: Türk topluluğu başardıkları kadar başaracakları için daha büyük, Türk Milleti bir gerçek olduğundan çok fazla ileri bir ülkü, yarının dünya toplulukları arasına yaratacağı kültür değerleriyle katılacak, büyük şereflerle, gururlarla ağırlanacak bir topluluk değil mi? Ama bu yarın dediğimiz bilinmez de bir gerçek, özü, içi dolu bir gerçek olabilmesi gerekir. Atatürk'ün getirdiği düşünceler yemiş vermeden bu en büyük ülkülerin gerçek olması mümkün müdür? Biz, ancak onun yolunda yürürsek ileri bir topluluk olabiliriz; yaratabiliriz; çünkü Atatürk hamleciliğin, dinamizmin kendisidir. Mustafa Kemal doğulu düşüncesi, âtılığ, hareketsizliği damayan, yaratmayan Asyalı topluluklara canlılığın, sayılmazdık. İnsan diye anılmazdık. Batıya insanın her yerde aynı olduğunu ispat etti. Doğunun da kurtulabileceğini, Doğulu'nun da kalkınabileceğini gösterdi.

Onun getirdiği fikirlerde bizim bugünümüz kadar yarınımız gizlenmiştir. Türk Milleti bir yen uygarlık, kendi uygarlığını yaratabilmeli. Ancak o zaman bir bütün olarak, ayakta kalabilecektir. Fikir Atatürk'e sembol Mustafa Kemal'e layık olmağa çalışalım.

ATATÜRK VE HİLÂFET

İZMİRDEKİ BASIN BARIŞI Bunlardan biri hükümetle basın arasında gerçek bir barış ve işbirliği kurmak için İzmir'de 1 Şubat 1924 te yapılan toplantı; diğeri, yedi İstanbul gazetecisinin Hilâfetin ilgası hazırlığını yapmak üzere 1924 şubatı sonlarına doğru Atatürk tarafından İzmir'e çağrılmasıdır.

Aga Han'ın Hilâfet dâvası hakkında bazı İstanbul gazetelerine yolladığı mektubun olduğu gibi gazetelerde çıkması üzerine Anakara gazaba gelmiş, hareketleri şüpheli görülen bazı gazeteciler tutuklanmış ve bunların yargılanması ve ortalığı dehşet saldırılması için İstanbul'a bir İstiklâl Mahkemesi yollanmıştı. Mahkeme şiddetle işe oturdu, sonra yumuşak davrandı. Gazetecilerin kötü niyeti olmadığı anlaşılmca hepsi serbest bırakıldı, memlekette sevinç dalgaları yayıldı ve bir bayram havası uyandı. Bunu « Gazete, ateşe ve suya benzer bir varlıktır. Zararlı da olabilir, iyi bakım ve muamele ile faydalı bir hale de çevrilebilir...»

Atatürk bu fikri hoşgördü, yedi gazete yazarını İzmir'e bir barış toplantısına çağırdı. İki gün saatlerce süren ve müzikli bir yemek ve karşılıklı barış nutuklarıyla sonuçlanan İzmir buluşması,, bütün gazetecilik hayatının en tatlı, en unutulmaz hâtıralarından biridir. Anakarayı kızdıran acı uyardılarımızın hepsini rahatça sıraladık, Atatürk tam bir tahammülle sonuna kadar dinedi, en tatlı bir şekilde cevaplandırdı. Memleketin islâhat dâvası hakkındaki düşüncelerinin de ortaya döktü: Kırtasiyecilik usulleriyle işleyen ve değerli zamanları yok eden kırtasiyeciliğin islâh ve tamir kabul etmediği, bunu yıkmaktan ve gününe işleyen modern ve verimli bir ileri idare kurmaktan başka çare olmadığını anlattı.

İZMİR TARİHİ TOPLANTISI

Bundan bir, iki hafta sonra İstanbul gazetelerin başyazarları Dr. Adnan ve Halide Edip Adivar'la beraber İzmir'e çağırıldı. Orada vaktiyle Sulta Aziz'ün yaptırdığı sarayın büyük salonunda toplandık. İşe çok önem verilmişti. Büyük Millet Meclisi'nin zabıt kâtiplerinden bir grup not tutmağa memur edilmiştir. Merak içinde hepimiz bekliyorduk. Atatürk içeri girince hepimize ayrı ayrı şunu sordu:

- Hilâfetin yarını hakkında ne düşünüyorsunuz.

Hiç birimiz esasa giremedik. Hep aynı tarzda sudan tedbirlerden bahsettik. Atatürk cevaplarımız sonuna kadar sabırla dinledi, sonra şöyle kükredi

- Hepiniz hata ediyorsunuz. Hilâfetin devamı memleket için bir ikilik ve fesat kaynağı haline gelebilir, ta esasından ileri gitmemize engel olur. Göreceksiniz Hilâfet düşünceleriyle bizi oyalayarak, Müslüman uyruklarını taassup duygusu içinde köle gibi yaşatan ve bizim uyanıp lâik milletlerin kfilesinde yer almamıza razı olmayan emperyalist memleketler, bizim Hilâfeti ilga etmemize, lâik bir millet olarak uyanmamıza, kendi mukkaddes sahasında dine saygılı yer vermemize ve bunu politika dışında bırakmamıza kızacaklar, kuduracaklardır.

Atatürk'ün dedikleri doğru çıktı. O sıralarda İngiltere 'de bizim aleyhimize şiddetle yazılar yazan ve ölümden kurtulmamızı yadırgayan muhafazakâr Daily Telegraph gazetesi cidden kudurmuşça yazılar yazdı: « dört yüz milyon Müslümanın üzerinde bu sayede hâkimiyet kurarken, Hilâfeti ilga etmek ne çılgınlık! » diye çıkıştı, durdu. Halbuki Atatürk, çok derin mânalar taşıyan berrak konuşmalarında Hilâfetin, emperyalist memleketlerdeki Müslümanların bize karşı döğüşmesine engel olamadığını, ancak bizim gözümüzü bağlamağa yaradığını etraflı bir surette anlatmıştır.

Atatürk'ün sözleri bizim yıllardan beri zihnimize yer eden görüşleri birden bire değiştirmemişti. Atatürk bunu biliyordu ve dedi ki :

- Sözlerimi tereddütle karşıladığınızı görüyorum. Hangi noktayı benimsemiyorsunuz, söyleyin, konuşmağa devam edelim. İlhanını lüzumuna kanı bağlamanızı ve gazetelerinizin başına dönüp halkı bu düşünceye hazırlamanızı istiyorum.

Konuşmalar o gün ve ertesi gün on, onbeş saat devam etti. Atatürk milletvekili Seyyid Beyle ve diğer din bilgisi sahibi adamlarla beraber o kadar iyi bir etüd yapmıştı ki, sonunda davasının haklı olduğuna tam olarak inandık ve gazetelerimizde bizden beklenen hazırlığı yaptık.

ATATÜRK'ÜN EKONOMİK MODELİ

Yazan : Prof. Mehmet ERÖZ

Atatürk'ün ekonomik modelini oluşturan temel fikir ve ilkeler daha İstiklâl savaşı esnasında teorik ve uygulama biçimi ile belirlenmeye başlamış, böylece, ekonomi Türk İstiklâl Savaşının ve Atatürk döneminin güçlü bir elemanı olmuştur.

Atatürk'ün ekonomik modelinde; ekonomi:

- Diğer sosyal olayları da etkileyen belirli bir üstünlüğe sahiptir;
- Siyasal bağımsızlığı güçlendiren bir vasıta-
dır;
- Kamu yararının birinci planda tutulması-
nı sağlayan araçtır.

Yine Atatürk'ün ekonomik modelinde;

- Devlet ve ferдин, kamu ve özel kesimin birbirini tamamlayacak biçimde faaliyet göster-
meleri, diğer bir deyişle, karma ekonomi siste-
mi esas kabul edilmiştir.

- Türk Ekonomisini dışa açmak, hızlı, den-
geli ve istikrar içinde planlı bir şekilde geliştir-
mek hedef alınmıştır.

Bu ekonomik modelin yukarıda temel çizgi-
leri ile belirtilen özelliklerini kısaca açıklamak ist-
yoruz.

1 -Ekonominin Üstünlüğü

Atatürk'ün ekonomik modelinde; herşey-
den önce, bir ülkenin ve milletin hayatında eko-
nomik olayların diğer sosyal ve siyasal olaylara
yön verecek derecede üstünlüğe sahip olduğu il-
kesinden hareket edilmiştir. Atatürk bu gerçeği
şöyle ortaya koymaktadır.

«Bir milletin yükselişinde, çöküşünde bir
çok sebepleri vardır. Fakat bir milletin doğru-
dan doğruya hayatıyla, yükselişiyle ve çöküşü-
le ilişkili ve ilgili olan, milletin ekonomisidir.
Türk tarihi incelendiğinde, tarihimizi dolduran
sayısız başarı, zafer ve mutlulukların veya başa-
rısızlık, mağlubiyet, yokluk ve felaketlerin eko-
nomik durumumuzla ilişkili ve ilgili olduğunu
görüyoruz. Bu sebeple, Türkiye'yi layık olduğu
düzeğe çıkarabilmek için kesinlikle ekonomimi-
ze önem vermek zorunluluğundayız. Çünkü,

**ekonomik bir çağda yaşıyoruz. Ekonomik kal-
kınma; hür, bağımsız, daima daha güçlü ve da-
ima daha müreffeh bir Türkiye idealinin bel ke-
miğidir.»**

Görülüyor ki, Atatürk, bir milletin ekono-
mi alanında varlığını kanıtlamasını, hür yaşamı-
nın bir şartı olarak görmüştür. Bunun için istik-
lâl savaşının bitişinden 5 ay sonra, 1923 şubatın-
da İzmirde iktisat kongresini toplamış ve takip
edilecek ekonomi politikasının temel prensiple-
rini tespit ederek, yürürlüğe koydurmuştur.

Diğer taraftan hatırlatmakla yetinelimki;
dünyada daha 1920 yılında ilk Ekonomi Bakanlı-
ğını kuran devlet adamı Atatürk'tür. Bu, O'-
nun ekonomiye verdiği önemi vurgulamaktadır.

2 – Karma Ekonomi Sistemi

(Esnek Devletçilik), (İlmli Devletçilik)

Atatürk'ün ekonomik modeli karma ekono-
mi ilkesine dayanmaktadır. Bu nedenle, planla
karma ekonomi sistemi olarak adlandırılabilir.
Bu sistem ilk kez 1922 yılında Millet Meclisinin
açış konuşmasında ifade edilmiş, teorik esasları
1923 İzmir İktisat Kongresinde devrin İktisat
Vekili (Ekonomi Bakanı) Mahmut Esat Bey ta-
rafından açıklanmış, özel sektör yanında kamu
sektörünün de ekonomik faaliyetlere katılması-
nı ifade etmek üzere karma bir sistem olarak be-
nimsenmiş, 1930'larda uygulama alanına konul-
muştur.

Şu varki, Atatürk'ün ekonomi modelinin te-
mel felsefesini oluşturan, modelin işleyişine yön
veren karma ekonomi sistemi, uygulanmaya baş-
landığı 1930 yılından bu yana, Atatürk dönemin-
de olduğu gibi Atatürk dönemi sonrasında da
devamlı olarak tartışma konusu yapılmıştır.

Oysa, Atatürk'ün Devletçiliği «İlmli Dev-
letçilik» diye 1930'da bizzat kendisi tarafından
adlandırılmıştı. Bu esnek devletçilikti. Çünkü,
kendisi : «Bizim Devletçiliğimiz kişisel emek ve
faaliyeti esas tutmakla beraber mümkün oldu-
ğu kadar kısa zamanda milleti refaha ve ülkeyi

mamurluğa eriştirmek için genel ve yüksek şartlarının gerektirdiği işlere ve özellikle ekonomik alanlara devletin ilgisini yöneltmektir» diyordu. Atatürk'ün Nisan 1931 tarihinde söylemiş olduğu şu sözler çok dikkat çekicidir :

« Vatandaşın, kişisel teşebbüs ve faaliyet hürriyetini sınırlamamak devleti yönetmeye yetkili kılınanların düşünüp tayin etmesi gereken sorunlardandır. Prensip olarak devlet, ferdin yerine kaim olmamalıdır. Fakat ferdin gelişmesi için genel şartları gözönünde bulundurmalıdır.»

Şu var ki, daha sonraki yıllarda özellikle 1931 - 32 yıllarında bazı kişiler ılımlı ve esnek devletçiliği sert ve bir devletçilik uygulamasına dönüştürmek istemişlerdi. Bu nedenle 1933'de Atatürk devletçilik kavramından ne anlaşılması gerektiğini yeniden ortaya koymak ihtiyacını duydu. Ve şöyle dedi :

« Türkiye'nin uyguladığı devletçilik sistemi 19. yüzyıldan beri sosyalizm kuramcılarının ileri sürdükleri düşüncelerden alınmış bir sistem değildir. Türkiye'nin has bir sistemdir. Bu sistemde bireylerin özel girişim ve faaliyetleri esas olmakla beraber büyük bir milletin ihtiyacını gözönünde bulundurarak bazı ekonomik faaliyetleri devletin eline alması gerekirdi.»

Atatürk 1937'de devletçilikle ilgili ilke ve direktiflerini Meclisin çalışma yılını açış nutkunda vurgulamış ve « Zorunluluk olmadıkça piyasalara karışılmayacağını» teyit etmiştir.

Hatta Devlet tarafından kurulmuş olan kamu iktisadi teşebbüslerin dahi ticari usul ve anlayışla özel teşebbüs gibi yönetilmesini, özel hukuk hükümlerine ve piyasa ekonomisi kurallarına uymasını istemiştir.

Atatürk'ün bu görüşü 1937 yılı Mecliste okunan Hükümet Programında da şu şekilde yer almıştır.

« Ferd tarafından yapılabilecek işlerin, fertlerce yapılmasını himaye ve teşvik edeceğiz. Bu maksatla sanayi teşvik siyasetimize devamedeceğiz.

Fakat ferdi mesai veya sermayenin bugün için yetmediği veya gidemediği işlerde, milli korunmanın gerektirdiği hususlarda, milli emniyeti ve umumi menfaati temin etmek, ferdi mesai ve sermayenin çeşitlenip büyümesini kolaylaştırmak için Devlet iş başına geçecektir.»

Atatürk'ün ekonomi modelinde karma eko-

nomi sisteminin tercihini gerektiren şartları; sistemin özellikleri içinde kısaca açıklamakta yarar vardır :

- Karma ekonomi sisteminde, ekonomik faaliyetlerin itici gücü olan kâr ve akılcı düşünce ekonomik modele getirilmektedir. Ancak, sistemdeki kişisel kâr deyimi siyasal ve sosyal nedenlerle birçok noktalarda devlet ve kamu kuruluşlarının geniş müdahalesiyle sınırlıdır. Diğer bir anlatımla, dolaysız bir akılcı görüş yerine yasaların bazı sınırlamalar getirdiği dolaylı bir akılcı hedef egemendir.

- Karma ekonomi sistemi ile Atatürk ekonomide ferdiyetçi ve toplumcu görüşü telif eden bir model yaratmıştır. Böylece, değişen ve gelişen şartlara uyan esnek bir model yaratılmıştır. Şartlar değiştikçe bazen ferdiyetçi görüş ve buna dayalı girişimlere, bazen toplumcu görüşe öncelik ve ağırlık verilmesi imkânı doğmuştur. Oysa, katı bir liberalizm veya katı bir sosyalizmde alternatifler ortadan kalkar. Liberalizmde toplum menfaatleri, sosyalizmde ferdi hak ve hürriyetler gözden uzak kalır. Bu nedenle, ferdiyetçi ve toplumcu görüşleri ve prensipleri telif eden karma ekonomi sistemi, insanın hak ve hürriyetlerini koruyan, insanın insanca yaşamasını sağlayan bir sistem olmaktadır.

- Karma Ekonomi sisteminde rekabet, serbest mülkiyet, piyasa ekonomisi prensipleri ekonomik modele monte edilmektedir. Fakat siyasal ve sosyal nedenlerle, rekabet ve mülkiyet gibi temel müesseselere, piyasa ekonomisine bazı sınırlama ve müdahaleler getirilmiştir.

- Karma ekonomi sisteminde toplumun refah düzeyini yükseltmeye yönelik yatırımlara öncelik verilmesi, ekonomik modelin temel hedeflerinden birisi olmuştur.

- Karma ekonomi sisteminde metodik bir plana göre ekonomik faaliyetler bir planlama teşkilâtı tarafından organize edilir ve ekonomik fonksiyonlara işlerlik kazandıracak politika izlenir. Böyle bir politika ile bir yandan kapitalizmin yarattığı sosyal dengesizlikler, ekonomik darbaogazlar, sadece kâr hedefinin ortaya çıkarabileceği sakıncalar önlenebilir; diğer yandan sosyalist sistemin «bana ne» felsefesinin, serbest teşebbüsün teşvik edici ve yaratıcı rolünü bertaraf etmenin yaratacağı sakıncalar, çok yüksek sosyal maliyetere neden teşkil eden katı planlama hataları önlenir.

ATATÜRK'ÜN VASİYETİ

Prof. Afet İNAN

Sınırlarını, en son Türk nesillerinin kanlarıyla yorup çizdiği bir Türk vatanında, O vatan mefhumunu manalandırdı.

O, bir ölüm haberi karşısında, yurt toprağına şu hitapları bana yazdırmıştı. (1930)

« Yurt toprağı! Sana her şey feda olsun. Kutlu olan sensin. Hepimiz, senin için fedaiyiz. Fakat sen Türk milletini ebedi hayatta yaşatmak için, feyizli kalacaksın. Türk toprağı! Sen, seni seven Türk milletinin mezarı değilsin. Türk milleti için yaratıcılığı göster. »

Mustafa Kemal, bir sahil çocuğı olduğu için, denizi çok severdi. Fakat son hastalık günlerinde hasret çektiğı yer, bir çam ormanlığı idi. Buna seville seven, kendisine hediye edilmiş, bir ormanlık ve çayırılığı gösteren tablodur.

Ona yattığı yerden uzun uzun bakar ve yanına girdiğimiz zaman « Afet, bana memleketimizin ormanlık güzel yerlerinden tanıdıklarını anlat, onlara gidelim, ağaçlar altında dolaşabileyim, basit bir hayatta kavuşalım, son arzum yeşillik ve ağaçlık, fakat yaz kış duran ağaçlar arasında olmaktır, » diyen ıztırablı, hasta sesi hala kulaklarımda akisler yapıyor.

O, hastalığının ağırlığını müdrikti ve belki kurtulamıyacağını biliyordu. Fakat etrafındakilere ümitsizlik vermek istemediğinden, yaşıyacağı yen muhitler arar, gibi, ancak bugün anlıyorum ki, yeşilliğın edebiyatında son uykusunu uyumak arzusunu, bana vasiyet etmek istemiştir.

Atatürk'ün yeşile hayranlığı, Faruk Nafiz'in şu şiir parçasını tekrarladığı zamanlarda, ne kadar belli olurdu.

Yeşil hem de.

Ben bu rengi taşıyım can köşemde.

Yeşilde ne arada bulamaz insan oğılu?

Yeşil bu... varlık dolu, gök dolu umman dolu

Bir ucu gözlerinde, bir ucu engindedir.

Meyve veren ağaçlar, bu çini rengindedir.

Bu çini rengindedir bahar, deniz kır, orman.

Bana Tanrım gözüdür, yeşil dediğim zaman.

Mustafa Kemal, bu şiiri okuduğı zamanlarda, pür sıhhat bir varlıktı. Fakat, kendisi yeşile hasret çektiğı zaman ise, fani varlığının erimekte olduğunu hissediyordu.

Böylece O, bu son arzusu ile çam ağaçları ve yeşillikler arasında olmak istemiştir.

ATATÜRK'Ü ANIŞ

Yüz yıllar içinde eşi bulunmaz,
Dünya tarihinde benzeri az,
Kahraman, mert, yiğit, fedakâr, yılmaz,
Büyükler büyüğü, şanlı Atatürk..
Büyük Türk milleti esir olmuştu.
Yurduna yabancı asker dolmuştu.
Albayrak, bir yaprak gibi solmuştu.
Bu derile tutuştu, yandı Atatürk.
Yanan bir meşale gibi şavk verdi.
Karanlık yollarda bize önderdi.
Onundu milletin acısı, derdi.
Damarda dolaşan kandı Atatürk.
Nihayet kurtardı milleti, yurdu.
«Gençliğe emanet bunlar» buyurdu.
Her işte gençliği andı Atatürk.
Nice inkılâplar, işler başardı.
Yurdun her yanına gider, çöşardı.
Sevgiydi, şefkatti, candı Atatürk.
Şimdi mezarında rahat uyuyor.
Bu sonsuz sevgiyi elbet duyuyor.
Dağa, taşa, göğe, yıldızlara sor.
Türklük seni nasıl andı Atatürk...

Rakım ÇALAPALA

ATATÜRK'Ü ANIŞ

Geceler mehtapsız, yollar kervansız,
Kaleler bayraksız, dizler dermansız,
Ekinler başaksız, köyler harmansız,
Şanınla öğünen beller ağlıyor.
Birdenbire sustu en ilâhi ses,
Ufuklar ardında can verdi heves.
Millet öksüz kaldı, memleket bikes,
Saçını okşayan eller ağlıyor.
Kurşunî bir matem kapladı yurdu,
Ebede yol alan gemiler durdu,
Gönüllerin yası gözlemlere vurdu.
Aşkınla çırpınan seller ağlıyor.
Şan dolu cenklerin dillerde destan,
Karşında hürmelle diz çöktü zaman,
Seninle çınladı yollarca vatan,
Hasretini çeken eller ağlıyor.
Artık akamaz oldu mavi ırmaklar,
Simsiyah bir perde lâle şafaklar,
Ruhuna eğilmiş al, bayraklar
Seni selâmlıyan dallar ağlıyor.
Ruh değil, can değil, canân sen,
Şifasız derilere derman idin sen,
Tabutunu örten allar ağlıyor.

Uluğ TURANLIOĞLU

ATATÜRK'e Şiirler

DESTANLAR DESTANI

Hürriyet, istiklal aşkıyla yanan
Türklüğü, mertliği şaha kaldıran
Bir vatan kurtaran, bir devlet kuran
Destanlar destanı milli kahraman

Müşterek bir tarih, bir dil yaratan
Tarihte sayısız inkılap yapan
Uygarlık öncüsü Türkü tanıtan
En büyük mürebbi, dahi komutan

Türklüğü, kültüre taze can veren
Gençliğe, devrime heyecan veren
Dehayı, bilgiyi rehber edinen
Bir büyük harika, bir büyük güven

Varolmak bilinci hayatın sevinci
Halkların, hakların sağlam güvenci,
Gönüllü güçlerin yüksek direnci
En büyük diplomat, en büyük münci

İyilik, güzellik, doğruluk yolu
Meşruluk, uygarlık, gerçek halkoyu
Ahlakın, yasanın bükülmez kolu
Devletin, ordunun yüce başbuğu

Kaderde, kıvançta, tasada birlik
Ülkede, cihanda barış, güvenlik
Düşünme düsturu, denge unsuru
Tarihin en mutlu, en kutsal oğlu.

Yüceler yücesi Türklük adımız
Yüzyıllar ötesi şeref andımız
Türklüğü kurtaran Gazi Babamız
Milletin önderi ölmez Ata'mız.

Seninle fazilet, yücelik – gurur
En büyük kalkınma, en büyük sürur
İzinde Türkiye mutluluk bulur
Seninle bir olduk Atatürk'ümüz.

Dağ inler, gök çöker, titrer denizler
Eğilmez süngüler, Türk Mehmetçikler
Geçilmez Türkiye, yenilmez Türkler
Şehitler, gaziler, Atatürk bizler...

Atatürk nasıl bir kişi idi?

...Sivil giyimli, orta boylu, zayıf ve sarışın bir zattır. Gazetelerde gördüğümüz resimler hiç birine benzemiyor. Hepsinden daha sevimli, daha canlı, daha müstesna bir simadır. Yüzü renk ve hudut itibarıyla bir tunç parçası üzerine oyulmuş bir eski madalyonu andırır. Elmacık kemikleri çıkık, ağız kemikleri kuvvetli ve alnı serttir. Kısık ve sıcak bir sesle konuşuyormavi gözleri muammalı nazarlarla bakıyor, vücudunun kımlıdanışları genç bir parsın kımlıdanışları gibi sevimli, munis bir tarzda haşın ve çeviktir.

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

...Gözbebekleri en garip ve esrarengiz madenlerden yapıma bir çift gözün, mavi, sarı, yeşil ışıklarla aydınlatıldığı asabî bir yüz, Yüzde, alında, ellerde bir sıhhat ve bahar rengi... Muntazam taranmış, noksamsız, sarı genç saçlar.

Ahmet HAŞİM

...vücutça kuvvetli yapılı ve orta boyludur. Gözleri mavidir ve bunlarda çelikten bir ışık parıldar. Duyguları konuşurken değil, susarken kendini gösterir. Ataşlı ve gayretli bir mızacı vardır ve sadık bir dosttur.

Herbert SIDEBOTHAM

...Mustafa Kemal Paşa'nın siması Rambrantvari bir tablo mevzuunu andırıyordu. Işıklarla gölgelerin dalgaları arasenda sebat, tevekkül, vekâr, mulâyemet, huşunet, saffet zeka. Bütün bu zıt şeylerin toplandığı sarışın ve sevimli bir yüz.

Ruşen Eşref ÜNAYDIN

...Kadınların çoğu sanırım Paşa'nın yüzünün yankı rengini beğenirlerdi, ama onun delici, sert bakışı, insana söylenecek şeyi hemen ve sezzice söyleyip gitmenin en iyi davranış olacağını hatırlıyor gibiydi. Ciddi ve hayat dolu olmasına karşılık tatlı bir sesi var. Fransızca'yı çok iyi kullanıyor. Türkçede bir söz ustasıdır.

...Hâfızası, hâyühûy içinde geçen karmakarışık ve kalabalık bir gecenin en küçük vakalarını ve ko-

nuşmalarını ertesi akşam teferruatı ile anlatabilecek kadar kuvvetliydi.

Falih Rıfki ATAY

...Kendisini bir defa bile traşsız, rahatsız olduğu vakit velev pijaması da olsa, üstüne başına titizce itinasız görmedim. Hafife alınmak, aşağıda ve altta görünmek, kolayca tenkit edilecek kusurları ve eksikleri bulunmak, hele gülünç olmak pek korktuğu şeylerdi.

Falih Rıfki ATAY

...Mustafa Kemal, ince, zarif ve güzel bir erkekti.

Falih Rıfki ATAY

...Mustafa Kemal'in gergin derili, uzun parmaklı beyaz eli Türk'ün bütün hususiyetleriyle birlikte aynı zamanda hakim bir vasfa da sahipti.

Halide Edip ADIVAR

...Mustafa Kemal Paşa sıcaktan başındaki astrağan kalpağı çıkardı. Karşısında büsbütün bir adam gördüğümü sandım. Sarı, ince saçları, kalpak altında görmediğim geniş ve gelişmiş alnını açık bırakıyordu.

Maurice PERNOT

...Yemeklerden omlet, patlıcan, karnıyarak ve bildiğimiz kuru fasulye sevdiklerindendi. Patlıcan karnıyarklı pilavı birbirine karıştırıp yemeyi pek se-verdi.

Kılıç ALİ

...Sevdiği şarkı ve türküler arasında « Cana Rakibi Handan Edersin », « Vardar Ovası, Vardar Ovası » ve « Canımı Canan Eğer İsterse Minnet Canıma » vardı.

Kılıç ALİ

...Sporu severdi. Çoğu zaman hafif jimnastik ekzersizleri yapardı. Son yıllarda ise, kürek çekmek ve yüzme başlıca uğraştığı spordu

Kılıç ALİ

ATATÜRK'TEN FIKRALAR

ATATÜRK VE HOCA

Atatürk milli mücadelenin buhranlı günlerinde, Ankara civarında yaptığı bir gezintiden dönerken, yolda sarıklı bir hocaya rastgeldi. Üstlerinden geçen teyyareyi göstererek sordu;

- Hocam bu teyyare nasıl uçuyor?
- Ne bileyim ben?...Öğretmediler ki bize.
- Peki sen ne bilirsin?

- Ne mi bilirim? Bu teyyareye bin dersin binerim, oradan kendini aşağıya at dersin atarım. İşte ben bunları bilirim. Ama bunlarda senden öğrendim paşam.

Mustafa Kemal, bu söz üzerine, yaşaran gözlerini hocadan ayırmadan:

- Var ol hoca !... Ama, şunu da bil ki, bende senin gibiyim... Ben de milletimin hiç bir arzusunu, hiç bir isteğini, hayatım pahasına da olsa yapamamazlık edemem, dedi.

UŞAKLIĞI ÖĞRETEMEDİM

Tarihi ender yetiştirdiği bir büyük olan Atatürk'ümü-zü, dünyanın devlet başkanları, krallar, onu görmek, tanışmak için yurdumuza gelirlerdi. İngiltere kralı Edvard da özel yatıyla İstanbul'a gelmişti. Atatürk konuğu Dolmabahçe rihtimında karşıladı.

Kral onuruna, akşam büyük bir şölen verililiyordu. Ziyafet sofrasına hizmet eden garsonlardan biri, elinde getirdiği tepsiyle haliya ayağı takılarak yere yuvarlandı. Atatürk uşağı sert bir şekilde azarlayınca kral böyle şeylerin olabileceğini söyledi. Atatürk Krala şöyle dedi:

-Majeste, Türk ulusuna her şeyi öğrettim, yalnız uşaklığı öğretemedim.

ATA VE MEHMETÇİK

Bir seyahatinde kolordu binasının kapısında aslan yapılı bir mehmetçik gördü. Çağırıp iltifat ederek sordu:

-Sen güreş bilirmisin?

-Bilirim paşam.

Yanandakilerin en kuvvetlileriyle mehmetçiği güreştirdi. Genç asker daima galip geliyordu. Çok neşelendi. Ayağa fırladı, ceketini çıkartıp Mehmetçiğe ense tuttu.

-Haydi birde benimle güreş...

Saf ve temiz anadolu çocuğu Atanın yüzüne hayranlıkla baktı:

-Atam, dedi. Senin sırtını yedi düvel yere getiremedi, bir mehmetçikmi bu işi başaracak.

Ata'nın gözleri doldu, ağlamamak için gülmeye çalıştı.

SAKARYA'DA

Atatürk, 22 gün süren Sakarya meydan muharebesinde durmadan oradan oraya koşuyordu, altında 3 at çatladı, bir kaza oldu ve Atatürk'ün üç kaburgu kemiği kırıldı. Ankara'da Cebeci hastahanesinde kırıkları saran doktorlar mutlak istirahat tavsiye ettiler. O dinlemedi ve tekrar cepheye koştu. Bir gün bu hadiseyi anlatırken şöyle dedi.

-Ne dersiniz, orduya sonuncu taarruz emrini verdiğim gün kırık kaburgalarım daha iyi oldu.

HANI DÜŞMAN YOKTU

Atatürk'e ait meşhur bir saat hikayesi vardır. Çanak-kale'de göğsünün sol üst cebindeki saate bir kurşun isabet etmişti. Bu fıkranın birkaç türlü-sünü dinlemiştim. Fakat şimdi anlatacağım değişik şeklini bir izci kafilesini Çanakkale harp sahasını gezmeğe götürdüğümüz zaman bize klavuzluk eden bir jandarma yüzbaşısından ve tam olayın geçtiği «Kemal Yeri»nde dinledim:

Askerlikte aranan en büyük vasıflardan biri, «Çabuk karar verme» denilen meziyettir.

Atatürkçülük ne demektir?

ATATÜRKÇÜLÜK ne demektir?

Atatürkçülük, kısaca ulusal bağımsızlık ve ulusal onur demektir. Atatürkçülük özetle anti-emperyalist bir kurtuluş savaşını başlatan ve sürdüren bir eylem ve öğretilerdir...

- Amacımız, ulusal sınırlarımız içinde toprak bütünlüğümüzü ve ulusun tam bağımsızlığını sağlamaktır. Buna engel olmak üzere karşımıza çıkacak kuvvet kim ve ne olursa olsun hiç duraklamadan çarpışırız ve başarı kazanırız

Bu konudaki karar ve inancımız kesindir...

Atatürkçülüğü «tam bağımsızlık» inancından ayırmamızın ve çok yönlü uluslararası ipotekleri «Atatürkçülük» adına savunmanın hiç olanağı yoktur. Kurtuluş Savaşı'nın başlarında Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün programlarının dayanağı, şu iki temeldir:

Tam bağımsızlık, kayıtsız-koşulsuz egemenlik!

Atatürk'ün ilk kabinesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk hükümetini İsmet İnönü kurdu. Cumhuriyetin ilanından bir gün sonra Atatürk tarafından Başbakanlığa getirilen İsmet İnönü, kendisiyle birlikte 12 kişiden oluşan ilk hükümet listesini Meclis'in onayına sundu.

Siyasi tarihçiler bu durumu « Savaşta yeni çıkmış bir ülkeyi rayına oturtmakla görevi ilk Atatürk hükümeti kurulurken, iş yapacak elemanların görev başına getirilmesi ilke olarak düşünülmüştü. » diye açıklıyorlar.

GENÇ BİR HÜKÜMET

Yaş ortalaması 44 olan 12 kişilik İnönü hükümetine 30 yaşındaki Mustafa Necati Bey İmar ve İskan Bakanı olarak alınmıştı. Atatürk'ün bu ilk hükümetinde görev alanlar ve özellikleri şöyleydi:

BAŞBAKAN VE DIŞİŞLERİ BAKANI: İSMET İNÖNÜ

39 yaşında Başbakan oldu. Harp Akademisini mezunu. Kurtuluş Savaşı'na katıldı, bakanlık yaptı. Genelkurmay Başkanı ve Harp Cephesi Komutanıydı. Lozan'da baş delege olarak hizmet veren İnönü İngilizce, Fransızca ve Almanca biliyordu.

GENELKURMAY BAKANI: MAREŞEL FEVZİ ÇAKMAK

Bakan olduğu zaman 47 yaşındaydı. Osmanlı ordusundayken Mareşel oldu. Kurtuluş Savaşı'na katıldı. Harp Akademisi mezunu. İngilizce, Fransızca ve Almanca biliyordu.

İÇİŞLERİ BAKANI: AHMET FERİT BEY

Kurtuluş Savaşı sırasında TBMM'nin Paris temsilciliğini yaptı. Harp Akademisi'ni bitirdikten sonra Fransa'da Siyasal Bilgiler öğrenimini yaptı. Bakan olduğu zaman 47 yaşındaydı. İngilizce ve Fransızca biliyordu.

İKTİSAT BAKANI: HASAN SAKA BEY

38 yaşında bakan oldu. Lozan Konferansı'nda delegelerimizdendi. Siyasal Bilgileri bitirdikten sonra Paris'e giderek ekonomi ve maliye okuyan Hasan Saka İngilizce ve Fransızca biliyordu.

MİLLİ SAVUNMA BAKANI: KAZIM ÖZALP PAŞA

41 yaşında bakan oldu. Harp Akademisi mezunu. Kurtuluş Savaşı'nda Kolordu Komutanlığı yaptı. Fransızca biliyordu.

ADALET BAKANI: SEYYİT BEY

50 yaşındayken bakan oldu. Edebiyat Fakültesi profesörlerinden. Ayrıca hukuk ve ilahiyat öğrenimi gördü. Fransızca, Arapça ve Farsça biliyordu.

MALİYE BAKANI: HASAN FEHMİ BEY

44 yaşındayken bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu. Maliyecisi, Fransızca biliyordu.

İMAR VE İSKAN BAKANI: MUSTAFA NECATİ BEY

Bakan olduğu zaman 30 yaşındaydı. Hukuk öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

BAYINDIRLIK BAKANI: AHMET MUHTAR BEY

52 yaşında bakan oldu. Osmanlı Meclisi üyelerinden mühendislik öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI: İSMAİL SAFA BEY

38 yaşında bakan oldu. Siyasal Bilgiler mezunu, ayrıca özel olarak edebiyat öğrenimi gördü. Fransızca biliyordu.

SAGLIK BAKANI: REFİK SAYDAM BEY

42 yaşında bakan oldu. Askeri Tıbbiye mezunu. Almanya'da Berlin Askeri Tıp Akademisi'nde staj yaptı. Fransızca ve Almanca biliyordu.

ŞER'İYE BAKANI (DİN İŞLERİ İLE GÖREVLİ DEVLET BAKANI): MUSTAFA FEVZİ BEY

Hükümetin en yaşlı bakanıydı. 56 yaşında bakan oldu. Hukuk ve İlahiyat öğrenimi gördü. Bürokrattı. Farsça ve Arapça biliyordu.

ATATÜRK'ÜN BÜYÜKLÜĞÜ

ZAMAN Zaman Kurtuluş savaşı'nın ayrıntılarını okudukça Atatürk'ün büyüklüğünü çok daha iyi anlıyorsunuz...

O şartlarda o insan yapısıyla milli mücadele nasıl kazanıldı? Bir Meclis düşünün ki, **Mustafa Kemal Paşa'nın** oturduğu başkanlık kürsüsünün bir yanında Konya Mevlevi şeyhi **Abdülhalim Çelebi**, öte yanda Hacı Bektaş Şeyhi, **Cemaleddin Çelebi**, daha ileride Hacı Bayram Veli Şeyhi **Şemseddin Efendi**, bir başka sırada Kockiri Aşireti Reisi **Diyap Ağa**, Ferhat uşağı reisi **Mustafa Ağa**, Nakşibendi Şeyhi **Mansur Efendi**, İçişleri Bakanlığında İstiklal Mahkeme'sine gidip yargılanan solcu Nazım Bey'lerle, Cami Baykurt, hilafetçiler, Cumhuriyetçiler, batıcılar, her eğilim, her tarikat, her görüş ve her akımdan milletin temsilcileri, sağdan sola herkes...

Atatürk bütün bu insanların kafa ve yüreklerindeki ortak bir hedefi yakalamıştır vatani düşman istilasından kurtarmak için... Bu hedefin, bu idealin yanında diğer farklılıklar ayrıntıdır...

BİRİNCİ Millet Meclisi'nde, milletvekillerinden «irşad heyetleri» kurulur, köylere, kasabalara gidecekler, halkı milli mücadele için aydınlatacaklardır...

Bu heyetlerin kurulması fikrini ortaya atan Türk Ocakları Başkanı **Hamdullah Suphi Tanrıöver**, telaş içinde Atatürk'e koşar:

"Aman Paşam, bunların büyük kısmı medreseli, köyleri gidip Arapça konuşacaklar, halk anlamayacak!"

Bunu, "Ardında Kalanlar" adlı kitabında anlatan **Cemal Kutay**, şöyle der:

KURTULUŞ Savaşın'nın en buhranlı günlerinde Fransız devlet adamı **Franklin Bouillon**, 9 Haziran 1921'de Ankara'ya gelir, Yunanlılar taarruza hazırlanmaktadırlar. Fransızlarla Maraş, Antep cephesinde savaşın durması ve Milli Misak sınırları içindeki toprakların kurtarılması görüşülecektir.

Dışişleri Bakanı **Yusuf Kemal Tengirşek**, "Vatan Yolunda" adını verdiği anılarında o günleri anlatır...

Ankara'da Dışişleri iki katlı bir binadadır. **Franklin Bouillon**, bu binanın üst katında, bir odası alafranga tuvalete çevrilen, banyosu bile olmayan, duşla idare edilen bir kattta, aşağıda otomobil yerine fayton bekleyen "Yabancılar Köşkü"nde ağırlanmaktadır.

Ama Fransız'a altı kişilik bir yemek vermeye kalksalar, tabak, çatal, kaşık takımı yoktur.

Yusuf Kemal Bey, Atatürk'ten rica eder:

"Paşam, İstanbul'daki Mim.Mim'cilere emir ver de, hiç olmazsa altı kişilik bir yemek bulup göndersinler!"

M.M. Grubu, İstanbul'dan Anadolu'ya silah, cephan ve insan gönderen gizli örgüttür. Ankara'da altı yemek takımı bulamayan **Yusuf Kemal Bey'in** bu anlattıkları kimbilir bugün bazıları için ne kadar hayret vericidir.

ŞİMDİ, Atatürk'ün bu durum nasıl değerlendirdiğini görün:

"Yusuf Kemal Bey, bu Fransız, Ankara istasyonuna geldiğinde tören kıtasının perişan halini gördü. Askerin postalı bile yoktu. Başlarındaki kalpak, omuzlarındaki tüfek çeşit çeşitti. O, bu yetersizlikler içinde senin dayanma gücünü görmeye ve ölçmeye geldi. Sen, ona, üzerinde tuğru-yı garra-li Osmanlı işlemeli, altın yıldızlı sofra takımı ile ikramda bulun, Babiâli kafası bunlarda da devam ediyor, sabun köpüğü gibi"der ve "İstilayı tamamlama yolunda Paris'e göz kırpar..."

Sen, adamı al, Meclis'e götür, orada tek yumruk halindeki haysiyet şahlanışını görsün, okul karavanasından tek kap yemeği tahta tabak, tahta kaşıkla yesin ve bu görünürdeki yokluk içinde sağlam dayanağını anlamaya çalışsın...

Zaten şimdi o, başlayan savaşın neticesini bekleyecek... Önce kendin inan, sonra misafirini inandır ki, Yunanı önce durduracağız, sonra geri atacağız, daha sonra imha edeceğiz.

YUSUF Kemal Bey, bu anısını şöyle değerlendirir:

"Dediklerini harfiyen yerine getirdim. Söyledikleri hadiselerin adeta geçit resmi idi, Sakarya'yı kazandı ve **Franklin Bouillon'**ın, Güneydoğumuzu vatan hudutlarına iade eden Ankara Anlaşması'nı, 20 Ekim 1921'de, bu zaferden sonra imzaldık... Büyük Zafer'den sonra da İzmir'e **Mustafa Kemal'i** ziyarette gelen aynı Fransız devlet adamı hatırlarında, **Mustafa Kemal'in** bana tavsiyelerini bir bir ve Türk mucizesinin dayanakları olarak sıralar...

Atatürk bunun için büyüktür.

İnandığı için, inandırdığı için ve gerçeği saklamadığı için...

Atatürk'ün Üstün Kişiliği

Yazan : Prof. Dr. Hamza EROĞLU

Büyük adamları, büyük milletler yetiştirir.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun belirttiği gibi, " Büyük adamları yetiştiren Büyük milletlerdir. " Büyük adamlar ancak büyük milletlerin içinde yetişebilirler, bu milletlerin ülkesi ile ülkülandından sonra büyük adam olabilirler.

Toplumla büyük adam arasındaki ilişki, ne büyük adamı putlaştırmaya ne de büyük adamı toplum içinde eritmeye yöneltebilir. Büyük adamlar topluma yön verdiği için, işaret fenerleridir ve bir toplum gerçeğidirler. Tarihi büyük adamdan mahrum bir millet fakir bir millettir.

Toplumların büyük adama ihtiyacı en çok bunalımlı dönemlerde belirir. Bunalımdan çıkışın yolunu arayan ve iradesi ile topluma yön veren kişiler büyük adamdır.

Milletler kendi arzu ve iradesini kendi içinden derinden hisseden Atatürk, büyük ve yüce kişiliği ile Türk Milletinin şefi ve lideridir. Tarihin seyrini değiştiren kader adamı, Türk milli hayatının ayrılmaz bir parçası ve gücüdür.

Atatürk, Türk Milleti hakkında verilen esaret ve ölüm kararına ve bu kararın uygulanışına karşı gelen, isyan eden bir ulusun kurtarıcısı ve yeni bir devletin kurucusu olarak büyük tarihi görevi yerine getiren yüce bir kişidir. 1919'daki bunalımlı durumdan 1922'nin parlak zaferini çıkaran etkenlerin başında Türk Milletinin azim ve iradesini temsileden Atatürk'ün üstün kişiliği ve sağlam karakteridir.

Bütün önemli tarihi olayların sosyal değişikliklerin oluşmasında iradesinin kuvveti, zekası basireti ve bilgisi bakımından yaşadığı muhite tesir eden üstün kişilerin varlığı ve toplum içindeki rolü bir gerçek olarak belirlemektedir.

Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı'ya göre Atatürk bir Milli Mücadele gerçeğidir.

" Her cemiyet fevkalâde (olağanüstü) buhranlı (bunalımlı) zamanlarda, ferdi şuur ve iradeleri bir tek gaye ve menfaat etrafında toplayan bir tesanüt (dayanışma) duygusu ile hareket etmek zarureti duyar. Bu cemiyetin kendi kendini savunma ihtiyacının bir sonucudur. Böyle bir tesanüt (dayanışma) zarureti ile kendiliğinden harekete geçen cemiyetin kollektif şuur ve iradesi, çok defa enerjisi, bilgisi, ileri görüşü, sevk ve idare kabiliyeti ile temayüz eden bir şahsiyette sembolleşir. Türk Milleti de o kara günlerin-

de milli şuur ve iradesinin sembolünü Mustafa Kemal Paşa'da (Atatürk'te) bulmuş, milli istiklâl ve hakimiyet mücadelesinde kaderini onun kudreti ellerine tevdi etmiştir. "

Ünlü Fransız sosyoloğu Durkheim'den esinlenerek bunalımlı dönemlerin büyük adamı açıklamaya çalışan Prof. Dr. H. N. Kubalı, büyük adamın ortaya çıkışında özellikle toplumun bilinçli davranışının rolü olduğu kanısındadır.

Farklı bir görüşten hareket eden Prof. Dr. Dankwort A. Rustow ise, Max Weber'den esinlenerek, Atatürk'ün şef ve lider olarak oynadığı rolü toplumun içgüdüsel davranışları da bulmaktadır. Dankwort A. Rustow'a göre Atatürk, Max Weber'e göre, topluma yön veren, düzen veren, üç tip otorite vardır. Birincisi meşru otorite, seçim mekanizmasının işleyişi ile sağlanır. İkinci tip otorite, irs ve intikal kanunları ile sağlanır. Hükümdarlıkla yönetilen toplumlarda olduğu gibi. Üçüncü tip otorite ise, karizmatik otoritedir. Weber, karizmatik otoriteyi, bir kişinin kutsallığına, ya da kahramanlık gücüne veya örnek alınacak niteliklerine ve bu kişi tarafından düzene diğer kişilerin (halkın) tam bir teslimiyet içinde bağlanmaları sonucunda ortaya çıkan otorite tipi olarak tanımlamaktadır. Weber'e göre karizmatik lider, taraftarların gözünde ortalama insanların üstünde yer alan, onların yararına mucizeler yaratmaya muktedir kişidir. Karizmatik liderlikte asıl önemli olan, önderin olağanüstü nitelikleri bulunduğu dair geniş halk tabakalarında sağlam bir inanış uyandırmasıdır. Karizmatik liderlik bir çeşit bunalımlı dönemlerin liderliğidir.

Atatürk'ün ortaya çıkışında, olağanüstü nitelikleri bulunduğu hakkında kitlelerde sağlam bir inanç uyandırması, vatandaşın ona inanması en önemli faktör olmuştur. D. A. Rustow'un açıklamasına göre Atatürk, çağımızın koşulları içinde, bunalımlı bir dönemde, karizmatik önderliği, liderliği temsil eden kişidir.

Ancak Atatürk'ün karizmatik liderliği Milli Mücadele'nin başında kabul edilse bile, T. B. M. M.'nin kuruluşundan sonra, meşru yollarla, seçim esası ile, T. B. M. M.'i başkanı seçilmekle, Milli Mücadelenin şefi ve lideri olmakla sona ermiş sayılır. M. Kemal Paşa, M. Weber'in tarif ettiği

Atatürk'ü Unutturmak!...

Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU

Çok sevdiğim bir arkadaşımın insandan doğaya, doğadan sanata, kısacası, konudan konuya atlayarak tatlı bir söyleşiye dalmıştık. Kendisi hukukçu olmayıp, teknik alanda derin bilgisi ve yapıtları bulunan bir bilim adamı idi. Uluslararası birçok bilimsel toplantıya katılmış ve büyük Batı dillerinden birkaçını bilen bu arkadaşım genellikle çok neşeli ve nükteli konuşur. O gün söz politikaya gelince yüz çizgileri birden gerildi; dünyayı tanıyan, «umur görmüş» bir insanın olanca üzüntü ve ciddiliği ile: **«Bu gün politika diye bir şey var mı? Her şey karman çorman. Ben sadece bir tek ça-ba görüyorum ortalıkta. O da Atatürk'ün unutturul-mak istenmesidir.»** dedi. Konuşmamız bir süre bu konu üzerinde dolaştı ve bir burukluk kapladı içimizi. «İyi olur İnşallah» diyerek, bu burukluğun havası içinde ayrıldık.

Saniyorum ki, Atatürkçülüğe yürkten bağlı birçok insan arasında sık sık geçiyordur böyle söyleşiler ve «Bunun sonu nereye varacak?» biçiminde sorular...

Niçin Unutturmak?

Atatürk'ü neden unutturmak istiyorlar? Hain Sultan Vahdettin'e «vatansever» diyen; Türklere güveni olmadığından Kassa(muhafız) Alaylarını Arnavut ve Çerkezlerden oluşturan 33 yıllık saltanatı döneminde Osmanlı İmparatorluğunu büsbütün çürüten Abdülhamit'i» Ulu Hakan Sultan Abdülhamit Han» diye anan Mütareke dönemi hainlerinin maddi ve manevi mirasçları ve Atatürk ile ailesi hakkında en namussuzca iftiralarla dolu anılarını İngilizlerin bir müzesine bağışlayan Dr. Rıza Nur'un eski harflerle kaleme alınmış yazılarını oradan kopye edip Türkiye'ye getirerek kitap halinde basan ve bunları el altından satmakta devam eden emperyalizm uşağı alçaklar, milli kahraman Atatürk'ü elbette unutturmak isteyeceklerdir. Bunla-

rın gazetelerinde veya politikacılarının konuşmalarında «Atatürk» adı hiç geçmez. Kürt milliyetçisi Saidi Kürdi -öbür adıyla Saidi Nursi-onlar için «mergup ve muhterem»dir de. Türk milliyetçisi Mustafa Kemal «Menfur ve münafık»tır. «Türklük gövdemiz, islamlık ruhumuzdur» sözünü cami duvarlarına yazarak büyük Türk ulusunu sadece maddeye indirgeyip aşağılayanlardan ve böyleleriyle ortaklık kuranlardan ne beklenir başka. Bu gibileri kendi çirkiflerinin batağı içinde bir yana bırakıyorum.

Fakat Atatürk döneminde doğmuş, büyümüş, kimisi üniversite ve yüksek okulların türlü bölümlerini bitirmiş, müspet bilimleri öğrenerek yetişmiş genç politikacı, idareci ve teknokrat takımına, yazar - çizicilere bilim adamı geçinenlere ne diyelim? Bunlardan bir bölümü Atatürk'ü niçin unutturmak ister? İşte buna akıl erdirmek güç oluyor. Bu noktayı az çok anlayabilmek için Atatürk'ün -bugüne değin türlü zamanlarda bu sütunlarda belirtmiş olduğum-düşünce ve ilkelerine bir daha topluca göz atalım:

* Çağdaş bilim, müspet bilimdir ve gerçek aydınlatıcı odur. Bilimin yolundan şaşmamalıdır.

* Türk ulusu milliyetçilik ilkesiyle yetiştirilmeli, uluslararası ümmetçilik akımından kurtarılmalıdır. Ülkenin bağısız, koşulsuz bağımsızlığının titizlikle korunması ancak Türk milliyetçiliğini bilincinin her Türk'ün kafasında yer etmesine bağlıdır.

* Türk tarihi Osmanlılıkla başlamış değildir; bu nedenle Türk ulusunun tarihi üzerinde çok daha gerilere, temele, kökene doğru araştırmalar yapılmalıdır.

* Türk kadını kölelikten kurtarılmalıdır. Çocuğun ilk öğretene olan ana, Türklüğünün, hatta eşit haklı insanlığından habersiz bir yaratık durumunda kaldıkça, Türk çocuğunun ulusal bilinçle yetişmesine olanak yoktur.

ATATÜRK'ÜN YAŞAYIŞI

Prof. Dr. Altan ÖKE

Atatürk çocukluğundan beri temizliğe ve iyi giyinmeye meraklı idi; bazı sıcak günlerde iki, üç defa yıkandığı olurdu. Harp esnasında en sıkışık cephelerde bile ne yapıp yapmış, mutlaka hergün yıkanabilecek bir yer sağlamıştır.

Kendisine her çeşit elbise yakıştırdı, bilhassa üniforma... Yemek meraklısı değildi, sabahları bir şey yemez, yalnız bir kahve ve sigara içerdi.

Öğle yemeklerini bazen sadece bir dilim ekmekle bir bardak ayran veya limonata teşkil ederdi, ekmeği, uzun uzun parçalar halinde doğrar, bardaktaki ayran ve limonataya batıra batıra yerdi. Sevdiği ve istediği sayılı yemeklerin başında sade yağlı kuru fasulye (buna kendisi yağlı fasulye derdi) ve pilav gelirdi. Bunlar mutfakta daima hazır bulundurulurdu. Geceleri, çok geç kaldığı zamanlar, fasulye ve pilav yer öyle yattı.

Bunlardan başka yağ ve yumurta ile ezilmiş beyaz peynirden yapılan bir nevi omleti etli taze bamyayı ve meyvelerden kavunu severdi.

Erken veya geç, uykudan uyanır uyanmaz derhal kalkar, bir taraftan getirilen kahve ile sigarasını içerken, bir taraftan da günlük gazeteleri gözden geçirirdi. Ondan sonra banyoya girer, traş olur, yıkanır ve derhal giyinerek ya gezmeye çıkar, yahut okumaya koyulurdu

Yatak odasında uzun müddet kalmak ihtiyacında değildi, pijama kullanmazdı, beyaz keten ertarı ile yatar, yataktan çıkınca üzerine bir ropdöşambır giyerdi. Ancak fazla rahatsız olup da geniş koltuğunda istirahat etmeye mecbur olduğu zamanlar pijama giydiği olurdu ki; bu da pek nadirdi, çünkü sıhhatine lüzumu kadar itina etmez, ufak – tefek hastalıklara aldırılmaz, doktorların tavsiyelerin pek kulak asmazdı. 38 derece ateşle giyinip gezmeye çıktığı ve sofraya indiği çok olmuştur.

Kumardan hazzetmezdi. Kumarcı arkadaşlarını bu iptiladan vazgeçirmeye çalışırdı. Bunula beraber bazı geceler evinde veya davetli bulunduğu yerlerde, vakit geçirmek için, poker oynardı. Fakat sonunda mutlaka ortadaki fişleri harman eder, herkese parasını iade ederdi.

Yine eğlenmek için, pek nadir olarak arkadaşlarıyla ile tavra oynadığı da vakidir.

İçki olarak rakıyı tercih ederdi. Başka içki sevmeydi.

ATATÜRK'ÜN YAZDIĞI YEGÂNE ŞİİRİ

Şiir kelimelerin musikisidir. Bu musikide çok zaman gerçeği his ve hayalle yoğrulmuş olarak buluruz. His ve hayal ise her insanda vardır; bu sebeple okuyup yazma öğrenmemiş olanlar arasında bile ölçsüz söz söyleyenlere rastlamak güç değildir. Aydınların ise birçokları bilhassa gençlik çağlarında şiirle meşgul olmuşlardır. Büyük romancıların, büyük makale ve fıkra muharrirlerinin ilk eserleri hemen hemen manzumeleridir. Hüseyin Karahan'ın kitabını göre Mustafa Kemal Atatürk de yazmak hevesini duymuştur.

BÜYÜK ATATÜRK VE ULUSLARARASI DÜZEN

YAZAN: Hasan Esat IŞIK
Eski Dışişleri Bakanı

Büyük Atatürk'ün ön yargı ile bağlı olabileceği kavramlar ancak uygarlık, insanlık, barış yolunun gösteriri nitelikte kavramlardır. Kopamayacağı yaratık da millet egemenliğine dayalı bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bunlardan vazgeçemez Atatürk ve bunlar uğrunda yılmaz bir azimle savaşım verilmesinden yanadır. Atatürk'ün başka milletlere yakınlığı, uzaklığı o milletlerin uygarlık, insanlık ve barış alanlarındaki tutum ve yerlerine ve birde buna daima çok önem vermiştir. Türk milletine bakışlarına bağlıdır. Atatürk bütün batı memleketleri ile yanı ilişkiler içinde de olmamıştır. Demokratik Batı ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmeye önem verirken totaliter rejim batı ülkeleri ile arasına bir mesafe koymayı yeğlemiştir. Demokrasi de vazgeçilmez bir koşuldur. Atatürk için.

Ayrıca bilinen bir şeydir. Atatürk Doğu ile Batı arasından son derece dengeli bir tutum içinde olmaya daima özen göstermiştir. Batı ile olduğu gibi, Sovyetler Birliği ile de ilişkilerimize önem vermiştir. Atatürk'ün bağımsızlıklarına kavuşmamış milletlere karşı duyduğu yakınlık ve komşu memleketlerle dostluk ve işbirliğine verdiği önem de bilinir.

ATATÜRK'ÜN SOVYETLER BİRLİĞİNE BAKIŞI: İLGİNİN KAYNAĞI REJİM DEĞİL KOMŞULUK:

Atatürk'ün Batı'ya bakışından söz ettik. Sovyetler Birliği'ne bakışına da değinmeliyiz ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerimize verdiği önemin nedenlerini anlamaya çalışmalıyız.

Diyebiliriz ki Batı, uygarlık düzeyi ve bilim ve fenni geliştirme yolundaki geniş olanaklar ile cazip gelmiştir. Atatürk'e Sovyetler Birliği de, İstiklâl Savaşımız sırasında bize sağladığı yardımla ve bir de durum ve olanakları itibarıyla uluslararası ilişkilerde önemli ağırlığı olan bir komşu devlet olması ile, Bu ikinci neden kalıcı bir nedendir ve bundan dolayı da elbet daha önemlidir. Nasıl Atatürk'ün Batı'ya ba-

kışını değerlendirirken «bu batıcılık değil, uygarlıktır» dedik, Sovyetler Birliği'ne bakışı için de «bu Sovyetçilik değil, komşuseverliktir» diyebiliriz. Atatürk'ün emperyalizme tamamen karşı oluşu bilinen bir şeydir. Fakat Sovyet rejimini de özenmemiştir, bu rejime karşı bir yakınlık da duymamıştır. Aşağıdaki sözleri bunu ortaya koyar:

«Bizim noktai nazarlarımız, bizim prensiplerimiz cümlece malumdur ki bolşevik prensipleri değildir ve bolşevik prensiplerini milletimize kabul ettirmek için de şimdiye kadar hiç düşünmedik ve teşebbüste bulunmadık.»

Bu sözlerden de anlaşılıyor ki Sovyetler Birliği ile ilişkilerimizde Atatürk için en önemli etken rejim değildir, komşuluktur. Türkiye'yi memnun etmiş olan Sovyet rejimi

değil, Türkiye'ye karşı Sovyet tutumu ve Sovyet yardımıdır. Bir de elbet komşu ile iyi geçinir hale gelmiş olmaktadır. Fakat unutmamalıdır ki, Rusya tarafından böyle bir tutum ve bir yardım ancak Çarlık rejimi yıkılıp yerine Sovyet rejimi geçtikten sonra mümkün olabilmıştır.

BARİŞ İÇİNDE BİR ARADA YAŞAMA:

Atatürk rejim sorununu milletlerin kendilerini ilgilendiren bir iç sorun olarak değerlendirmiştir ve « farklı toplumsal ve ekonomik rejimlere sahip ülkelerin barış içinde birarada yaşayabilmeleri lazım geldiğine ve bunun mümkün olabileceğine inanarak Sovyetler Birliği ile dostluk ve iyi ilişkiler içinde yaşamayı gerçekten istemiştir. Bilindiği gibi «barış içinde bir arada yaşama» ilkesi 2.Dünya Savaşı sonrası dönemde büyük önem kazanmıştır. İnsanlığın bugüne kadar bir üçüncü dünya savaşından esirgenebilmiş olmasında bu ilkeye verilmiş olan değerin de önemli rolü olduğunu düşünmek sanırım yerinde olur.

ATATÜRK BAZI ULUSLARARASI TEMEL İLKE VE KURULUŞLARIN BİR TÜR MÜJDECİSİDİR.

2. Dünya savaşından sonra kurulan Birleşmiş Milletlerce benimsenmiş veya oluşturulmuş bazı önemli ilke ve kuruluşları, yukarıda belirtilen «Barış içinde bir arada yaşama» gibi. Atatürk çok önceden öngörmüştür diyebiliriz. Prof. Enver Ziya Karal «Atatürk'ün istiklâl ve hürriyet anlayışı» adlı eserinde (Sahife 8-13) bunu belirtir. Ben burada somut tek bir örnekle yetineceğim. Devamlı şekilde bilim ve fennin önemini vurgulamaktan usanmayan Atatürk bununla da kanaat getirmez.

«...devamlı bir barış için dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzak bir şekilde terbiye edilmelidir» der.

Bunu söylemek, bir tür, UNESCO'nun müjdeciliğini yapmaktadır.

Atatürk'ün Sovyetler Birliği'ne bakışına dönelim.

Atatürk'ün Sovyetler Birliği'ne verdiği önem Sovyetler Birliği'nden gördüğümüz yardım süresile sınırlı olmamıştır, devamlı olmuştur. Çünkü, yukarıda belirttiğim gibi, sadece yardım gibi geçici bir nedenden çok, komşuluk gibi kalıcı bir nedenle dayanır bu önem. Bunu anlamak için Atatürk'ün T.B.M.M. de söylediği yıllık açış nutuklarına bir göz atmak yeterlidir. Ayrıca, Atatürk Sovyet rejiminden yana olmamıştır ama, Sovyetler Birliği Devleti rejimi aleyhinde ve Sovyetler Birliğini dağıtımaya yönünde de herhangi bir girişimi, hatta tasavvuru olmamıştır. Başka ülkelerin bu yönde girişimleri olması halinde de Türkiye Cumhuriyetinin bunların dışında kalması gerektiğine inanmıştır.

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ VE KOŞULLARI:

Bir bölge içindeki ülkelerin, bir başka deyimle komşu ülkelerin, birbirine karşı dostluk ve güven duymaları, aralarında işbirliği yapmaları, kolayca tahmin edilir. Atatürk gibi savaştan hiç hoşlanmayan, milletlerin, güçleri ölçüsünde değil uygarlıkları ölçüsünde mutluluğa erişebileceklerine ina-

nan bir insan için önemlidir. Böyle bir işbirliği gerçekleştirildiğinde bölge ülkeleri birbirine karşı güvenlik önlemleri alma zorunluluğundan kurtulurlar, kaynaklarını daha geniş ölçüde ekonomik ve toplumsal kalkınmalarına yönleltebilirler. Ayrıca, hem toplu olarak, hem teker teker bölge dışı ülkeler nezdinde de itibar ve önemleri artmış olur. Dışardan bölgeye müdahale hevesleri kolay kolay eyleme dönüşmez. Dönüşmesi halinde de bunu karşılamak daha kolaylaşmış olur. Büyük devletlerin «böl ve yönet» ilkesinin kolaylıkla rından yararlanabilmelerini de önler. Bu bakımdan caydırıcılık açısından da başlı başına önemli bir etkindir bu. Bölgesel işbirliğinin değerini İskandinav ülkeleri çok güzel ortaya koymuşlardır.

Diyebiliriz ki; Atatürk daima bunun bilinci içinde olmuştur. Bulduğumuz bölge içinde büyük devletler dışında işbirliği yapılmasına önem vermiştir. Atatürk'de büyük devlet kompleksi yoktur. Fakat bir bölgede bir büyük devletle işbirliği yapıldığında diğer büyük devletlerin de adeta bu bölgeye müdahaleye davet edilmiş olacağının ve bu suretle bölge üzerinde, getirilmesi mukadder bütün rahatsızlıkları ile, bir nüfuz rekabetinin körüklenmiş olacağını bilir. Bölge ülkelerinin bölge içi bir başka ülke ile aralarındaki sorunları çözümlmek için dışardan büyük devlet desteği sağlama yoluna gitmelerinden yana değildir. Böyle bir yol ile bir ülke bölgede diğer ülkeler üzerinde egemenlik sağlamak isterse, bu gerçekleşebilir mi, gerçekleşemez mi, belli değildir, fakat muhakkak o ülke bir büyük devletin egemenliğine girmiş olur. Oysa ülkeler için hayati önemde olan kendilerinin egemenlik altına girmemeleridir.

BÖLGELER BÖLGE ÜLKELERİNCE YÖNETİLMELİDİR.

Kalıcı barışa ulaşma açısından da bölgelerin dışardan yönetilmesine son verilmesi önemlidir. Atatürk «bölgelerin bölge ülkelerince yönetilmesi» ilkesine içten bağlıdır. Atatürk döneminde imzalanmış olan Balkan ve Saaadabah Paktları bunu gösterir. Bu iki anlaşmaya tek bir büyük devlet, hatta dışardan herhangi bir devlet dahil değildir.

Saadabat Paktı için Büyükelçi Aptilhat Akşin : « Paktın özelliği bunu imzalayanlar arasında tam ve karşılıklı bir güven olması ve bu belgenin gelecekte çok müsait gelişmelere öncülük edecek ve müsbet işbirliğini sağlayacak bir ruh taşımasında idi » der.

Atatürk'ün ölümünden, o zaman Paris'e bugünkü le Monde gazetesi yerine çıkan «Le Temps» gazetesi Atatürk'ün kişiliğini, başarılarını vurgulayan yazısında bu iki pakta özellikle belirtir: «Balkan Antant. ının Lideri ve Şark Paktının saiki olan Türkiye dünyada kendi mevkiini almıştır ve Büyük Şef'in arkadaşları memleketin prestijini muhakkak ki idame ettireceklerdir » der.

ATATÜRK diyor ki...

"Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız, bu yeterlidir."

YAŞAM

☆ SİGORTASI ☆

NEDİR

Yazan : İrfan KİTAPÇI

Batı ülkelerinde ikinci bir gelir kaynağı olarak düşünülen Hayat Sigortası gelirleri, bugün yüzbinlerce insana daha rahat yaşama imkanı da sağlamaktadır.

Bu yazımızda kısa ve özlü olarak Hayat Sigortası'nı anlatmak istiyoruz.

Adından çıkarılan mana ile Hayat Sigortası'nı sadece ölüm halinde tazminat ödeyen ve geride kalanlara yardımcı olan bir sistem olarak düşünmemek lazımdır. Çünkü Hayat Sigortası bu özelliğinin dışında ve daha yaygın bir biçimde yaşanmış, emekliye ayrılmış üyelerine ayrıca ek bir gelir kaynağı da olmaktadır.

Tam turizm mevsimi gelmişken, yerinde bir misal verelim. Sağda, solda otobüslerle gezen, dolaşan bir çok turist görüyorsunuz. Bunlardan nispeten yaşlı olanları da daha ziyade grup grup dolaşırlar. İşte bu insan gruplarının hemen hemen hepsi-

nin emin olunuz bir de Hayat Sigortası'ndan elde ettikleri bir ikinci gelirleri de vardır. Zira emekli maaşı ile Batı ülkelerinde belki geçinilebilir ama böyle gezme, tozma ve her istediğini yapma gibi rahat bir hayat yaşanamaz.

Batı'da sigortalanma oranı da çok yüksektir ve %100'ün üzerindedir. Bizde ise henüz % 2'lerde seyretmektedir. Girmek için can attığımız Avrupa Ekonomik Topluluğu, yani bir diğer adıyla Avrupa Ortak Pazarı'nın üye kabul kistaslarından biri de, o ülkedeki sigortalı sayısının belli bir nispette oluşudur. Yani milli gelir payı, ihracat, ithalat dengesi, kalkınma hızı, dış borçların iç kaynaklara oranı, işsizlik

orani gibi belli esasların dışında sosyal güvenlik ölçülerinin yanı sıra, özel sigorta yaptırma esasını da ölçü olarak alıyorlar. Bu da Hayat Sigortası'nın uluslararası düzeyde ne denli önem kazandığını açıkça göstermektedir.

Batı'da sanayileşme hamlesinden sonra bir yanda işçiler sendikal hareketlerle daha fazla ücret ve daha iyi çalışma şartları mücadelesine girerken, beri yanda da küçük tasarrufların değerlendirilerek, büyük sermaye ve yatırım fonları oluşturulup, bunların daha sonra bu insanlara daha sonra bu insanlara daha faydalı şekilde nasıl dönebileceği yolları araştırılmıştır. Hayat Sigortası bunun en gelişmiş şeklidir.

İşte yukarıda bahsettiğimiz başlıca turist gruplarının zamanında yaptığı da budur. Zira Hayat Sigortası orta gelirli bir insanın ayırabileceği bir tasarruf miktarıyla yapılabilecek bir para biriktirme olayıdır.

Şimdi ayda 100.000 Lira ödenerek yapılacak bir Hayat Sigortası'nın insana neler sağlayacağını birlikte görelim.

Bu Hayat Sigortası'nı yaptıran sigortalı öldüğü takdirde varislerine derhal 48 milyon TL. tazminat ödenir. Bu Hayat Sigortası'nın bir insanın geride bıraktığı eş ve çocuklarına ölümlü halinde verebildiği bir destektir. Belki gözyaşı dindirmez, acıyı geçirmez ama, icabında sağladığı maddi destekle bir çok sıkıntıları önleyebilmektedir.

Düşünün ki bir sabah işinize gidiyorsunuz. Bir de bakıyorsunuz bir kaza olmuş, bir vatandaş hayatını kaybetmiş. Eğer bu insan pek varlıklı biri değilse, hele devlet memuru falan gibi bir görevli de

değilse, gayri ihtiyari kendi kendimize, " Vah, vah... Acaba bunun şimdi çoluk çoluğu ne yapacak? " diye düşünüyoruz.

İşe Hayat Sigortası'nın ölüm halinde ödediği tazminat bu yardımı ve desteği sağlar.

Hayat Sigortası ikinci olarak müddeti sonunda belli ve yüklü bir parayı sigortalıya toptan öder. Mesela ayda 100.000 Lira prim ödeyen bir sigortalının 20 yıl sonra alacağı toplu para 3 milyar TL.

Sigortalı isterse bunu devamlı aylığa da çevirebilir. Ve bu takdirde yaşlılık yıllarında kendisine ek maaş sağlar...

Bu paraların güvencesi devlettir. Bizde son çıkarılan bir kanunla Hayat Sigortasına büyük destek verilmiştir. Sigorta şirketleri aldıkları primleri istedikleri yerlere harcayamazlar, masraflarına kullanamazlar. Belli yatırım sahalarına tahsis etmek ve elde ettikleri kârın da %95'ini sigortalıya döndürmek ve ilave etmek zorundadırlar. O'nun için bir de toplanan para, elde edilen gelir her ne şekilde olursa olsun enflasyon oranlarının üstündedir ve paranın kaybı diye bir şey konu değildir.

İşte Hayat Sigortası böyle üç faydalı başlı, modern bir para değerlendirme sistemidir. Ve sosyal güvenliğin ortalamasının düşük olduğu ülkemiz insanı için de oldukça önemli bir sistemdir. Bunu halkımıza anlatmak, halka yardımcı olmak bir meslek ve iş olmasının yanında manevi tarafı güçlü bir görevdir.

Türksan Turizm

**DUTY
FREE**

Türksan'a Uğrayın...

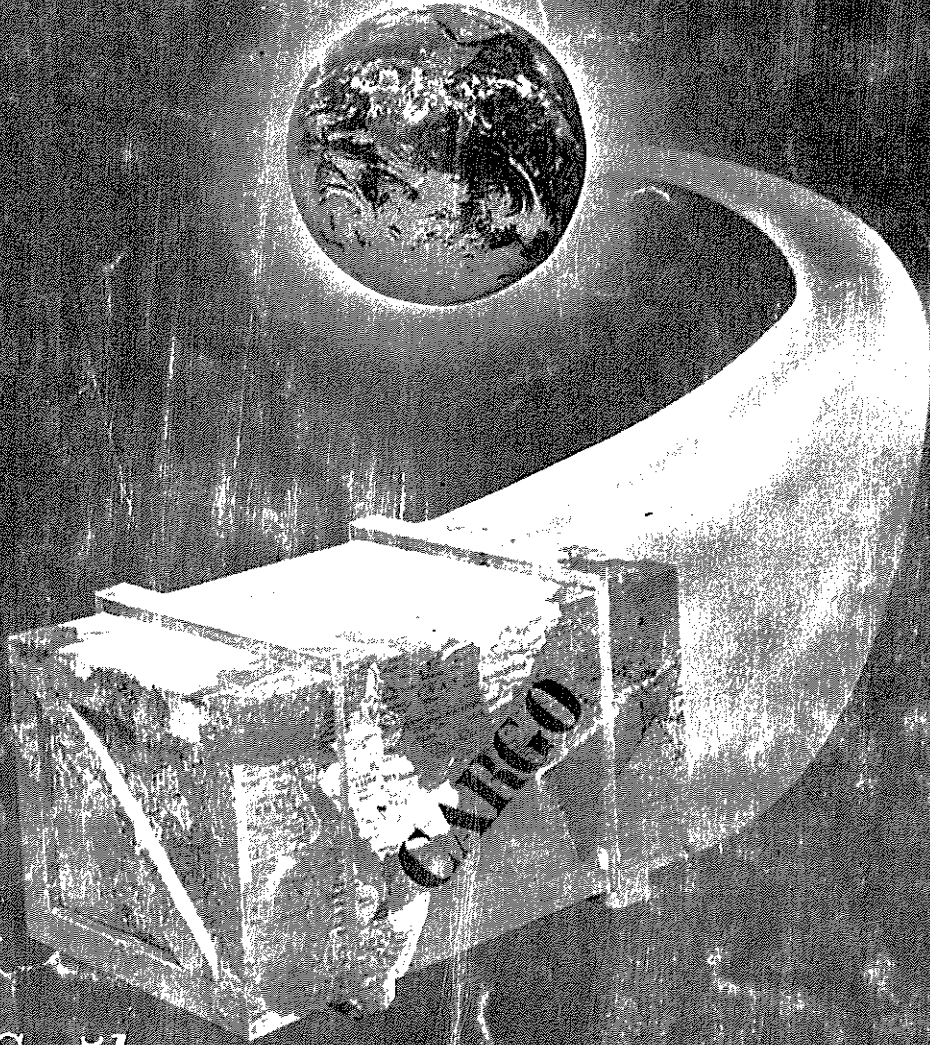
Yeşilköy Havalimanı, Kapıkule, Ipsala, Dereköy, Karaköy Limanı,
Esenboğa Havaalanı, Kuşadası Limanı, Dalaman Havaalanı, Çiğli Havaalanı

GÜMRÜK HATTI DIŞI SATIŞ MAĞAZALARI

ile Yurdumuza yapacağınız giriş ve çıkışlardaki alışverişlerde
tüm ihtiyaçlarınızı karşılayabilmek için 24 saat hizmetinizdedir.

Türksan Turizm

**GÜMRÜK HATTI DIŞI SATIŞ MAĞAZALARI
DUTY FREE SHOPS**

*Sağlam,
Güvenli,
Dakik Taşımacılık.*

EFOR

BEYNELMİLEL NAKLIYAT TİCARET ve SANAYİ

MERKEZ : 1467 Sokak No: 6 Efor Han - İZMİR
Telefon : (51) 21 15 11 - 21 22 44 - 22 19 44 - 22 39 13
Telex : 53 277 Efo Tr. Telefax: 22 39 36

ŞUBE : Atatürk Hava Limanı İç Hatlar Terminali
Eski Emniyet Binası - İSTANBUL
Telefon : (1) 574 47 47 - 574 36 30 Telex: 21 051 HEFO TR.